

PTOLEMY

TETRABIBLOS

EDITED AND TRANSLATED INTO
ENGLISH BY

F. E. ROBBINS, PH.D.

UNIVERSITY OF MICHIGAN

Printed in Great Britain by The University Press, Cambridge

LONDON

WILLIAM HEINEMANN LTD.

CAMBRIDGE, MASSACHUSETTS

HARVARD UNIVERSITY PRESS

MCMXL

OBSAH

Ú V O D	4
SVĚTLA A PLANETY	10
Symboly.....	10
Klasifikace	11
ZNAMENÍ ZVÍŘETNÍKU	11
Symboly a pořadí	11
Klasifikace	11
Trojúhelníky	11
Dómy, povzbuzení, oslabení	12
K N I H A 1	13
1. Úvod.....	13
2. O tom, že vědomosti jsou prostřednictvím astronomie dosažitelné, a jak dalece.....	13
3. Že jsou také užitečné	16
4. O moci planet.....	19
5. O užitečných a škodlivých planetách	19
6. O mužských a ženských planetách.....	20
7. O denních a nočních planetách	20
8. O síle aspektů vzhledem ke Slunci.....	21
9. O síle stálic	21
10. O účinku ročních období a čtyř úhlů	23
11. O slunovratových, rovníkových, pevných a dvojtělesných znameních	24
12. O mužských a ženských znameních	25
13. O aspektech znamení.....	26
14. O vládnoucích a ovládaných znameních	26
15. O znameních, která si vzájemně patří, a o znameních.....	27
se stejnou mocí.....	27
16. O disjunktních znameních	27
17. O dómech jednotlivých planet	27
18. O trojúhelnících.....	28
19. O povzbuzeních.....	29
20. O rozmístění příznivých poloh planet	30
21. Podle Chaldejců	31
22. O místech a stupních	33
23. O tvářích, vozech a podobně.....	33
24. O aplikacích a separacích a jiných silách	34
K N I H A 2	36
1. Úvod.....	36
2. O charakteristice obyvatel hlavních klimatických oblastí.....	36
3. O souvislostech mezi zeměmi, trojicemi a hvězdami	38
4. Metoda vydávání vlastních předpovědí.....	44
5. O zkoumání ovlivňovaných zemí	44
6. O době předpovězených událostí.....	44
7. O třídě ovlivněných.....	45
8. O kvalitě předpovězené události	47
9. O barvách zatmění, kometách a podobně.....	49
10. O novoluní roku	50
11. O povaze jednotlivých částí znamení a jejich účinku	51
na počasí	51

12. Podrobně o výzkumu počasí.....	52
13. O významu atmosferických jevů.....	53
K N I H A 3	55
1. Úvod.....	55
2. O stupni horoskopického bodu	56
3. Podrozdělení vědy o nativitách.....	57
4. O rodičích	58
5. O bratrech a sestřích	60
6. O mužích a ženách	61
7. O dvojčatech	61
8. O zrudách.....	62
9. O dětech, které nejsou vychovány	63
10. O délce života	64
11. O tvaru těla a povaze	71
12. O zraněních a nemocech těla	73
13. O kvalitě duše	75
14. O nemocech duše	81
K N I H A 4	83
1. Úvod.....	83
2. O materiálním štěstí	83
3. O štěstí v postavení	83
4. O kvalitě činnosti	84
5. O sňatku.....	87
6. O dětech.....	89
7. O přátelích a nepřítelích.....	90
8. O cestování do ciziny	92
9. O kvalitě smrti.....	93
10. O časových úsecích	95

ÚVOD

I.

Jméno Claudia Ptolemaia bylo od doby, kdy žil, až do renesance v astronomii, geografii a také v astrologii pojmem. Hefaistón Thébský¹ ho nazývá "božským Ptolemaiem" a tento výraz naznačuje, že úcta, která mu byla prokazována, nebyla daleka modlářství. Za takových okolností překvapuje, že vše, - co víme o vlastním životě Ptolemaia, musíme skládat z úryvků jeho vlastních prací, ze dvou scholionů ve starověkých rukopisech a stručných poznámek pozdějších autorů, z nichž někteří byli Arabové². Výsledek je po shrnutí věrohodných údajů a vypuštění údajů nesprávných nebo smyšlených skutečně ubohý. Zřejmě se lze spolehnout na fakta, že se narodil v Ptolemasu v Egyptě³ a dožil se 78 let⁴; sám říká, že svá astronomická pozorování prováděl na rovnoběžce Alexandrie, což přesvědčilo Bolla o tom, že bydlel v Alexandrii, ačkoliv existuje další verze⁵, podle které po dobu 40 let pozoroval v Canopu, který byl asi 15 mil východně od Alexandrie, a je známo, že v canopuském chrámu postavil stély popsané základními principy svých teorií⁶. Spojíme-li tato různá podání se skutečností, že první pozorování zaznamenaná v Almagestu provedl roku 127 a poslední roku 151, můžeme dále usuzovat, že žil zhruba v letech 100 – 178⁷, což pokrývá tři čtvrtiny 2. století našeho letopočtu a vlády Trajána, Hadriána, Antonia Pia a Marca Aurelia.

Podrobný a nepřilíš lichotivý popis vzhledu a zvyků Ptolemaia vychází opět z arabského podání a opakuje se v některých nových vydáních Ptolemaiových prací⁸ ale při prozkoumání se ukazuje, že je to jen charakteristika z hlediska filozofova původu, kterou uvádějí řečtí fyziognomové⁹. Z externích zdrojů se o Ptolemaiovi opravdu už nic víc nedozvíme a jeho vlastní práce obsahují málo bibliografických údajů. Vyčteme z nich však, že byl zastáncem aristotelovské filozofie, ačkoliv ho jeho záliba v matematice vedla k tomu, že se na tuto vědeckou disciplínu díval s mnohem větší úctou než spíše biologicky zaměřený Aristoteles¹⁰. Jedna z jeho menších prací a některé kapitoly v delších jsou filozofické a svědčí o jeho znalostech a zájmu o tento předmět. Ačkoliv sám byl velmi schopným myslitelem, znal dílo a práce svých předchůdců, v matematice Menelaa, v astronomii Hipparcha, v geografii Marina Tyrského, v hudbě Didyma a v astrologické etnologii a argumentech, které hájí astrologii, Posidonia. Volně a otevřeně z nich čerpal a měl schopnost

¹ V díle *Catalogus Codicum Astrologicorum Graecorum* (dále citovaném jako CCAG), VIII.2, str. 81, 2

² Zdroje shromáždil a popsal F. Boll, "Studien über Claudius Ptolemäus", *Jahrb. f. Cl. Ph., Supplementbd.* xxi. 1894, str. 53-66 (dále citována jako Boll, Studien).

³ Pramenem je Theodor z Melitu; Boll, cit. pr., str. 54-55. Podle práce Abulwafy z 11. století (na stejném místě, str. 58-62) se narodil v Pelusiu, takže se v titulu prvního vydání *Tetrabiblos* jmenuje Pelonsiens.

⁴ Podle Abulwafy.

⁵ Zachoval jej Olympiodorus (4. stol.), In *Plat. Phaed.*, str. 47, 16 (Finckh).

⁶ Boll, Studien, str. 66. Heiberg uvádí tento text ve svém vydání Ptolemaiova díla *Opera astronomica minora* (Leipzig, 1907), str. 149 a dále.

⁷ To je Bollův závěr (cit. pr., str. 64), který převzal Christ, *Griechische Litteraturgeschichte*, 6. vyd., 1924, II.2, str. 896. Boll, tamtéž, str. 63, 65, cituje části Almagestu, které se vztahují k datovaným pozorováním. Poznamenává, že velmi malá úprava v textu Almagestu, X.1, by změnila datum posledního pozorování ze 151 na 141, ale i když by to snad lépe odpovídalo některým podáním, není žádný skutečný důvod ke změnění této cifry.

⁸ Např. v předmluvě latinské verze Almagestu, vydané v Benátkách roku 1515 a v předmluvě Whalleyova překladu *Tetrabiblos* (viz dále, str. ix).

⁹ Boll, Studien, str. 58-62.

¹⁰ Tamtéž, str. 66-111, 131-163.

systematizovat materiály, kterými se zabýval. Tato vlastnost je obzvláště zřejmá v Tetrabiblos.

Práce, které se správně i mylně připisují Ptolemaiovi, jsou: (1) Almagest neboli Syntaxis Mathematica, ve 13 knihách, velké pojednání o astrologii; (2) "O objeveních sestálíc a sbírka osudových znamení"; (3) "O planetární hypotéze"; (4) "Tabulka vlád", chronologická tabulka vlád; (5) "O hudbě" ve třech knihách; (6) Tetrabiblos, k ní později; (7) De Analemate, popis sféry v rovině (existuje pouze překlad); (8) Planisphaerium, "Planisféra"; (9) "Optika", v 5 knihách (o její původnosti se pochybuje); (10) Centiloquium, sbírka astrologických aforismů (obecně se má za to, že není původní); (11) "Geografie"; (12) "Hotové (astronomické) tabulky"; (13) "Systém hotových tabulek a jejich použití"; (14) krátké pojednání, které se zabývá teorií vědomostí a duše. Almagest určitě nebyl poslední prací, protože je o něm zmínka v Geografii, Hypotéze a v Tetrabiblos a protože v něm nejsou žádné odkazy na pozorování po roce 151. Posledně uvedené tři knihy a snad i další spadají do poslední třetiny autorova života.

II.

Pojednání, kterým se budeme nejvíce zabývat, se jmenuje Tetrabiblos neboli Quadripartitum, přesněji "Matematické pojednání ve čtyřech knihách", což je název, který nalezneme v některých rukopisech¹¹, a pravděpodobně jej používal sám Ptolemaios. Hodně rukopisů však používá název "Předpovědi věnované Syrovi"¹². Kniha je systematickým pojednáním o astrologii, ale neměli bychom zapomínat, že za Ptolemaia znamenala slova "astrologie" a "astronomie" prakticky totéž - astronomii, a to, čemu my říkáme astrologie, nazýval "předpovídáním pomocí astronomie"¹³, což také skutečně podle jeho názoru bylo.

Ve starověku a středověku nikoho nezaráželo, že Ptolemaios jako vědec - astronom mohl psát také o astrologii, a proto byla Tetrabiblos bez připomínek přijata jako původní¹⁴. Později se však zdálo, že toto spojení astrologie a astronomie je protismyslné a z tohoto důvodu určití vědci¹⁵ o autenticitě této práce pochybovali. V tomto krátkém úvodu samozřejmě nemůžeme tuto otázku plně prodiskutovat. Existují však dva důvody, které rozptylují každou pochybnost o autorství této knihy. Prvním je to, že do 2. století našeho letopočtu byl triumf astrologie úplný¹⁶. Až na několik výjimek v ni věřil každý, od císaře po posledního otroka, a zatímco byla vystavena kritice Nové akademie, bránila ji silná sekta stoiků. Její pozice byla posílena rozšířením hvězdného a slunečního náboženství po celém světě a dokonce ovládla takové vědní obory jako je lékařství, botanika, mineralogie, chemie a etnografie. Dále, stejná situace se udržela obecně až do renesance. Regiomontanus, Koperník, Tycho de Brahe, Galileo, Kepler a Leibnitz, ti všichni buď sami provozovali astrologii nebo ji podporovali. Proto opravdu neexistuje

¹¹ Např. N (viz dále). Přímo Tetrabiblos se používá v P a E.

¹² Např. VMDE. Syrus je pro nás jinak neznámý. Anonym, který komentuje Tetrabiblos, říká, že někteří jeho jméno považovali za smyšlené a jiní považovali Syra za lékaře, který ovládal astrologii. Jsou mu věnovány i některé další Ptolemaiovy práce - zejména Almagest.

¹³ Tetrabiblos, I. na začátku.

¹⁴ Boll, Studien, str. 127-131.

¹⁵ Hlavně Hultsch. Srov. Bollovy poznámky v článku "Zur Ueberlieferungsgeschichte der griechischen Astrologie und Astronomie", Sitzungsber.d.Münch.Ak., phil.-hist.Cl., 1899, str. 77 a dále.

¹⁶ Viz např. kapitoly II-III, Boll-Bezold, Stern Glaube und Sterndeutung (3. vyd., opravil W. Gundel). Leipzig: B. G. Teubner, 1926. F. Cumont, Astrology and Religion among the Greeks and Romans. New York: Putnam, 1912.

žádná skutečnost, na jejímž základě bychom mohli považovat za rozporuplné, že Ptolemaios věřil astrologii nebo o ní psal. Druhým důvodem, který svědčí o jeho autorství Tetrabiblos, je, jak dostatečně prokázal Boll ¹⁷, že tato kniha zcela souhlasí svými obecnými filozofickými názory, svým jazykem a svou astronomií s Ptolemaiovými pracemi, o jejichž původnosti nebylo nikdy pochyb. Tyto argumenty jsou příliš dlouhé, než abychom je zde mohli opakovat.

III.

Ačkoliv se Tetrabiblos těšila mezi astrology po dobu tisíce nebo více let téměř vážnosti Bible, byl její řecký text vytištěn pouze třikrát a od 16. století vůbec ne. Jsou to tato vydání:

(1) První vydání Joachima Cameraria bylo vytištěno v kvartovém vydání roku 1535 tiskárnou Froben v Norimberku Kromě textu obsahuje Camerariův latinský překlad knih I-II a částí knih III-IV a jeho poznámky ke knihám I-II, řecký text Centiloquia a latinský překlad J. Pontana.

(2) Druhé vydání, opět Camerariovo, vytiskl v oktávovém vydání Joannes Oporinus v Basileji roku 1553. Obsahuje řecký text Tetrabiblos, latinský překlad Filipa Melanchtona a Centiloquium v řečtině i latině. Při přípravě prvního vydání se Camerarius spoléhal na Norimberský kodex (v seznamu na str. xi jako N), ve kterém jsou stále ještě vidět jeho poznámky tiskaři. Požaduje, aby v jeho druhém vydání opravil množství textových chyb a skutečně se mu podařilo hodně omylů a tiskových chyb, které byly v prvním vydání, odstranit; zřejmě ale použil také jeden nebo více dalších rukopisů, nejspíš obecného typu A v dále uvedeném seznamu, ze kterých uvádí téměř sto údajů neslučitelných s N a asi v 75 dalších případech pozměnil text vyloženou korekturou. Přes dosažené zlepšení zůstává ve 2. vydání asi 40 přetisků nebo chyb, z nichž polovina je nových; jeho interpunkce je převážně nelogická a má daleko do reprodukce toho, co se zdá být nejlepším podáním z rukopisů.

(3) Fr. Junctinus zahrnul řecký text Tetrabiblos do své *Speculum astrologiae*, jejíž první vydání vyšlo ve dvou foliových vydáních v Leydenu v roce 1581. Junctinus se vůbec nepokusil vylepšit již publikovaný text.

Profesor Franz Boll, jehož studie o Ptolemaiovi jsme již mnohokrát citovali, začal pracovat na novém vydání Tetrabiblos před svou smrtí 3. července 1934. Jeho žákyně, slečna Emilie Boer, v jeho práci pokračovala a od roku 1926 čekáme na úplný text ¹⁸. Velmi lituji, že má vlastní práce nemohla vycházet z výsledků textových studií těchto dvou vědců.

Překlady Tetrabiblos byly početnější než vlastní texty. Nejstarší je arabská verze Izáka ben Huneina z 9. století. Pak Platon Tiburtinus a Egidius Thebaldský uprostřed 13. století pořídili latinské překlady, které se staly hlavními zdroji, s jejichž pomocí se západní Evropa seznámila s Tetrabiblos před prvním vydáním řeckého textu. Objevila se tištěná vydání těchto překladů ¹⁹ - první je datováno 1484 - a také

---

¹⁷ Studien, str. 111-181.

¹⁸ Letos prý bylo dílo dokončeno. Bylo ohlášeno jako Vol. III, Fasc. 1 díla Ptolemaei opera omnia ve známé Bibliotheca Classica, kterou vydává B. G. Teubner, Leipzig. Rok publikování není autorovi v době, kdy toto píše, znám.

¹⁹ O raných latinských verzích viz Thorndike, *History of Magic and Experimental Science* (New York, 1923), I, str. 110. Rukopisy arabské verze existují v Escorialu a ve Vavřínecké knihovně ve Florencii.

kolovaly jako rukopisy. Významnější jsou latinské překlady přímo z řečtiny, které začínají Camerariovým překladem, který byl vytištěn spolu s vlastním textem, jak jsme uvedli výše, i samostatně²⁰. Překlad Antonia Gogavy, poprvé vydaný v Louvainu roku 1543, byl několikrát znovu vytištěn na jiných místech, např. v Padově roku 1658, a byla to verze, kterou používal Cardanus jako doprovod ke svému komentáři. Překlad Filipa Melanchtona se objevil roku 1553, jak jsme viděli, a později byl také vydán zvlášť²¹. Anglický překlad Johna Whalleyho byl publikován roku 1701 a jeho druhé vydání, které podle Ashmanda "nebylo v žádném případě očištěno od hrubých omylů a nejasností, které zostudily jeho předchůdce", roku 1786²². Po pravdě řečeno, není snadné Ptolemaia přeložit a i když je Whalleyova verze horší než ostatní, vykazují všechny jistou tendenci zakrýt obtíže uhlazeně znějícími, avšak nic neříkajícími frázemi²³.

O významu a popularitě Tetrabiblos svědčí množství komentářů, které k ní byly vysloveny. Ve starověku jich existovalo velmi mnoho, jak usuzujeme z výrazů použitých v dosud zachovaných spisech²⁴; jméno jednoho komentátora, Pancharia, se zachovalo, ale ne žádná z jeho prací, až na několik citátů²⁵. Avšak tři taková pojednání, která se dochovala, upravil Hieronymus Wolf a publikoval s latinskými překlady ve foliovém vydání v Basileji roku 1559. Je to (1) anonymní komentář k Tetrabiblos, který podle Wolfa někteří připisují Proclovi; (2) úvod k Tetrabiblos, k němuž se připojuje jméno Porfyra, ačkoliv jeho autorství je rozhodně nejisté; (3) Demofiliovy scholiony. Nebyly znovu vydány, ale lze je najít v mnoha rukopisech. Větší význam pro studium Tetrabiblos má Parafráze, která se připisuje Proclovi, avšak která samozřejmě vůbec nemusí být jeho. Protože se velmi těsně drží Tetrabiblos a protože náhodou jeden rukopis Parafráze je starší než kterýkoli rukopis Tetrabiblos, musí tento dokument brát v úvahu každý vydavatel Tetrabiblos. První a jediné vydání Parafráze s Melanchtonovou předmluvou se objevilo v Basileji roku 1554 a standardní latinskou verzí, ze které byly pořízeny nejméně dva anglické překlady²⁶, je verze Lea Allatia (Elzevir, Leyden, 1635). Kromě parafráze a starověkých komentářů bychom se také měli zmínit o podrobném komentáři Hieronyma Cardana, který byl vydán v 16. století²⁷.

IV.

V evropských knihovnách je nejméně 35 rukopisů, které obsahují celou Tetrabiblos nebo její velkou část, kromě značného množství těch, které obsahují zlomkové texty nebo astrologická miscelanea, ve kterých je Ptolemaios citován spolu s dalšími autory. Části Tetrabiblos uvádějí také jiní autoři, např. Hefaistón

²⁰ Vytiskl Joannes Petreius roku 1535 v Norimberku s Camerariovými poznámkami.

²¹ Např. v autorově vlastní knihovně je hrubě tištěná dvanáctka z tisku dědiců Petra Thomasia, Perusia, 1646.

²² *Quadripartite*; neboli *Čtyři knihy o vlivu hvězd ...* od Claudia Ptolemaia. ... John Whalley, profesor fyziky a astrologie, a kolektiv. Druhé vydání, přepracované, opravené a vylepšené. London: Vytisknuto pro nakladatele a prodáno prostřednictvím M. Sibleye ... a E. Sibleye ... 1786.

²³ Existuje také německý překlad; např. od J. W. Pfaffa v jeho *Astrologisches Taschenbuch*, 1822-23 (o které se zmiňuje Christ, *Gr. Literaturgeschichte*), a od M. E. Winkela, Linseverlag, 1923, který vychází z Melanchtonova latinského překladu (W. Gundel v *Jahresb. ü. die Fortschritte d. Kl. Alt.* 241, 1934, str. 74).

²⁴ Boll, *Studien*, str. 127

²⁵ Např. CCAG, VIII.@, str. 67, 18 a dále; srov. Kroll, *Philologus*, lvii (1897), str. 123.

²⁶ J. H. Ashmand, *Ptolemy's Tetrabiblos or Quadripartite*, atd. London: Davis and Dickson, 1822. James Wilson, *The Tetrabiblos or Quadripartite of Ptolemy*, atd. London: W. Hughes (1828).

²⁷ Vydání byla publikována v Basileji v letech 1554 a 1579, v Leydenu 1555 a v pátém dílu Cardanových prací (Leyden: Huguetan a Revaud, 1663).

Thébský. A konečně existuje několik rukopisů s latinskými nebo arabskými překlady. Avšak přes tento objem materiálu pochází nejstarší text samotné Tetrabiblos až z 13. století. Úplný rukopis tohoto stáří však existuje pouze jeden a jen dva nebo tři ze 14. století; většina je z 15. a 16. století. Z tohoto pohledu je štěstí, že máme jeden (ale jen jediný) rukopis Parafráze, který je starší než tyto všechny, protože byl napsán v 10. století.

Při přípravě tohoto textu Tetrabiblos jsem byl nucen pracovat výhradně s fotografiemi a fotokopii. Naštěstí se mi však podařilo získat jejich sbírku, kterou shromáždil mně neznámý německý vědec a která zřejmě obsahuje nejdůležitější rukopisy²⁸. Utrídil jsem a používal tyto rukopisy a symboly pro odkazy na ně²⁹:

V: Vaticanus gr. 1038, S. XIII. Obsahuje množství prací Euklidových, Hypsiclových a Heronových a téměř úplnou sbírku prací Ptolemaiových s Tetrabiblos na listech 352-354v.; konec za str. 207, 19 (Cam.2) není. Heiberg (Deutsche Literaturzeitung, 1900, str. 417) věří, že byl převážně opsán z Vat. gr. 1594, S. IX, který obsahuje další Ptolemaiovy texty v relativně čisté podobě, ale přinejmenším neobsahuje Tetrabiblos. Poznávacím znakem tohoto rukopisu je velké množství mezer, které tam nechal opisovatel, když nemohl přečíst archetyp nebo si myslel, že je chybný. Boll v tom vidí znamení svědomitosti a spolehlivosti. Srov. F. Boll, "Zur Ueberlieferungsgeschichte der griechischen Astrologie und Astronomie", Sitzungsberichte d. K. B. Akad. d. Wiss. zu München, phil.-hist. Cl., 1899, str. 77 a dále; CCAG, v. 1, č. 9.

D: Parisinus gr. 2509, S. XV. Obsahuje Tetrabiblos na listech 14-81v., pak následuje Centiloquium. Srov. Omont, Inv. ii. 274; CCAG, viii. 3, č. 82. Kopie V, mezery však byly doplněny z jiného zdroje.

P: Parisinus gr. 2425, S. XV. Obsahuje Tetrabiblos na listech 8-63v. Nejnápadnějším znakem tohoto rukopisu je jeho soustavně špatný pravopis slov, vzniklý např. záměnou **ω** za **ε**, **ε** za **η** a **ζ** za **ω**; tj. záměny typické pro pozdní Řecko. Mohou znamenat, že tento rukopis (nebo předloha) byl napsán podle diktátu. P má také konec, který se liší od posledních vět Camerariových vydání a většiny dalších rukopisů.

L: Oxon. Laud, gr. 50, S. XVI. Kopie P, bez vlastní hodnoty. Paris. Suppl. gr. 597 je další kopíí P.

N: Norimbergensis Cent. V, app. 8, S. XVI. Základ Camerariova textu. Obsahuje Tetrabiblos (pouze do str. 187, 6 Cam.) na listech 1-59v. Srov. CCAG, vii. č. 6.

A: Vaticanus gr. 208, S. XIV exeuntis. K němu se vztahují F a H dále. Mercati a De 'Cavalieri, Codices Vaticani graeci, i (Roma, 1923); CCAG, v. 1, č. 6.

E: Monacensis gr. 419, S. XIV. V tomto rukopise chybí nadpisy knih a kapitol a je vynechán konec (od str. 212, 7 Cam.). Úzce souvisí s M (níže), ale v tom byly chybějící části doplněny rukou.

---

²⁸ Zakoupení této sbírky umožnil fond michiganské university určený pro výzkum. Je doplněna anonymním popisem rukopisů Tetrabiblos, kterému vděčím za informace o mnoha rukopisech, které jsem nemohl osobně prozkoumat.

²⁹ Od F a H jsem měl k dispozici pouze několik stran.

F: Venetus Marc. 323, S. XV. Obsahuje Tetrabiblos na listech 403-461. Zanetti, Bibliotheca, str. 146; Morelli, Bibliotheca, str. 195; CCAG, ii. č. 4.

G: Vindobonensis philos. gr. 115, S. XIII. Obsahuje část Knihy II Tetrabiblos na listech 7-16v. Srov. Boll, Sitzungsab. Münch. Ak. 1899, i. str. 84.

H: Venetus Marc. 324, S. XIV-XV. Tetrabiblos je na listech 156r.-189v. Zanetti, str. 149; Morelli, str. 207; CCAG, ii. č. 5.

M: Venetus Marc. 314, S. XIV ineuntis. Obsahuje Tetrabiblos na listech 1-76v. Viz E výše. Zanetti, str. 146; Morelli, str. 195; CCAG, ii. č. 3.

Kromě samotných rukopisů Tetrabiblos jsem použil nejstarší rukopis Parafráze: Vaticanus gr. 1453, S. X, který obsahuje tento text na listech 1-219. Cituji ho jako Proc. Camerariova dvě vydání cituji jako Cam.1 a Cam.2, nebo jenom Cam., jestliže si odpovídají.

Záhadný problém spojený s rukopisy Tetrabiblos se týká jejich konce. U jedné skupiny rukopisů závěr buď úplně chybí³⁰ anebo byl připojen konec Proclovy Parafráze³¹, u druhé je závěr, který je značně delší než původní, ale který má přesně stejný celkový obsah a lze jej najít v arabské verzi Tetrabiblos³². Jedna věc je jistá: první z těchto zakončení není původní. Samozřejmě z toho nevyplývá, že druhé je originální; avšak není-li, muselo se původní zakončení knihy ztratit velmi brzy, protože chybí ve všech rukopisech. Taková situace se ve starověku vyskytla často, zvláště když byla kniha od počátku ve formě kodexu a ne svitku; avšak v tomto případě to nemohu připustit z následujících důvodů: (a) zakončení P mohl pro jeho jazyk snadno napsat Ptolemaios sám³³; (b) zakončení převzaté z Parafráze je zřejmě shrnutím závěru z P a nemohu pochopit, jak by někdo mohl (snad kromě Ptolemaia) obrátit postup a odvodit složitou, kostrbatou řečtinu druhého z poměrně jednoduchého jazyka prvního. Zakončení z P má tak větší nárok na původnost a nenapsal-li jej Ptolemaios, je především velmi obtížné vysvětlit, jak vůbec mohl být napsán v té formě, v jaké jsme jej našli. Protože je tato otázka nesporně složitá a při přípravě tohoto vydání nemohly být prostudovány všechny existující rukopisy, jsou do textu a překladu zahrnuti oba závěry.

---

³⁰ V je přerušeno na str. 207, 19 Cam.2, E na str. 212, 7 (počátek závěrečného odstavce). Také u N v jeho současném stavu chybí závěr (od str. 187, 6 Cam.2), ale mohl se ztratit v době realizace 1. vydání, a protože Camerarius zřejmě používal nejméně jeden další rukopis, nemůžeme si být jisti, zda N původně měl závěr, a pokud ano, zda byl takový, jaký skutečně vytiskl Camerarius (tj. převzatý z Parafráze). N celkově připomíná P a mohli bychom očekávat, že má stejný závěr jako P. Na druhé straně, pokud tomu tak je, bychom mohli očekávat, že by ho Camerarius přepsal, protože je nepravděpodobné, že by se odchýlil od svého oblíbeného rukopisu v tak důležitém detailu.

³¹ MAD. D je od bodu, kde končí V, napsán jiným inkoustem, závěr M (str. 212, 7 a dále Cam.2) jinou rukou.

³² Tento konec má také samotný P a jeho kopie. Můj kolega, profesor William H. Worrell prozkoumal závěr arabské verze v Cod. Laur. Orient. 352, listy 234v.-235r. Je podobný, ale ne přesně stejný jako konec P.

³³ Opakuje hodně slov a myšlenek, které jsou na str. 106, 25-108, 10 Cam.2, a které není třeba zvlášť vyjmenovávat; ne však způsobem, který by naznačoval, že jde o podvrh založený na této části, protože Ptolemaios všude opakuje fráze téměř stejným způsobem, zvláště když chce upozornit, že sleduje předem stanovené schéma. Ve skutečnosti se prakticky každé slovo této části vyskytuje v Tetrabiblos, obvykle mnohokrát; aby byla uspořádána v tak přesné aproximaci Ptolemaiova obvyklého stylu, bylo by třeba padělatele s nadlidskou důmyslností.

Při sestavování textu, který následuje, bylo mým zásadním cílem zůstat věrný nejlepší tradici rukopisů; pokusil jsem se jen o velmi málo korektur a myslím, že není potřeba mnoha oprav. Srovnával jsem s druhým Camerariovým vydáním, protože až dosud je to standardní text a byl nejvhodnější; nepřipustil jsem však, aby mě Camerariův výběr znění textů příliš ovlivnil, protože jeho text především nebyl založen na nejstarších a nejlepších rukopisech a kromě toho je plný jeho oprav. Bylo celkem jasné, že toto vydání Tetrabiblos bude sestaveno nově, nezávisle na Camerariově práci. Aniž bych vyčerpávajícím způsobem prostudoval vztahy mezi rukopisy, což jsem případně mohl udělat, pracoval jsem za předpokladu, že V a P nejlépe tlumočí původní text a představují poněkud odlišné pasáže. Nejstarší text Proclovy Parafráze je očividně úzce spjat s V a jeho kopií D a mezi rukopisy Tetrabiblos mají MAEFHG obecně sklon sledovat vůdčí postavení V, ME a AFH, přičemž jsou vzájemně svázány, jak jsme již řekli. N zřejmě patří spíše k rodině P, existuje-li nějaká, ale zdaleka neuvádí ryzí text; jeho zvláštností je podle mé zkušenosti výsledek pokusů opravovat nebo zlepšovat. Všechny pozdější rukopisy však vykazují odchylku k většímu či menšímu rozsahu a VPLD Proc. jsou často postaveny proti MNAE (vypustil jsem FGH, protože přichází v úvahu pouze několik odstavců z každého). V takových případech jsem zřídka váhal, abych se držel VPLD a také jsem celkově souhlasil s Bollem, že V je to nejlepší vodítko, které máme.

Jsem si vědom, že tento překlad v mnoha částech nesplňuje vytyčený cíl, který by navzdory technickému, neosobnímu předmětu mohl být ihned pochopitelný sám o sobě nebo nejlépe s pomocí několika poznámek. Ptolemaios byl však obtížným autorem dokonce i pro staré národy; nasvědčuje tomu existence Parafráze a časté tápání anonymního komentátora. Prokazuje určité nadšení pro svůj předmět, ale přesto nelze chválit jeho literární styl nebo dokonce srozumitelnost výkladu. Libuje si v dlouhých, spletitých větách a má množství manýrů, mezi nimi zálibu pro infinitiv se členem a skoro teutonský zvyk spojovat a vkládat dlouhé řetězce modifikátorů mezi člen a podstatné jméno, jehož častým důsledkem jsou věty se dvěma nebo dokonce třemi členy. Za těchto okolností je téměř nemožné, aby byl text jasný jako křišťál, ale věřím, že v něm není příliš mnoho herakleiských pasáží.

Poznámky k Tetrabiblos by mohly být rozšířeny tím, že bychom shromáždili srovnatelné pasáže od jiných autorů - astrologů. Avšak komentáře k tomuto překladu jsou určeny pouze k tomu, aby čtenáři pomohly překonat těžkosti, a jsou minimálně dlouhé.

K této práci přispělo tak či onak hodně přátel. Někteří nemohu poděkovat, ačkoliv bych rád; musím však vyjádřit vděčnost profesorovi W. Carlu Rufusovi za astronomickou recenzi mého překladu, dr. Williamu Warneru Bishopovi, knihovníkovi michiganské univerzity, že opatřil tolik potřebné knihy a fotokopie rukopisů, a Franzi Cumontovi za vždy prospěšný zájem a inspiraci.

SVĚTLA A PLANETY

Symboly

Slunce ☉

Saturn ♄

Venuše ♀

Měsíc ☾   Jupiter ♃   Merkur ☿

Mars ♂

Klasifikace

účinek (I.5)	pohlaví (I.6)	rod (I.7)
Užitečné ♀♀♂	Mužské ♂♂♂♂♂	Denní ♂♂♂
Škodlivé ♂♂♂	Ženské ♀♀	Noční ♀♀♂
Obojí ♀	Obojí ♀	Obojí ♀

ZNAMENÍ ZVÍŘETNÍKU

Symboly a pořadí

Skopec ♈	Rak ♋	Váhy ♎	Kozoroh ♏
Býk ♉	Lev ♌	Štír ♏	Vodnář ♒
Blíženci ♊	Panna ♍	Střelec ♐	Ryby ♓

Pořadí od Skopce k Rybám je "pořadí následujících znamení" neboli přímé; od Ryb ke Skopci je "pořadí vedoucích znamení" neboli opačné.

Klasifikace

Rovnodennostní	♈ ♎
Slunovratová	♋ ♏
Pevná	♈ ♌ ♍ ♎
Dvojtělesná	♊ ♍ ♐ ♓
Mužská a denní	♈ ♊ ♌ ♎ ♐ ♓
Ženská a noční	♉ ♋ ♍ ♏ ♒ ♔
Vládoucí a ovládaná	♈♎; ♊♍; ♋♏; ♌♐; ♍♑; ♎♒
Vzájemně si patřící	♊♌; ♋♍; ♈♎; ♉♏; ♐♒; ♑♓

Trojúhelníky

	znamení	vládcové
I. SZ	♈ ♌ ♐	♃ ♄
II. JV	♉ ♍ ♑	♀(d), ☾(n)
III. SV	♊ ♎ ♒	♁(d), ♀(n)
IV. JZ	♋ ♏ ♔	♂, ♀(d), ☽(n)

d-den, n-noc

Dómy, povzbuzení, oslabení

planeta sluneční dóm měsíční dóm povzbuzení oslabení

☉
☽
♃
♄
♅
♆
♇
♈

♈
☽
♉
♊
♋
♌
♍
♎

☽
♌
♍
♎
♏
♐
♑
♒

♈
♉
♊
♋
♌
♍
♎
♏

♌
♍
♎
♏
♐
♑
♒
♓

KNIHA 1

1. Úvod

Dva z prostředků astronomické předpovědi, ó Syre, jsou nejdůležitější a nejplatnější. První ³⁴ v pořadí i podle účinnosti je ten, s jehož pomocí chápeme aspekty pohybů Slunce, Měsíce a hvězd ve vztahu vzájemném a ve vztahu k Zemi, jak se čas od času vyskytují; druhý je ten, kterým pomocí přirozeného charakteru těchto aspektů samotných zkoumáme změny, které tyto vyvolávají ve svém okolí. První z nich, který má svou vlastní vědu, vhodnou dokonce i když nedosahuje takových výsledků jako v kombinaci s druhou, jsme vyložili jak nejlépe jsme mohli v samostatném pojednání ³⁵ metodou demonstrace. Nyní filozoficky popíšeme druhou, méně soběstačnou metodu, aby ten, jehož cílem je pravda, nikdy nemohl srovnávat její představy s jistotou první, neměnné vědy, protože jí připisuje slabost a nepředvídatelnost hmotných kvalit na lézaných v jednotlivých věcech ³⁶, a aby ani nikdy neupustil od těchto výzkumů jak je v mezích možností, když je tak zřejmé, že většina událostí obecné povahy má příčiny skryty v nebesích. Ale poněvadž všechno, čeho je těžké dosáhnout, může snadno napadnout ³⁷ převážná většina lidí, a v případě dvou zmíněných disciplín by bezdůvodná tvrzení proti první z nich mohl učinit jen slepec, zatímco pro druhou je vhodná půda - poněvadž obtížnost jejích částí způsobila, že si myslí, že je úplně nepochopitelná, nebo obtížnost uniknutí tomu, co je známo ³⁸, snížila dokonce použitelnost jejího předmětu -, prověříme v krátkosti možnost a užitečnost takového předpovídání, ještě než nabídneme podrobné instrukce o tomto předmětu. Nejprve k jeho možnosti.

2. O tom, že vědomosti jsou prostřednictvím astronomie dosažitelné, a jak dalece

Jen z několika málo úvah by mělo být každému jasné, že určitá síla, která vyzařuje z neproměnné éterické látky³⁹, se rozptyluje a prostupuje celým prostorem kolem Země a je nositelkou změny, protože základní sublunární živly, oheň a vzduch, se vytvářejí a mění prostřednictvím pohybů éteru a naopak vytvářejí a mění

---

³⁴ Charakteristický pro astronomii.

³⁵ Almagest.

³⁶ Ptolemaios aristotelovským způsobem srovnává neměnnost nebeských těles a jejich pravidelných pohybů, které lze poznat a předpovědět pomocí astronomie, se stálými a nepředvídatelnými změnami hmotných předmětů v sublunární oblasti.

³⁷ K argumentům proti astrologii viz Bouché-Leclercq, str. 570 a dále. Akademická škola, kterou vedl Carneades, vyvolala ve starověku proti astrologii nejvážnější útok. Odpovědi, které uvádí Ptolemaios v následujících dvou kapitolách, jsou podle Bolla (Studien, str. 131 a dále) vesměs převzaty od stoika Posidonia, který bránil předpovídání.

³⁸ Proclus volně tlumočí "obtížnost uchovat v paměti to, co jsme se naučili", ale odkaz se vztahuje zřejmě k předmětu probíranému v I.3.

³⁹ Éter neboli pátý živel stojí proti obvyklým čtyřem; to je Aristotelova (peripatetická) doktrína.

všechno ostatní, včetně země, vody, rostlin a zvířat. Proto Slunce⁴⁰ se svým okolím vždy nějakým způsobem ovlivňuje všechno na Zemi, nejen prostřednictvím změn, které doprovázejí roční období a způsobují rození zvířat, růst rostlin, plynutí řek a změny v těle, ale svým denním oběhem také poskytuje teplo, vlhkost, sucho a chlad v pravidelném řádu a v souladu se svou polohou vzhledem k zenitu. Také Měsíc, jako Zemi nejbližší nebeské těleso, poskytuje své záření⁴¹ nejhojněji světským věcem, protože většina z nich, ať jsou živé či neživé, je s ním v souladu a mění se podle něho - řeky zvyšují a snižují svůj stav podle jeho svitu, moře mění příliv s jeho východem a západem a rostliny a zvířata buď celé nebo jejich části rostou a vadnou spolu s Měsícem. Dále, průchody stálic a planet oblohou často předznamenávají horko, vítr a sníh a podobně působí na světské věci. Pak také jejich vzájemné aspekty⁴², jejichž vlivy se setkávají a promíchávají, přináší mnoho komplikovaných změn. Ačkoliv totiž v celkovém uspořádání kvality převládá moc Slunce, ostatní nebeská tělesa k ní v jednotlivých detailech přispívají nebo ji zeslabují. Měsíc výrazněji a spjitěji, např. když je v novu, ve čtvrti nebo v úplňku, a hvězdy ve větších intervalech a méně zřetelněji při svých objeveních, zákrytech a přiblíženích⁴³. Kdybychom se na tyto souvislosti dívali takto, vyplývalo by z nich, že nemusí být určitým způsobem ovlivňovány pohybem těchto nebeských těles pouze již existující věci, ale podobně musí být formováno a řízeno klíčení semen a jejich schopnost dávat plody v náležitě kvalitě podle nebes. Skutečně, nejpozornější rolníci a pastevci⁴⁴ usuzují podle větrů, které převládají v době oplodnění a zasetí semene, na kvalitu výsledku; a obecně vidíme, že důležitější následky, které jsou předurčeny více zřejmými polohami Slunce, Měsíce a hvězd, jsou obvykle známy předem a dokonce o nich vědí i ti, kteří nezkoumají vědecky, ale jen pozorují. Důsledky větších sil a jednodušších přírodních zákonů, např. ročních změn období a větrů, chápou i velmi neznalí lidé, ba dokonce i některá němá zvířata; za tyto jevy totiž obvykle nese odpovědnost Slunce. Věci méně obecné povahy chápou ti, kteří si z nutnosti zvykli pozorovat; např. námořníci znají zvláštní příznaky bouří a větrů, které periodicky vznikají v důsledku aspektů Měsíce a stálic ke Slunci. Protože nemohou ve své nevědomosti přesně znát doby a místa těchto jevů ani periodické pohyby planet, které významně přispívají k tomuto efektu, stává se, že se často mýlí. Když pak někdo přesně zná pohyby všech hvězd, Slunce a Měsíce, takže mu neunikne doba ani místo jejich libovolné konfigurace, a jestliže obecně rozeznává jejich povahy díky předchozímu soustavnému studiu, a kdyby mohl rozpoznat ne jejich podstatné, ale jen jejich možné účinné kvality, jako třeba žár Slunce, vláhu Měsíce a podobně, a jestliže je schopen určit z hlediska všech těchto údajů jak vědecky, tak úspěšným úsudkem zvláštní znak kvality vyplývající z kombinace všech těchto faktorů, co mu může zabránit, aby v dané situaci ze vztahů mezi těmito jevy v daném čase určil charakteristiky vzduchu, například že bude tepleji nebo vlhčeji? Proč by také nemohl, s ohledem na jednotlivce, chápat celkovou kvalitu své povahy jako důsledek okolí v době svého narození, například že má takové a takové tělo a takovou a takovou duši, a předpovědět náhodné události na základě skutečnosti, že takové a takové okolí podmiňuje takovou a takovou povahu a je příznivé pro štěstí,

---

⁴⁰ Boll, Studien, str. 133 a dále, vypočítává paralely k této pasáži, které se týkají Slunce a Měsíce, u Cicera, Fila Judajského, Cleomeda a Manilia a popisuje jejich podobnost s vlivem Posidonia.

⁴¹ Původní výraz má další význam "separace", což je astrologický pojem; viz. kap. 24 a má poznámka k P. Mich. 149, ed. iii, 33.

⁴² Vzájemné polohy na obloze. K pojmenování aspektů, které rozeznává Ptolemaios, srov. pozn. k I. 13 (str. 20).

⁴³ "Hvězdami" Ptolemaios v této kapitole myslí spíše planety než stálice

⁴⁴ Cicero, De divinatione, i. 112: Multa medici, multa gubernatores, agricolae etiam multa praesentiunt.

zatímco jiné tak nepůsobí a vede ke škodě? Avšak dosti; možnost takových vědomostí lze totiž pochopit z těchto a podobných argumentů.

Následující úvahy by nás mohly přivést ke zjištění, že kritika vědy na účet nemožnosti je pěkná, ale nezasloužená. Předně omyly⁴⁵ těch, kteří nejsou přesně poučeni o jejím používání, a je jich hodně, jak lze očekávat v důležitém a mnohostranném umění, vedly k přesvědčení, že dokonce i její správné předpovědi závisejí na náhodě, která je nekorektní. V tomto případě nejde o neschopnost vědy, ale těch, kteří s ní zacházejí. Za druhé, většina se kvůli zisku domáhá víry v jiné umění ve jménu tohoto⁴⁶ a klame prostý lid, protože ten má úctu k věštění mnoha věcí, dokonce i těch, které nemohou být přirozeně známy předem, a těm přemýšlivějším takto dávají příležitost vynést stejně nepříznivý soud nad přirozenými předměty předpovídání. Ani toto není zasloužené; s filozofií je to stejné - nemusíme ji zrušit jen proto, že mezi těmi, kteří si na ni dělají nároky, jsou evidentní podvodníci⁴⁷. Nicméně je jasné, že i když někdo přistupuje k astrologii tak důkladně, jak jen je to možné, může se často mýlit, ne z již uvedených důvodů, ale kvůli samotné podstatě věci a kvůli vlastní slabosti ve srovnání s velikostí této profese. Obecně totiž kromě skutečnosti, že každá věda, která se zabývá kvalitou svého předmětu zkoumání, a zvláště pak ta, která je složena z mnoha nepravděpodobných prvků, staví na dohaděch a nemůže uvádět absolutní tvrzení, je dále pravdou, že pradávnné konfigurace planet⁴⁸, na jejichž základě přiřazujeme dnešním podobným aspektům účinky, které svého času pozorovali předkové, mohou být víceméně podobné novodobým aspektům a také těm, které nastanou v dlouhých nestejných intervalech, protože přesný návrat všech nebeských těles a Země do stejných poloh⁴⁹ buď vůbec nenastane, anebo alespoň ne v době, kterou obsáhne zkušenost člověka, ledaže by někdo měl špatné zkušenosti se svou schopností chápat a znát nepochopitelné; z tohoto důvodu jsou někdy předpovědi mylné v důsledku rozdílnosti příkladů, na nichž jsou založeny. Pokud jde o výzkum atmosférických jevů, mohla by to být jediná potíž, protože kromě pohybu nebeských těles žádnou další příčinu nebereme v úvahu. Avšak při zkoumání, která se týkají nativity a jednotlivých povah obecně, vidíme, že existují souvislosti nemalé důležitosti a nikoli bezvýznamné povahy, které jsou jednou z příčin vzniku zvláštních vlastností u těch, kteří se narodili. Odlišnosti v semenu mají totiž velmi velký vliv na zvláštní rysy rodu, protože jestliže okolí a horizont jsou totožné, snaží se každé semeno prosadit svůj tvar, např. člověk, kuň atd., a nemalé odchylky vnáší místo narození. Jestliže je totiž semeno obecně stejné, např. lidské, a stav okolí také, odlišují se narození lidé tělem i

---

⁴⁵ K této pasáži se úzce vztahuje první část pseudolukianovského díla "O astrologii", jak ukazuje Boll, Studien, str. 151-153.

⁴⁶ Cardanus (str. 109) uvádí množství příkladů, mezi nimi geomantiky, ty, kteří sestavují podrobné předpovědi pouze na základě skutečnosti, že se člověk narodil v určitý den týdnu nebo měsíce, ty, kteří předpovídají pomocí výpočtu číselných ekvivalentů písmen jména člověka (aritmologové) atd. Srov. také Platónovy poznámky o těch, kteří si nezaslouženě činí nárok na filozofii, Republic, 495c a dále.

⁴⁷ O podvodnících ve filozofii srov. Platón, Republic 487D, a následující diskusi.

⁴⁸ Podle různých starověkých autorů se tvrdilo, že chaldejská pozorování zahrnovala období od 470 000 do 720 000 let; Boll-Bezold-Gundel, str. 25, 99.

⁴⁹ Stoikové tvrdí, že když se planety dostanou do bodu o stejné zeměpisné délce a šířce, jakou měly při vzniku vesmíru, dochází v pevných časových periodách k požárům a ničení věcí a že se vesmír znovu vrací do stejného podmínek a že stejně tak, jako se hvězdy pohybují opět stejným způsobem, opakuje se přesně všechno, co se stalo v minulé periodě. Říkají, že Sokrates a Platón budou znovu existovat a stejně tak každý člověk s týmiž přáteli a krajany; přihodí se jim stejné věci, budou mít stejné štěstí a budou zacházet se stejnými věcmi.

duchem⁵⁰ podle rozdílností zemí. Navíc všechny zmíněné podmínky, chování a zvyky mají vliv na způsob prožití života. Kromě toho, že každou z těchto věcí zkoumáme současně s příčinami, které jsou odvozeny z okolí, ačkoliv připouštíme, že okolí má největší vliv (protože okolí je jednou z příčin toho, že věci jsou takové, jaké jsou, zatímco obráceně tyto věci na okolí žádný vliv nemají), mohou všechny způsobit hodně obtíží těm, kteří věří, že v takových případech lze všechno pochopit z pohybu samotných nebeských těles, dokonce i ty věci, které nejsou zcela v jejich pravomoci.

Poněvadž toto je právě ten případ, nebylo by vhodné zanechat všech předpovědí tohoto druhu proto, že mohou být někdy chybné, protože nezmenšujeme umění kormidelníka kvůli jeho chybám; ale stejně tak když jsou nároky velké a také když jsou božského původu, měli bychom uvítat to, co je možné a považovat to za postačující. Dále bychom neměli tápavě a podle lidského zvyku od tohoto umění žádat všechno, ale spíš ocenit jeho půvab, dokonce i v případech, kdy nemohlo poskytnout úplnou odpověď; a stejně jako nenajdeme chybu u lékařů při vyšetření osoby, když mluví jak o samotné nemoci, tak o idiosynkracii, tak ani v tomto případě bychom neměli mít námitky proti astrologům, kteří jako základ používají národnost, zemi a výchovu nebo některou jinou již existující náhodnou kvalitu.

3. Že jsou také užitečné

Poněkud krátce jsme ukázali, jak lze předpovídat pomocí astrologie a že nelze jít dále, než jak to určuje dění v okolí, a co z toho vyplývá pro člověka, tzn. že se předpovídání týká původních vrozených schopností a činností duše a těla, jejich případných nemocí, jejich delšího nebo kratšího bytí a kromě toho všech vnějších okolností, které mají řídicí a přirozenou souvislost s vrozenými dary přírody, např. majetek a sňatek v případě těla a čest a vznešenost v případě duše, a konečně toho, co se stává jen občas⁵¹. Krátce bychom se měli zmínit o zbývající, užitečné⁵² části našeho projektu, ale nejprve stanovíme, jak a z jakého hlediska budeme chápat význam slova užitečný. Přihlížíme-li totiž ke kvalitám duše, co by mohlo být prospěšnější blahobytu, radosti a obecně spokojenosti než tento druh předpovědi, která nám dává úplný obraz věcí lidských a božských? A jde-li o kvality těla, mohli bychom pomocí takových vědomostí lépe než jakkoli jinak pochopit, co je vhodné a prospěšné pro schopnosti každé povahy. Ale jestliže tyto nepomáhají k získání bohatství, slávy a podobně, budeme moci říci totéž o celé filozofii, protože dosahem svých vlastních sil neposkytuje žádnou z těchto věcí. Kvůli tomu bychom však neměli odsuzovat ani filozofii ani toto umění a přitom nechávat bez povšimnutí jeho největší výhody.

Při zevrubném zkoumání by vyšlo najevo, že ti, kteří mluví o neužitečnosti předpovídání, si vůbec neváží nejdůležitějších věcí pouze proto, že předběžná znalost událostí, které se určitě stanou, je zbytečná; a to docela otevřeně a bez přiměřené diskriminace. Především bychom měli uvážit, že neočekávaný příchod událostí, a to i těch, které se nutně stanou, se velmi hodí k tomu, aby vyvolal

---

⁵⁰ První tři kapitoly Knihy II se zabývají astrologickou etnologií a v 10. kapitole 4. knihy Ptolemaios ukazuje, že u všech nativit mají tak obecné skutečnosti jako národnost a věk převahu nad podrobnějšími detaily.

⁵¹ Povšimněte si, že v této větě Ptolemaios naráží na několik předmětů z kapitol v knihách III a IV.

⁵² Podle Cicera, *De divinatione*, ii. 105, napsal Dicarchus knihu, ve které dokazuje, že předpovídání nemá žádný užitek; Plútarchos stál na opačné straně v eseji, která se dochovala jen částečně.

nadměrnou paniku a šílenou radost, zatímco jejich předběžná znalost uklidňuje duši a připravuje ji, aby klidně a statečně očekávala vše, co má přijít. Druhým důvodem je, že bychom neměli věřit, že jednotlivé události provázejí lidstvo jako následek nebeské příčiny, jako by byly původně přiřazeny každé osobě nějakým - neodvolatelným božským příkazem a přinuceny stát se, aniž by mohla existovat nějaká jiná příčina. Spíše je pravdou, že pohyb nebeských těles je jistě věčný v souladu s božím nezměnitelným řízením, zatímco změna pozemských věcí je podrobena přirozenému a nestálému osudu a je ovládána náhodou a přirozeným vývojem. Některé věci se dále lidstvu přihodí díky obecnějším souvislostem a ne jako výsledek vlastních přirozených sklonů jednotlivce - např. když lidé hromadně umírají při požáru, moru nebo potopě v důsledku ohromných a nevymazatelných změn v okolí, protože menší příčina vždy podléhá větší⁵³ a silnější; jiné události však souhlasí s vlastní přirozenou povahou jednotlivce prostřednictvím menších a nahodilých antagonismů okolí. Když už jsme udělali takové rozdělení, je potom jasné, že jak v obecném tak i ve zvláštním případě každá událost, která závisí na prvotní příčině, která je neodolatelná a silnější než jakýkoli její protiklad, se musí každopádně uskutečnit; naopak události, které nemají tento charakter, které jsou podmíněny protikladnými silami, lze snadno odvrátit, zatímco ostatní zajisté sledují základní přírodní příčiny, ale toto je nutno přičíst neznalosti a ne nezbytnosti všemocné síly. Mohli bychom pozorovat tutéž věc, jak probíhá ve všech událostech, které mají přirozené příčiny. Proto dokonce některé kameny, rostliny a zvířata a také bolesti, nehody a nemoci mají takovou povahu podle aktu nezbytnosti, a jiné jen tehdy, když nezasahuje žádný protiklad. Měli bychom proto věřit, že přírodní filozofové předpovídají to, co se má přihodit lidem, s předchozí znalostí tohoto charakteru a nepřístupují ke své práci ovlivnění špatnými představami; poněvadž jsou totiž působící příčiny početné a silné, jsou určité věci nevyhnutelné, ale jiné mohou být z opačného důvodu odvráceny. Podobně ti lékaři, kteří umějí rozpoznat nemoci, znají předem takové, které jsou vždy smrtelné, a takové, které lze léčit. V případě událostí, které mohou být pozměněny, musíme věnovat pozornost astrologovi, když např. říká, že jestliže se u takové a takové povahy s takovým a takovým charakterem okolí základní vztahy zesilují nebo zeslabují, bude výsledkem takové a takové působení. Podobně musíme věřit lékařům, když říká, že toto poranění se bude rozrůstat nebo hnisat, a např. horníkovi, že magnetovec přitahuje železo: každý z těchto jevů, když je ponechán napospas neznalosti protikladných sil, se bude nevyhnutelně rozvíjet tak, jak to vyžaduje původní povaha, ale bolest se nebude šířit nebo hnisat, když se bude preventivně léčit, a magnetovec nebude přitahovat železo, když bude potřén česnekem⁵⁴; a tyto velmi odstrašující prostředky mají také přirozeně a osudově svou odporující sílu; také v jiných případech, když neznáme, co se v budoucnu člověku přihodí, anebo když to víme a nic proti tomu neuděláme, budou tyto události všemožně sledovat směr základní povahy; avšak když je včas rozpoznáme a uděláme proti nim opatření, pak se opět v souladu s přírodou a osudem buď vůbec nevyskytnou nebo jsou méně intenzivní. A protože je taková síla stejná, ať už se aplikuje na věci univerzální nebo zvláštní, mohlo by nás obecně zajímat, proč všichni věří, že předpověď je účinná v univerzálních záležitostech a užitečná při ochraně něčích zájmů (protože většina

---

⁵³ Srov. II.1, "zvláštní je vždy zahrnuto v obecném". Ptolemaios pečlivě rozlišuje mezi univerzální a zvláštní neboli genetialogickou astrologií. První se zabývá astrologickými vlivy, které působí na celé lidstvo nebo celé země a lidské rasy, a pojednávají o ní knihy I a II. Druhá se týká nativity jednotlivců a je předmětem knih III a IV.

⁵⁴ Tehdejší přesvědčení; srov. Thorndike, *History of Magic and Experimental Science*, I, str. 213, který uvádí příklad jeho výskytu u Plútarcha.

lidí připouští, že mají předběžné znalosti o ročních obdobích, o významu souhvězdí a o fázích Měsíce, a myslí velmi dopředu, aby sami sebe zabezpečili; v létě vždy vymyslí prostředky k ochlazení a v zimě pro zahřátí a obvykle si připravují své vlastní povahy s umírněností coby cílem; aby zajistili bezpečnost ročních období a svých námořních cest, sledují význam stálic a kvůli počátku setby a plození aspekty měsíčního světla v úplňku ⁵⁵, a nikdo tyto zvyky nezavrhne jako nemožné nebo zbytečné); na druhé straně ale, pokud jde o zvláštní jevy a ty, které závisejí na směsici jiných kvalit - např. předpovědi typu méně nebo více, chlad nebo horko a jednotlivé povahy -, nevěří někteří lidé ani tomu, že předběžná znalost je stále možná, ani že ve většině případů lze učinit protipatření. A dále, jelikož je zřejmé, že když se nám za horka podaří zchladit se, budeme méně trpět, mohou se podobná měřítka ukázat jako účinná proti zvláštním silám, které zesilují tuto zvláštní povahu - na neúměrné množství tepla. Příčinou této chyby je totiž obtížnost a neznalost zvláštního předpovídání - důvod, který ve většině jiných situací vyvolává nedůvěru. A poněvadž pro většinu není odporující schopnost spojena s předpovídáním, protože tak perfektní stav je vzácný, a poněvadž moc přírody sleduje vlastní směr bez překážek, když jde o základní skutečnosti, vznikla zkušenost, že absolutně všechny budoucí události jsou nevyhnutelné a nesmazatelné ⁵⁶.

Ale myslím, že i kdyby předpovídání nebylo úplně neomylné, pak přinejmenším jeho možnosti se ukázaly být hodny té největší pozornosti, takže také v případě obranného použití bychom měli uvítat a ocenit alespoň jeho autoritu v některých případech, jakkoli zřídka a nedůležitých, a považovat ho za užitečné ne v obvyklém smyslu dokonce i tehdy, když neposkytuje lék na všechno. Egypťané, kteří nejvíce rozvinuli tento obor umění, úplně spojili medicínu s astronomickou předpovědí ⁵⁷, jakmile si tyto skutečnosti uvědomili. Nikdy by totiž nenalezli určité obranné prostředky pro odvrácení nebo odstranění univerzálních a zvláštních stavů, které přicházejí nebo jsou zde v důsledku okolí, kdyby si mysleli, že budoucnost nelze změnit. Ale protože tomu tak je, kladou umění odporu pomocí přirozených prostředků na druhé místo za osudové řízení a připojili k možnosti předpovídání jeho užitečnou a prospěšnou schopnost pomocí tzv. iatromatematických systémů (lékařská astrologie), protože pomocí astrologie se mohli úspěšně naučit znát kvality základních teplot, události, které se vyskytnou v budoucnosti díky okolím, a jejich zvláštní příčiny na základě toho, že bez těchto znalostí by měla libovolná pomocná opatření většinou selhat, protože nejsou stejná pro všechny osoby nebo nemoci; a na druhé straně pomocí medicíny a svých znalostí toho, co je v odpovídajícím souladu nebo nesouladu v každém jednotlivém případě, postupují co nejdále k předběžným opatřením proti hrozící nemoci a k předepsání neomylného léčení stávající choroby.

---

⁵⁵ Hesiodovy Works and Days (Práce a dni), 383 a dále (vyd. Flach), dobře ukazují, jak byly pozorovány takové hvězdy a souhvězdí jako Plejády, Orion, Hyjády, Sírius a Arktur a slunovraty v běžném vesnickém životě v souvislosti, o které hovoří Ptolemaios; také při navigaci (618 a dále). Příznivé a nepříznivé dny v měsíci jsou uvedeny na rádcích 769 a dále.

⁵⁶ Ptolemaiov jazyk je vysoce zhuštěný a nejasný; přehled uvádí pravděpodobný význam. Proclova Parafraze, str. 31-31, takto interpretuje tuto pasáž: "Avšak důvodem k takovému předpokladu je obtížnost předpovídání ve zvláštních případech, přesné a pravdivé zacházení s těmito věcmi a skutečnost, že schopnost, která obecně odolává síle, která je účinná v základní povaze, pokud není ničím omezována, není spojena s předpovídáním a tedy vyvolává zkušenost, že všechny budoucí události jsou bez výjimky nevyhnutelné a že je nemožné odvrátit je, protože zřídka najdeme člověka, který má tak skvělé dispozice, že mu žádný z prostředků neunikne."

⁵⁷ Viz Bouché-Leclercq, str. 517-520.

Nechť to je prozatím náš krátce nastíněný předběžný obraz. Nyní povedeme diskusi po způsobu úvodu ⁵⁸ a začneme charakterem každého nebeského tělesa s ohledem na jeho aktivní moc v souladu s fyzikálními pozorováními předků a na prvním místě silami planet, Slunce a Měsíce.

4. O moci planet

Aktivní síla základní povahy Slunce spočívá ve vyzařování žáru a do určité míry ve vysoušení ⁵⁹. To je v případě Slunce mnohem zřetelnější než u jiných nebeských těles díky jeho velikosti a zřejmosti jeho ročních změn, protože čím více se blíží k zenitu, tím více na nás takto působí. Většina síly Měsíce spočívá v zavlhčování, zřejmě proto, že je blízko Země a díky svým velkým výparům ⁶⁰. Působí tedy přesně tak, že z velké části změkčuje a způsobuje hnití v těle, ale mírně se podílí také na hřejivé síle díky světlu, které získává od Slunce.

Saturn ⁶¹ především ochlazuje a mírně vysušuje, pravděpodobně proto, že je nejdále ⁶² jak od slunečního žáru, tak od vlhkých výparů kolem Země. Jak u Saturnu, tak u ostatních planet existují také síly, které vznikají při pozorování jejich účinků na Slunce a Měsíc, protože se zdá, že některé z nich ovlivňují určitým způsobem okolí a některé se uplatňují jinak - vzrůstem nebo poklesem.

Mars hlavně vysušuje a spaluje v souhlasu se svou ohnivou barvou a protože je blízko Slunce, jehož sféra se nachází přímo pod ním.

Jupiter má mírnou aktivní sílu, protože se pohybuje mezi chladícím vlivem Saturnu a spalující silou Marsu. Zahřívá a zvlhčuje a protože jeho hřejivá síla je větší díky sférám, které leží pod ním, vyvolává zúrodnující větry.

Venuše má stejné síly a mírnou povahu jako Jupiter, ale působí opačně; mírně hřeje, díky své blízkosti Slunci, ale především zvlhčuje jako Měsíc díky množství vlastního světla a protože získává exhalace z vlhké atmosféry obklopující Zemi.

O Merkuru se obvykle tvrdí, že v určité době vysouší a pohlcuje vlhkost, protože se nikdy nedostane do zeměpisných délek daleko od žáru Slunce; jindy zvlhčuje, protože je přímo nad sférou Měsíce, který je nejbližší Zemi. Svou povahu rychle mění podle rychlosti svého pohybu v okolí Slunce samotného.

5. O užitečných a škodlivých planetách

---

⁵⁸ "Úvody" neboli systematická elementární pojednání jsou v antice běžným literárním útvarem. Dobrým příkladem je Nicomachův Úvod do aritmetiky. Podobnou formou pojednání bylo "umění", které se mohlo zabývat libovolným uměním nebo vědou.

⁵⁹ Zde a všude Ptolemaios používá čtyři Aristotelovy principy - žár, chlad, vlhko a sucho (např. De generatione et corruptione, ii. 2, 3). Srov. Boll-Bezold-Gundel, str. 50.

⁶⁰ Doktrína, že vlhkost ze Země vyživuje nebeská tělesa, byla stará jako Thalés; srov. Diels, Doxographi Graeci (Berlin, 1879), str. 276; J. Burnet, Early Greek Philosophy (London, 1920), str. 49.

⁶¹ Ptolemaios obvykle říká "hvězda Saturn", "hvězda Jupiter" atd. a méně často jen "Saturn", "Jupiter" apod. V této formě je snaha identifikovat planetu a božstvo, jehož jméno nese. Na druhé straně nepoužívá starší řecká jména. Viz F. Cumont, "Antiochus d'Athènes et Porphyre", Annuaire de l'Inst. de Philologie et d'Histoire Orientale, ii. 139, a "Les noms de planetes et d'astrologie chez les grecs", L'Antiquité Classique, iv. 1, str. 5-43; Boll-Bezold-Gundel, str. 48.

⁶² Pořadí nebeských těles podle Ptolemaia je Saturn, Jupiter, Mars, Slunce, Venuše, Merkur, Měsíc.

Jelikož předchozí uvedené skutečnosti platí, protože dvě ze čtyř sil, horko a vlhkost, jsou plodné a aktivní (protože se z nich rodí a rostou všechny věci), a dvě jsou ničivé a pasivní, sucho a chlad, díky nimž se všechny věci zase rozpadají a jsou ničeny, přijali dávní předkové dvě planety, Jupitera a Venuši, spolu s Měsícem jako užitečné pro jejich mírnou povahu a protože oplývají teplem a vlhkostí, zatímco Saturn a Mars mají podle nich opačné účinky - jeden pro nadměrný chlad a druhý pro nadměrné sucho; avšak o Slunci a Merkuru si mysleli, že mají obě síly, protože mají obojí povahu, a že přispívají svým vlivem těm planetám, se kterými jsou spojeny.

6. O mužských a ženských planetách

Opět, protože existují dva základní druhy povahy, mužská a ženská, a protože ze sil, o kterých jsme se zmínili, je vlhkost ženská - protože tento prvek je obecně do značné míry přítomen u všech samic a ostatní spíše u samců -, byl nám z dobrých důvodů předán názor, že Měsíc a Venuše jsou ženské, protože se mnohem více podílejí na vlhkosti, a že Slunce, Saturn, Jupiter a Mars jsou mužské a Merkur společný oběma pohlavím, protože je zdrojem sucha i vlhka. Říká se také, že hvězdy jsou mužské či ženské podle svých aspektů ke Slunci, protože když vystupují jako jitřenky⁶³ a předcházejí Slunce, jsou mužské, a když vystupují jako večernice a následují za Sluncem, jsou ženské. Mění se to také podle jejich polohy vůči horizontu; jestliže jsou v poloze od východu k nadhlavníku⁶⁴ nebo od západu k dolnímu nadhlavníku, jsou mužské, protože jsou východní, ale v dalších dvou kvadrantech jsou jako západní hvězdy ženské.

7. O denních a nočních⁶⁵ planetách

Podobně, poněvadž ze dvou nejviditelnějších intervalů, které určují čas, je den více mužský kvůli svému teplu a aktivní síle a noc více ženská díky své vlhkosti a svému daru odpočinku, stalo se tudíž tradicí, že Měsíc a Venuše jsou noční, Slunce a Jupiter denní a Merkur podobně jako dříve obojí - denní, když je jitřenkou, a noční jako večernice. Každému z rodů také přísluší dvě destruktivní hvězdy, avšak v tomto případě ne podle principu podobných povah⁶⁶, ale právě naopak; když se totiž hvězdy stejného druhu spojí s hvězdami s dobrou povahou, vzroste jejich užitečný vliv, ale jestliže se spojí nepodobné hvězdy s hvězdami destruktivními, zruší se největší část jejich škodlivé síly. Proto je studený Saturn přiřazen horku dne a suchý Mars vlhkosti noci, protože takto každý z nich dosahuje správného poměru v dané kombinaci a je řádným členem svého rodu, který představuje umírněnost.

---

⁶³ Neboli ranní hvězdy; tj. hvězdy, které jsou nad Zemí při východu Slunce, zatímco večernice neboli večerní hvězdy zapadají po západu Slunce. Cardanus říká, že jestliže je planeta od Slunce vzdálena méně než 6 znamení v pořadí znamení, je ženská a západní, jestliže je dál než 6 znamení, je mužská a východní.

⁶⁴ Cardanus poznamenává, že někteří s tímto výrokem nesouhlasí, ale považují všechny hvězdy od dolního k hornímu nadhlavníku (4. až 10. dóm) za mužské a od horního k dolnímu nadhlavníku (10. až 4. dóm) za ženské. Planety mohou být také mužské nebo ženské v důsledku obsazování mužských nebo ženských znamení; viz Bouché-Leclercq, str. 103.

⁶⁵ Jsou to rody (conditio, secta) Slunce, resp. Měsíce; srov. Vettius Valens, ii.1, iii.5; Rhetorius, CCAG, i.146.

⁶⁶ Tj. že "vrána k vráně sedá", řecké přísloví; např. Odyssea, 17. 218; Platón, Republic, 329 A, Phaedra, 240 C atd.

8. O síle aspektů vzhledem ke Slunci

Nyní si také povšimněte, že podle aspektů vzhledem ke Slunci vzrůstají a klesají vlastní síly Měsíce a tří planet⁶⁷. Během svého přibývání od novoluní do první čtvrti totiž Měsíc produkuje více vlhkosti, při svém přechodu z první čtvrti do úplňku horko, od úplňku do poslední čtvrti sucho a od poslední čtvrti do zákrytu⁶⁸ chlad. Planety pouze ve východních aspektech více produkuje vlhkost od východu do své první zastávky⁶⁹, žár od první zastávky do večerního východu, sucho od večerního východu do druhé zastávky, chlad od druhé zastávky do západu; a je jasné, že když se vzájemně spojí, vznikne v našem okolí velmi mnoho různých kvalit, přičemž původní síla každé z nich z velké části zůstává, ale její množství je pozměněno silou hvězd, které se podílejí na konfiguraci.

9. O síle stálic

Protože dále následuje popis povah stálic s ohledem na jejich zvláštní síly, uvedeme jejich pozorované vlastnosti v přehledu podobně jako v případě povahy planet. Na prvním místě budou ty hvězdy, které vytvářejí obrazce zvířetníku⁷⁰.

Hvězdy v hlavě Skopce tedy mají účinek jako smíšená síla Marsu a Saturnu, hvězdy v jeho tlamě jako síla Merkuru a mírně jako Saturnu, v zadních nohách jako Mars a v ocasu jako Venuše.

V Býku⁷¹ hvězdy podél čáry, kde je odříznut, mají povahu jako Venuše a do určité míry jako Saturn; v Plejádách stejně jako Měsíc a Jupiter; z hvězd v hlavě má jedna z Hyjád, která je jasná a poněkud načervenalá a která se jmenuje Pochodeň⁷², povahu jako Mars; ostatní jako Saturn a mírně jako Merkur; ty ve špičkách rohů jako Mars.

Hvězdy v nohách Blíženců mají stejnou kvalitu jako Merkur a v menší míře jako Venuše; jasné hvězdy ve stehnech stejnou jako Saturn; ta ze dvou jasných hvězd v hlavách⁷³, která je v přední hlavě, stejnou jako Merkur; jmenuje se také Apollónova hvězda; ta v druhé hlavě stejnou jako Mars; nazývá se také hvězdou Herkulovou.

Dvě hvězdy v očích Raka mají stejný účinek jako Merkur a trochu méně jako Mars; v klepetech jako Saturn a Merkur; shluk v hrudi podobný oblaku, kterému se říká Žlab⁷⁴, stejný jako Mars a Měsíc; a dvě hvězdy na každé jeho straně, které se jmenují Oslové⁷⁵, stejný jako Mars a Slunce.

---

⁶⁷ Saturn, Jupiter a Mars; glosa o tomto účinku je vložena do textu určitých rukopisů a Camerariových vydání (viz kritická poznámka).

⁶⁸ Tj. novoluní.

⁶⁹ "Východem" se myslí heliaktický východ. Zastávky jsou body pohybu planet, ve kterých se zdají být v klidu před započítáním zpětného pohybu. Ptolemaios vysvětloval tyto nepravidelnosti pohybu teorií epicyklů. Srov. Bouché-Leclercq, str. 111-123.

⁷⁰ Přesně "kolem ekliptiky". Ekliptika, dráha Slunce středem zvířetníku, je "kruh středem znamení" nebo "středem zvířetníku".

⁷¹ Býka tvořila pouze hlava a přední část býka.

⁷² Aldebaran.

⁷³ Castor ("vpředu") a Pollux.

⁷⁴ Praesepe, častěji Úl.

⁷⁵ Asinus Borealis a Asinus Australis.

Dvě hvězdy v hlavě Lva působí stejně jako Saturn a méně jako Mars; tři v hrdle stejně jako Saturn a méně jako Merkur; jasná hvězda nad srdcem, zvaná Regulus, stejně jako Mars a Jupiter; ta v boku a jasná hvězda v ocasu ⁷⁶ stejně jako Saturn a Venuše; a ty ve stehnech stejně jako Venuše a méně jako Merkur.

Hvězdy v hlavě Panny ⁷⁷ a jedna nad koncem jižního křídla mají účinek jako Merkur a méně jako Mars; ostatní jasné hvězdy v křídle a hvězdy v pase jako Merkur a do jisté míry jako Venuše; jasná hvězda v severním křídle, zvaná Vindemiator, jako Saturn a Merkur; tzv. Spica jako Venuše a méně jako Mars; ty ve špičkách noh a ve vlečce ⁷⁸ jako Merkur a méně jako Mars.

Hvězdy v Klepetech štíra ⁷⁹, které jsou na nejzazších koncích, mají stejný vliv jako Jupiter a Merkur; uprostřed jako Saturn a méně jako Mars.

Jasně hvězdy v čele Štíra působí stejně jako Mars a trochu jako Saturn; tři hvězdy z těla, z nichž prostřední Antares je žlutohnědá a poněkud jasná, stejně jako Mars a trochu jako Jupiter; hvězdy v kloubech jako Saturn a trochu jako Venuše; v bodci jako Merkur a Mars a tzv. shluk podobný oblaku stejně jako Mars a Měsíc.

Hvězdy na hrotu šípu Střelce ⁸⁰ mají účinek jako Mars a Měsíc; v luku a v sevřené ruce jako Jupiter a Mars; shluk v jeho čele jako Slunce a Mars; hvězdy v plášti a v zádech jako Jupiter a méně jako Merkur; v nohách jako Jupiter a Saturn; čtyřúhelník nad ocasem jako Venuše a méně jako Saturn.

Hvězdy v rohách Kozoroha ⁸¹ působí stejně jako Venuše a trochu jako Mars; v tlamě jako Saturn a trochu jako Venuše; v nohách a břichu jako Mars a Merkur a v ocasu jako Saturn a Jupiter.

Hvězdy v ramenou Vodnáře mají vliv jako Saturn a Merkur, spolu s hvězdami v levé paži a plášti; ve stehnech více jako Merkur a méně jako Saturn; v proudu vody jako Saturn a trochu jako Jupiter.

U Ryb ⁸² hvězdy v hlavě jižní Ryby působí stejně jako Merkur a částečně jako Saturn; v těle jako Jupiter a Merkur; v ocase a v jižní páteři jako Saturn a trochu jako Merkur; v těle a páteři severní Ryby jako Jupiter a trochu jako Venuše; v severní části míchy jako Saturn a Jupiter a jasná hvězda v poutech jako Mars a trochu jako Merkur.

Z hvězd, které leží v souhvězdích severně od zvířetníku, mají podobné kvality jako Saturn a částečně jako Venuše jasné hvězdy v Malém medvědu; ve Velkém medvědu jako Mars; shluk ve Vlasech Bereniky pod ocasem Medvěda jako Měsíc a Venuše; jasné hvězdy v Draku jako Saturn, Mars a Jupiter; v Cefeu jako Mars a Jupiter; v Pastýři jako Merkur a Saturn; jasná žlutohnědá hvězda Arktur jako Jupiter a Mars; hvězda v Corona Septentrionalis jako Venuše a Merkur; v Eniculatoru ⁸³ jako Merkur; v Lyře ⁸⁴ jako Venuše a Merkur a podobně hvězdy v Labuti. Hvězdy v Kasiopei mají účinek Saturnu a Venuše; v Perseovi Jupiteru a

---

⁷⁶ Leonis.

⁷⁷ Panna vypadala jako okřídlená žena, která v levé ruce drží stéblo pšenice a jejíž hlava je vyznačena jasnou hvězdou Spicou.

⁷⁸ "šatů", dodává Proclus v norimberském rukopisu a v tištěných vydáních; viz kritická poznámka.

⁷⁹ "Klepetá štíra" byl dřívější název souhvězdí Vah; nový se začal obecně používat v 1. století před Kristem. Ptolemaios používá obě pojmenování.

⁸⁰ Vypadal jako kentaur připravený vystřelit šíp; nad jeho rameny a za nimi vlaje plášť.

⁸¹ Monstrum s kozí hlavou, předníma nohama a rybím ocasem.

⁸² Jižní Ryba (nesmí se zaměňovat s mimozvířetníkovým souhvězdím Piscis Australis, o němž je řeč dále) je proti Vodnáři; dvě ryby vypadají jako by byly spojeny míchou od ocasu k ocasu.

⁸³ Tj. Herkules.

⁸⁴ V Lyře je jasná hvězda Vega.

Saturnu; shluk v jípci meče jako Mars a Merkur; jasné hvězdy ve Vozkovi ⁸⁵ jako Mars a Merkur; v Hadoňovi jako Saturn a trochu jako Venuše; v jeho hadovi jako Saturn a Mars; v Šípu jako Mars a trochu jako Venuše; v Orlovi ⁸⁶ jako Mars a Jupiter; v Delfínovi jako Saturn a Mars; jasné hvězdy v Koni ⁸⁷ jako Mars a Merkur; v Andromedě jako Venuše; v Trojúhelníku jako Merkur.

Z hvězd v souhvězdích jižně od zvířetníku má jasná hvězda v tlamě Jižní ryby ⁸⁸ podobný vliv jako Venuše a Merkur; hvězdy ve Velrybě podobně jako Saturn; v ramenech Orionu ⁸⁹ podobně jako Mars a Merkur a ostatní jasné hvězdy podobně jako Jupiter a Saturn; poslední jasná hvězda v Eridanu ⁹⁰ má vliv jako Jupiter a ostatní jako Saturn; hvězda v Zajíci jako Saturn a Merkur; jasná hvězda v tlamě Psa ⁹¹ jako Jupiter a trochu jako Mars a ostatní jako Venuše; jasná hvězda Procyon jako Merkur a trochu jako Mars; jasné hvězdy v Hydře ⁹² jako Saturn a Venuše; v Poháru jako Venuše a trochu jako Merkur; v Havranovi jako Mars a Saturn; jasné hvězdy v Argo ⁹³ jako Saturn a Jupiter; v Kentaurovi ty, které tvoří lidské tělo, jako Venuše a Merkur a jasné hvězdy v koňském těle jako Venuše a Jupiter; jasné hvězdy ve Vlku jako Saturn a trochu jako Mars; v Oltáři jako Venuše a v menší míře jako Merkur; a jasné hvězdy v Jižní koruně jako Saturn a Merkur.

Taková jsou tedy pozorování účinků samotných hvězd, jak je učinili naši předchůdci.

10. O účinku ročních období a čtyř úhlů

Pokud jde o čtyři roční období, jaro, léto, podzim a zima, jaro se vyznačuje vlhkostí následkem toho, že nastává tehdy, když odchází chlad a přichází horko; léto žárem, protože Slunce je blízko zenitu; podzim je spíše suchý, protože vlhkost byla odsána během právě uplynulého horkého období; a zima se vyznačuje chladem, protože Slunce je od zenitu nejdále. Z tohoto důvodu, ačkoliv neexistuje žádný přirozený počátek zvířetníku, poněvadž zvířetník je kruh, předpokládáme, že znamení, které začíná s jarní rovnodenností, Skopce ⁹⁴, je počátečním bodem všech období a vytváří nadměrnou vlhkost jara v první části zvířetníku jakoby to byla živá bytost, a pak přechází na zbývající období, poněvadž u všech bytostí má raný věk ⁹⁵ podobně jako jaro větší podíl vlhkosti a je choulostivý a citlivý. Druhé období do

⁸⁵ V tomto souhvězdí je nejjasnější Capella.

⁸⁶ V této skupině je Altair.

⁸⁷ Pegas.

⁸⁸ Touto jasnou hvězdou je Fomalhaut.

⁸⁹ Nejjasnější hvězdy jsou Rigel a Betelgeuze.

⁹⁰ "Poslední jasnou hvězdou" v Eridanu je Achernar.

⁹¹ Sírius.

⁹² Nejjasnější je Alphard.

⁹³ Canopus a Var.

⁹⁴ Srovnej Almagest, iii.1 (str. 192, 19-22), kde Ptolomeios definuje rok jako návrat Slunce do bodů pevně daných rovnodenností a slunovraty. Znamení Skopce, definované jako 30°, které začínají s jarní rovnodenností, se ovšem velmi liší od znamení považovaného za skutečné souhvězdí. To vedlo ke vzniku argumentu proti astrologii, který poprvé vyslovil Origen. Srov. Boll-Bezold-Gundel, str. 131-132; Bouché Leclercq, str. 129, pozn. 1; Ashmand, Ptolemaiova Tetrabiblos, str. 32.

⁹⁵ Ptolemaios zde vypočítává čtyři období života člověka jak to také dělá hodně pythagorejských aritmetologů, když vyzvedávají číslo 4, např. Theologoumena Arithmetica, str. 20 Ast, Diogenes Laertius, viii. 1.10, Martianus Capella, vii. 734, atd. Ptolemaios později (IV. 10) hovoří o sedmi obdobích a každé přiřazuje jedné planetě; aritmetologové mají také sérii 7 období, kterou citují při vyzvedávání čísla 7; např. Philo, De mundi opificio 36. Existují také seznamy, ve kterých jsou období vytvořena pouze z hebdomadických skupin roku.

největšího rozkvětu života se vyznačuje horkem jako léto; třetí, které přichází po vrcholu života a směřuje k odumírání, má nadbytek sucha jako podzim; a poslední, které se blíží smrti, se vyznačuje chladem jako zima.

Podobně také pokud jde o čtyři oblasti a úhly horizontu, ze kterých pochází vítr ze světových stran, východní vyniká suchem, protože když je Slunce v této oblasti, pak cokoli je v noci zvlhčeno, začíná se vysušovat jako první, a větry, které odsud vanou a které obecně nazýváme Apeliotes⁹⁶, jsou bez vlhkosti a mají vysoušecí účinek. Oblast směrem na jih je nejteplejší díky ohnivému žáru Slunce, procházejícího středem nebe, a protože tyto průchody jsou posunuty více na jih v důsledku naklonění našeho obydleného světa; a větry, které odtud vanou a které se nazývají obecným jménem Notus, jsou horké a zjemňující. Oblast směrem na západ je vlhká, protože když je Slunce nad ní, začnou se věci, které byly během dne vysušeny, jako první zvlhčovat; podobně větry, které vanou z této části a které nazýváme obecně Zephyrus, jsou čerstvé a vlhké. Oblast směrem na sever je nejchladnější, protože v důsledku naklonění našeho obydleného světa je příliš vzdálena od zdrojů tepla pocházejícího ze sluneční kulminace, a stejně tak když je Slunce v dolní kulminaci; větry, které odtud vanou a které se obecně nazývají Boreas, jsou chladné a mají kondenzační účinek.

Znalost těchto skutečností je užitečná k tomu, aby si člověk v jednotlivých případech dovedl vytvořit úplný úsudek o teplotách. Lze totiž snadno poznat, že současně s takovými předpoklady, jako jsou roční období, období života nebo úhly, existuje odpovídající kolísání potence hvězd a že v příbuzných podmínkách je jejich kvalita lepší a jejich účinnost silnější, např. u těch, které mají oteplující účinky, je to horko, a u těch, které zvlhčují, je to vlhkost, zatímco za opačných podmínek je jejich moc znečištěna a slabší. Tak teplé hvězdy v chladných obdobích a vlhké hvězdy v suchých obdobích jsou slabší a podobně je tomu v jiných případech podle kvality vzniklé smícháním.

11. O slunovratových, rovníkennostních, pevných a dvojtělesných znameních

Nyní když jsme objasnili tyto skutečnosti, měli bychom přidat přirozené povahy samotných znamení zvěřetníku, jak je podává tradice. Protože ačkoli jejich obecnější povahy⁹⁷ jsou analogické ročním obdobím, která se v nich nacházejí⁹⁸, vyplývají některé jejich zvláštní kvality z jejich příbuznosti se Sluncem⁹⁹, Měsícem a planetami, jak dále uvidíme, když nejprve oddělíme samotné jednotlivé síly znamení, které mají k sobě absolutní i relativní vztah.

První rozdíl je mezi tzv. slunovratovými, rovníkennostními, pevnými a dvojtělesnými znameními¹⁰⁰. Existují totiž dvě slunovratová znamení, první interval

---

⁹⁶ Vítr, který vane od Slunce.

⁹⁷ "Smíchání"; v astrologii se používá k označení výsledných kvalit odvozených ze smíchání různých vlivů. Srov. Život a názory Tristrama Shandyho, kniha I, kap. 11, "který ... zřejmě v celé své krasi neměl jedinou kapku dánské krve".

⁹⁸ Tj. když se Slunce nachází v těchto znameních.

⁹⁹ Také lze překládat "důvěrný vztah"; obecný astrologický pojem, který označuje různé vztahy příbuznosti odvozené z poloh znamení nebo planet vzhledem k vesmíru nebo vůči sobě navzájem, např. aspekty (kap. 13).

¹⁰⁰ Ve skutečnosti jsou všechna kromě Panny reprezentována jako dvojtělesná. Ptolemaios jako zkušený autor věnuje menší pozornost fantastické a mytologické klasifikaci znamení na pozemní, vodní, čtyřnohá atd. (ačkoliv se na ně odvolává v I. 12) a dává přednost astronomické klasifikaci.

30° od letního slunovratu, znamení Raka, a první od zimního slunovratu, Kozoroh; svá jména dostala podle toho, co se v nich děje. Slunce totiž na počátku těchto znamení obrací svůj latitudální chod a je příčinou léta v Raku a zimy v Kozorohu. Dvě znamení se nazývají rovnodennostní, Skopec, který následuje jako první po jarní rovnodennosti, a Váhy, které začínají s podzimní rovnodenností; a opět jsou pojmenovány podle toho, co se v nich děje, protože když je Slunce na počátku těchto znamení, způsobuje, že noci jsou přesně stejně dlouhé jako dny.

Čtyři ze zbývajících osmi znamení se nazývají pevná a čtyři dvojtělesná. Pevná znamení, Býk, Lev, Štír a Vodnář, jsou ta, která následují po slunovratových a rovnodennostních znameních, a nazývají se tak proto, že když je v nich Slunce, dotýká se nás vlhkost, teplo, sucho a chlad ročních období, která začínají v předchozích znameních, pevněji, ne proto, že počasí je v té době přirozeně prudké, ale proto, že nejsme na ně zvyklí a z toho důvodu jsme na jejich sílu citlivější. Dvojtělesná znamení, Blíženci, Panna, Střelec a Ryby, jsou ta, která následují po pevných znameních, a nazývají se tak proto, že jsou mezi pevnými a slunovratovými a rovnodennostními znameními a podílejí se na přirozených vlastnostech dvou stavů počasí.

12. O mužských a ženských znameních

Stejným způsobem byla šesti znamením přisouzena mužská a denní povaha¹⁰¹ a stejnému počtu ženská a noční. Jejich pořadí se střídá, protože den je vždy spojen s nocí a žena s mužem. Proto z důvodů, o kterých jsme hovořili, považujeme Skopce za počáteční bod a protože muž vládne a zaujímá první místo, poněvadž aktivní síla je vždy nadřazena pasivní, byla znamení Skopce a Vah považována za mužská a denní. Dalším důvodem bylo to, že rovnodennostní kruh, který jimi prochází, vytváří základní a nejsilnější pohyb celého vesmíru¹⁰². Znamení v posloupnosti za ním odpovídají, jak jsme řekli, střídavému pořadí.

Někteří však používají takové pořadí mužských a ženských znamení, ve kterém mužská začínají znamení, které vychází a nazývá se horoskop¹⁰³. Stejně jako někteří kladou počátek slunovratových znamení do znamení Měsíce, protože Měsíc mění směr mnohem rychleji než ostatní, považují za počátek mužských znamení horoskop, protože je dále na východ, přičemž někteří jako dříve používají střídavé pořadí znamení a jiní oddělují celé kvadranty a označují znamení z kvadrantu od horoskopu k nadhlavníku a z opačného kvadrantu od západu k dolnímu nadhlavníku jako jitřní a mužská a znamení ze zbývajících dvou kvadrantů jako večerní a ženská. Přisoudili znamení také další charakteristiky¹⁰⁴, odvozené z jejich tvarů; mohu uvést např. "čtyřnohá", "pozemská", "plodná" a podobná značení. Poněvadž jejich důvod a význam jsou přímo odvozeny, je zbytečné je vyjmenovávat, protože kvalita vyplývající z takových tvarů může být vysvětlena ve spojení s těmi předpověďmi, ve kterých je užitečná.

¹⁰¹ Znaky zvěřetníku stejně jako planety jsou rozděleny do dvou rodů (srov. I.7).

¹⁰² Tj. celkové otáčení oblohy, které unášejí stálice a jiná nebeská tělesa (podle Ptolemaia a jiných dávných systémů)

¹⁰³ Je zřejmé, že v takovém systému by dané znamení vždy nenáleželo stejnému rodu.

¹⁰⁴ K tomuto typu třídění srov. Bouché-Leclercq, str. 149-152. Vettius Valens, str. 5 a dále (Kroll) přisuzuje znamení hodně přídomek; srov. též Antiochus, ap. CCAG, viii.112; Rhetorius, ap. CCAG, i.164 a dále. Některé z nich se objevují v II.7.

13. O aspektech znamení

Z částí zvířetníku jsou si vzájemně příbuzné ty, které jsou v aspektu ¹⁰⁵. Jsou to ty, které jsou v opozici a zabírají dva pravé úhly, šest znamení a 180°; ty, které jsou v trigonu, zabírají jeden a jednu třetinu pravého úhlu, čtyři znamení a 120°; ty, o nichž se říká, že jsou v kvadratuře, zabírají jeden pravý úhel, tři znamení a 90° a konečně ty, které zaujímají pozici v sextilu, zabírají dvě třetiny pravého úhlu, dvě znamení a 60°.

V dalším vyjde najevo, proč uvažujeme pouze tyto intervaly. Vysvětlení opozice je ihned zřejmé, protože způsobuje, že se znamení setkávají na jedné přímce. Ale jestliže vezmeme dva zlomky a nejdůležitější dva intervaly v hudbě ¹⁰⁶ a jestliže použijeme zlomky 1/2 a 1/3 na opozici složenou ze dvou pravých úhlů, tvoří polovina kvadraturu a třetina sextil a trigon ¹⁰⁷. Jestliže z intervalů aplikujeme triolu a čistou kvartu na kvadrurní interval jednoho pravého úhlu, který leží mezi nimi, tvoří triola poměr kvadratury k sextilu a čistá kvarta tvoří poměr trigonu ke kvadratuře ¹⁰⁸. Z těchto aspektů trigon a sextil se nazývají harmonické, protože je tvoří znamení stejného druhu, buď čistě ženská nebo čistě mužská, a kvadratura a opozice jsou disharmonické, protože je tvoří znamení opačných druhů.

14. O vládnoucích a ovládaných znameních

Podobně se pro úseky zvířetníku, které se nacházejí ve stejné vzdálenosti od téhož rovnodennostního znamení, které může být libovolné, protože obě vycházejí ¹⁰⁹ ve stejných časových periodách a jsou na stejných rovnoběžkách, užívají označení "vládnoucí" a "ovládané" ¹¹⁰. Ta, která jsou v letní hemisféře ¹¹¹, se nazývají vládnoucí a ta, která jsou v zimní hemisféře, ovládaná, protože když je Slunce v letní hemisféře, je den delší než noc a v zimě je kratší.

---

¹⁰⁵ Aspekty jsou geometrické vztahy mezi nebeskými tělesy. Ptolemaios zde uvažuje pouze čtyři - opozici, trigon, kvadraturu a sextil, které mají význam, a neklasifikuje "konjunkci" jako aspekt, ačkoliv se o ní v tomto smyslu v Tetrabiblos hovoří. Říká se, že Kepler objevil některé další, založené na jiných alikvotních částech 360° - semikvadraturu, kvintil, seskvikvadraturu, bikvintil atd. (srov. Ashmand, str. 40-41); tyto aspekty zavedli moderní astrologové, avšak ptolemaiovské doktríny této a 16. kapitoly jsou s jejich použitím neslučitelné. Intervaly mezi tělesy v jednom ze čtyř zde zmíněných aspektů lze měřit v celých znameních.

¹⁰⁶ Nicomachus z Gerasy, Úvod do aritmetiky, kap. 19, definuje interval jako "číslo, které v sobě zahrnuje celou část čísla srovnanou s tímto číslem a ještě některý jeho dělitel". "Dva nejdůležitější intervaly v hudbě" jsou první dva v pořadí, triola (3/2) a čistá kvarta (4/3), které odpovídají kvintě a tetrachordu (srov. Nicomachus, cit. pr., II.26).

¹⁰⁷ Tj. 1/2 ze 180°=90° (kvadratura) a 1/3 ze 180°=60° (sextil). Všechny rukopisy a Proclus zde přidávají "a trigon", který bychom snad mohli podle Cameraria (vyd. 2) vyřadit. Trigon by však měl být považován za 1/3 z 360° nebo za dvojnásobek sextilu.

¹⁰⁸ Triola = 3/2 = 90°/60° a čistá kvarta = 4/3 = 120°/90°

¹⁰⁹ Srov. pozn. k III.10 (str. 70) o vzestupech znamení.

¹¹⁰ Dvojice, které "vládnou" a "jsou podrobeny" jsou: Býk-Ryby, Blíženci-Vodnář, Rak-Kozoroh, Lev-Střelec, Panna-Štír. Skopec a Váhy jsou ze schématu vypuštěny, poněvadž jsou to rovnodennostní znamení, v nichž je počátek; viz Manilius, ii.485, 501. Zdá se, že původní formulace byla, že tato znamení si vzájemně "naslouchají" a myšlenka "ovládání" je pseudovědeckým zpracováním.

¹¹¹ V letní hemisféře jsou znamení Skopec, Býk, Blíženci, Rak, Lev a Panna; Váhy, Štír, Střelec, Kozoroh, Vodnář a Ryby jsou v zimní hemisféře; viz diagram v Bouché-Leclercq, str. 161.

15. O znameních, která si vzájemně patří, a o znameních

se stejnou mocí

Opět říkáme, že ty části, které jsou stejně daleko od téhož libovolného tropického znamení, mají stejnou moc ¹¹², protože když Slunce vchází do jedné z nich, jsou dny stejné jako dny, noci jako noci a délky jejích vlastních hodin ¹¹³ jsou stejné. Říká se také, že "patří" jedna druhé jak z uvedených důvodů, tak proto, že každá z dvojice vychází ze stejné části horizontu a zapadá ve stejné části.

16. O disjunktích znameních

"Disjunktí" a "cizí" jsou označení, která se používají pro ty části zvířetníku, které vzájemně nemají žádnou již zmíněnou příbuznost. Jsou to ty, které nepatří ani do třídy vládnoucích a ovládaných, patřících si nebo se stejnou mocí, a dále se zjistilo, že se nijak nepodílejí na čtyřech uvedených aspektech, opozici, trigonu, kvadratuře a sextilu, a jsou od sebe vzdáleny buď o jedno nebo o pět znamení; ty, které jsou od sebe o jedno znamení, jsou totiž jakoby vzájemně odvráceny a přestože jsou dvě, zaujímají úhel jedné, a ty, které jsou od sebe o pět znamení, rozdělují celý kruh na nestejně části, zatímco ostatní aspekty dělí obvod na stejné části.

17. O dómeh jednotlivých planet

Planety mají také příbuznost s částmi zvířetníku, které se označují jako jejich dómy, trojúhelníky, povzbuzení, příznivé polohy ¹¹⁴ apod. Systém dómů má následující charakter. Poněvadž nejsevernější z dvanácti znamení, která jsou nejbližší zenitu a proto nejvíce produkují teplo a žár, jsou Rak a Lev, jsou jako dómy přiřazeny největším a nejsilnějším tělesům, tj. světlům; mužský Lev Slunci a ženský Rak Měsíci. Podle toho je polokruh od Lva ke Kozorohu solární a od Vodnáře k Rakovi lunární, takže v každém polokruhu můžeme jedno znamení přiřadit každé z pěti planet jako její vlastní, přičemž znamení z jednoho polokruhu má aspekt ke Slunci a z druhého k Měsíci v souladu se sférami jejich pohybu ¹¹⁵ a se zvláštnostmi jejich povah ¹¹⁶. Saturnu, v jehož povaze převládá chlad jako kontrast k žáru a který obsazuje dráhu nejvyšší a nejvzdálenější od světla, byla tedy přiřazena znamení opačná k Raku a Lvu, tedy Kozoroh a Vodnář ¹¹⁷; dalším důvodem je to, že tato znamení jsou chladná a zimní, a dále že jejich protilehlý aspekt není v souladu s užitečným účinkem. Jupiteru, který je mírný a nachází se pod sférou Saturnu, byla přiřazena dvě znamení vedle předchozích, větrná a úrodná znamení Střelce a Ryb v

¹¹² Jsou to dvojice Blíženci-Lev, Býk-Panna, Skopec-Váhy, Ryby-Štír a Vodnář-Střelec; Rak a Kozoroh jsou mimo dvojice.

¹¹³ "Jejich vlastní hodiny" jsou "obyčejné" neboli "občanské" hodiny (srov. str. 74, pozn. 1), které jsou vždy jednou dvanáctinou dne (od svítání do západu) nebo noci (od západu do svítání). Jsou si samozřejmě rovny, když dny a noci jsou stejné.

¹¹⁴ Doslova "hranice"; viz kap. 20. Trojúhelníky neboli trojice jsou popsány v kap. 18 a povzbuzení v kap. 19.

¹¹⁵ Tj. jsou v pořadí svých vzdáleností od středu vesmíru, Země.

¹¹⁶ Srov. kap. 4

¹¹⁷ Kozoroh leží proti Raku a Vodnář proti Lvu.

trojúhelníkovém aspektu ¹¹⁸ ke světům, což je harmonická a užitečná konfigurace. Dále Marsu, který je podle povahy suchý a zaujímá sféru pod Jupiterem, byla přiřazena opět dvě znamení, která navazují na předchozí, Štír a Skopec, která mají podobnou povahu a která jsou v souladu s destruktivní a neharmonickou kvalitou Marsu, v kvadrurním aspektu ¹¹⁹ ke světům. Venuše, která je klidná a pod Marsem, dostala další dvě znamení, která jsou výrazně plodná, Váhy a Býka. Ta si ponechávají harmonii sextilového aspektu ¹²⁰; dalším důvodem je, že tato planeta není zpravidla od Slunce nikdy dále než dvě znamení v obou směrech. A konečně Merkur, který není od Slunce nikdy dále než jedno znamení v obou směrech a který je pod ostatními a do jisté míry blíže k oběma světům, dostal zbývající dvě znamení, Blížence a Pannu, která jsou vedle domů světů.

18. O trojúhelnících

Příbuznost podle trojúhelníků je následující. Poněvadž trojúhelníkový a rovnostranný tvar je nejharmoničtější sám se sebou ¹²¹, je zvířetník také ohraničen třemi kruhy, nebeským rovníkem a dvěma obratníky, a jeho dvanáct částí je rozděleno do čtyř rovnostranných trojúhelníků.

První z nich, který prochází Skopcem, Lvem a Střelcem, tvoří tři mužská znamení a jsou v něm domy Slunce, Marsu a Jupiteru. Tento trojúhelník je přiřazen Slunci a Jupiteru, protože Mars nemá sluneční rod ¹²². Slunce má nad ním první vládu ve dne a Jupiter v noci. Skopec je také blízko nebeského rovníku, Lev blízko letního slunovratu a Střelec blízko zimního slunovratu. Tento trojúhelník je především severní kvůli Jupiterovu podílu na vládě, protože Jupiter je plodný a větrný ¹²³ podobně jako větry ze severu. Avšak díky domu Marsu nese příměs jihozápadního větru ¹²⁴ a nazývá se Borrolibycon, protože Mars vyvolává takové větry a také díky rodu Měsíce a ženskému charakteru západu ¹²⁵.

Druhý trojúhelník, který prochází Býkem, Pannou a Kozorohem, tvoří tři ženská znamení a proto je přiřazen Měsíci a Venuši; Měsíc nad ním vládne v noci a Venuše ve dne. Býk leží směrem k letnímu obratníku, Panna směrem k bodu rovnodennosti a Kozoroh směrem k zimnímu obratníku. Tento trojúhelník je především jižní díky dominanci Venuše, protože tato planeta teplem a vlhkostí své síly vytváří takové větry; avšak poněvadž má příměs Apeliotu díky Kozorohu, který je domem Saturnu, nese pojmenování Notapeliotes ¹²⁶ na rozdíl od prvního

---

¹¹⁸ Střelec je trojúhelníkový ke Lvu, domu Slunce, a Ryby k Raku. Srov. kap. 13 o "harmonické" povaze trigonu a sextilu na rozdíl od kvadratury a opozice.

¹¹⁹ Skopec je kvadrurní k domu Měsíce, Raku, a Štír k domu Slunce, Lvu. Jsou však také k těmto domům trojúhelníková, Skopec ke Lvu a Štír k Raku.

¹²⁰ Býk je v sextilu k Raku a Váhy ke Lvu

¹²¹ Toto prohlášení zavání neopythagorejstvím; srov. např. Nicomachovu (Úvod do aritmetiky, II.7.4) demonstraci tvrzení, že trojúhelník je nejelementárnější rovinný útvar, což je též doktrína platónská (Timaeus 53C a dále); povšimněte si též často opakovaného tvrzení, že číslo 3 je první rovinný povrch; Theon ze Smyrny, str. 46, 14 (vyd. Hiller), Macrobius, Somnium Scipionis, i.6.22 atd.

¹²² Viz kap. 7.

¹²³ Srov. kap. 4.

¹²⁴ Africus, Lips.

¹²⁵ V kap. 10 je západ charakterizován jako vlhký, což je kvalita ženská (srov. kap. 6).

¹²⁶ Tj. jihovýchodní.

trojúhelníku, protože Saturn vyvolává větry tohoto druhu a vztahuje se svým podílem na rodu Slunce k východu.

Třetí trojúhelník vede Blíženci, Váhami a Vodnářem, tvoří jej tři mužská znamení a nemá žádnou příbuznost s Marsem, ale spíše se Saturnem a Merkurem díky jejich dómům. Těmto je také přiřazen, přičemž Saturn vládne ve dne v důsledku svého rodu a Merkur v noci. Znamení Blíženců leží směrem k letnímu obratníku, Váhy směrem k bodu rovnodennosti a vodnář směrem k zimnímu obratníku. Tento trojúhelník má především východní povahu díky Saturnu, ale s příměsí severovýchodní, protože rod Jupiteru je příbuzný se Saturnem, protože je denní.

Čtvrtý trojúhelník, který prochází Rákem, Štírem a Rybami, zbývá na poslední planetu, Mars, který je s ním spojen svým dómem, Štírem; a společně s ním v důsledku rodu a ženského charakteru těchto znamení vládne v noci Měsíc a ve dne Venuše. Rak je blízko letního kruhu, Štír blízko zimního a Ryby blízko bodu rovnodennosti. Tento trojúhelník je především západní, protože mu dominuje Mars a Měsíc; avšak podle příměsí je jihozápadní díky dominanci Venuše.

19. O povzbuzeních

Takzvaná povzbuzení¹²⁷ planet mají následující vysvětlení. Protože Slunce ve Skopci přechází do severního a vyššího polokruhu a ve Váhách do jižního a nižšího, byl mu příhodně připsán Skopce jako jeho povzbuzení, protože se v něm začíná prodlužovat den a roste hřejivá moc jeho povahy; Váhy jsou z opačných důvodů jeho oslabením.

Podobně Saturn, aby byl v poloze proti Slunci stejně jako v případě jejich dómů¹²⁸, má naopak jako své povzbuzení Váhy a jako oslabení Skopce. Kde totiž roste teplo, tam se snižuje chlad a naopak. A protože Měsíc, když má konjunkci v povzbuzení Slunce, tedy ve Skopci, je ve své první fázi a začíná narůstat jeho světlo a výška v prvním znamení jeho vlastního trojúhelníku, Býku, je toto znamení jeho povzbuzením a znamení na opačné straně, Štír, jeho oslabením.

Jupiter, který vyvolává plodné severní větry, se v Raku dostává nejdále na sever a naplňuje svou moc; toto znamení je proto jeho povzbuzením a Kozoroh jeho oslabením.

Mars, který je žhavý a nejvíce v Kozorohu, protože v něm je nejdále na jihu, má přirozeně jako své povzbuzení Kozoroha v protikladu k Jupiteru a Raka jako oslabení.

Avšak Venuše, poněvadž je vlhká a její hlavní moc nejvíce vzrůstá v Rybách, kde začíná vlhké jaro, má své povzbuzení v Rybách a oslabení v Panně.

Naopak Merkur, poněvadž je sušší, je přirozeně povzbuzen v Panně, ve které začíná suchý podzim, a oslabení v Rybách.

---

¹²⁷ Nemají žádnou souvislost s odsluním a přísluním; planety mají v těchto polohách povzbuzenou nebo oslabenou moc: BollBezold-Gundel, str. 59; Bouché-Leclercq, str. 192-199.

¹²⁸ Srov. kap. 17; dómy Saturnu jsou znamení ležící proti dómům Slunce a Měsíce.

20. O rozmístění příznivých poloh planet

Pokud se týká příznivých poloh planet, používají se nejčastěji dva systémy: první je egyptský¹²⁹, který je založen především na vládě dómů, druhý chaldejský, který spočívá na vládě trojic. Egyptský systém obecně přijatých příznivých poloh planet dnes vůbec nezaručuje shodu pořadí nebo jednotlivého množství.

Za prvé, v případě pořadí, totiž někdy přiřazuje první místo vládnoucím planetám dómů a trojic a někdy také vládnoucím planetám povzbuzení. Je-li např. pravda, že se postupuje podle dómů, proč má, řekněme, Saturn prioritu ve Vahách¹³⁰ místo Venuše a proč Jupiter ve Skopci a ne Mars? A když se postupuje podle trojic, proč má první místo v Kozorohu Merkur a ne Venuše¹³¹? Nebo když jde o povzbuzení, proč se dává Marsu a ne Jupiteru přednost v Raku¹³²; a když si váží planet, které mají největší počet těchto kvalifikací, proč má první místo ve Vodnáři Merkur, který tady má pouze svou trojici, a ne Saturn, když je to jeho dóm i trojice? Nebo proč vůbec má Merkur první místo v Kozorohu, když v tomto znamení nemá žádný vládnoucí vztah? Ve zbytku tohoto systému bychom našli stejné věci.

Za druhé, počet příznivých poloh planet neprojevuje zjevně žádnou důslednost; číslo určené pro každou planetu ze součtu jejích příznivých poloh ve všech znameních, podle něhož se říká, že planety určují roky života¹³³, nedává totiž žádný vhodný nebo přijatelný argument. Ale i když se podle výslovného tvrzení Egyptanů spolehne na číslo určené z tohoto součtu, zjistíme, že součet by byl stejný i v případě, že by se tato množství opakovaně měnila různými způsoby znamení od znamení. A pokud jde o zdánlivé a záludné tvrzení¹³⁴ o nich, které se někteří pokoušejí vyslovit, konkrétně že doby odpovídající každé jednotlivé planetě podle vzestupů ve všech krajích se přičítají k tomuto stejnému součtu, je toto mylné. Za prvé se totiž postupuje podle obecné metody založené na postupujících nárůstech vzestupů, která se do konce ani neblíží pravdě. Podle tohoto schématu by znamení Panny a Vah na rovnoběžce procházející dolním Egyptem vystupovala 38 1/3 doby¹³⁵ a Lev a Štír 35, ačkoliv tabulky¹³⁶ ukazují, že druhá dvě vystupují více než 35 dob a Panna a Váhy méně. Dále se nezdá, že ti, kteří se snažili zavést tuto teorii, berou v úvahu obvykle přijímaný počet příznivých poloh planet a jsou nuceni vyslovovat hodně nesprávných tvrzení a dokonce používají dílčí části zlomků, aby zachránili svou hypotézu, která, jak jsme řekli, sama není pravdivá.

Nicméně nejobecněji přijímané příznivé polohy planet na základě starobylé tradice jsou dány následovně:

Příznivé polohy planet podle Egyptanů.¹³⁷

¹²⁹ Zřejmě systém mytického Nechepsa a Petosirise, systém Dorothea Sidónského, Firmica Materna a Paula Alexandrina. Srov. Bouché-Leclercq, str. 206-210, který diskutuje Ptolemaiovu kritiku egyptského termínu.

¹³⁰ Váhy jsou slunečním dómem Venuše; Saturnovy dómy jsou Kozoroh a Vodnář. Podobně Mars je doma ve Skopci, zatímco Jupiterovy dómy jsou Ryby a Střelec.

¹³¹ Srov. kap. 18; Venuše a Měsíc vládnou druhému trojúhelníku.

¹³² Srov. kap. 19; Marsovo povzbuzení je v Kozorohu.

¹³³ K doktríně, že součet příznivých poloh každé planety určuje délku života těch, kteří se narodili pod jejich vlivem, srov. Bouché-Leclercq, str. 408.

¹³⁴ Toto snad znamená, že součet dob vzestupu dvou znamení, která jsou jako dómy přiřazena každé planetě, dal podle teorie těchto nejmenovaných astrologů počet let života, které přisoudili těm, kteří se v nich narodili; srov. Bouché-Leclercq, str. 209.

¹³⁵ "Doba" je perioda, kterou potřebuje jeden stupeň rovníku k východu nad horizont.

¹³⁶ V Almagestu.

¹³⁷ Druhé číslo vždy značí úhrnné součty do 30°; srov. str. 29 a pokud jde o symboly str. xiv.

Skopec	♄6 6	♀6 12	♁8 20	♂5 25	♃5 30
Býk	♀8 8	♁6 14	♄8 22	♃5 27	♂3 30
Blíženci	♀6 6	♄6 12	♀5 17	♂7 24	♃6 30
Rak	♂7 7	♀6 13	♀6 19	♄7 26	♃4 30
Lev	♄6 6	♀5 11	♃7 18	♀6 24	♂6 30
Panna	♀7 7	♀10 17	♄4 21	♂7 28	♃2 30
Váhy	♃6 6	♀8 14	♄7 21	♀7 28	♂2 30
Štír	♂7 7	♀4 11	♀8 19	♄5 24	♃6 30
Střelec	♄12 12	♀5 17	♁4 21	♃5 26	♂4 30
Kozoroh	♀7 7	♄7 14	♀8 22	♃4 26	♂4 30
Vodnář	♀7 7	♀6 13	♄7 20	♂5 25	♃5 30
Ryby	♀12 12	♄4 16	♁3 19	♂9 28	♃2 30

21. Podle Chaldejců

Chaldejská metoda ¹³⁸ se týká pořadí, zajisté jednoduchého a přijatelnějšího, ačkoli ne tak soběstačného s ohledem na vládu trojúhelníků a rozložení kvantity, takže přesto bychom ji mohli snadněji pochopit dokonce i bez diagramu ¹³⁹.

V první trojici, kterou tvoří Skopec, Lev a Střelec a která má podle nich stejné rozdělení znamení jako u Egyptanů, totiž získává příznivé polohy nejprve vládce této trojice Jupiter ¹⁴⁰, pak vládce dalšího trojúhelníku Venuše, dále vládce trojúhelníku Blíženců Saturn, Merkur a konečně vládce zbývajících trojúhelníku Mars. Ve druhé trojici Býka, Panny a Kozoroha, která má opět stejné rozdělení znamení, je první Venuše, pak Saturn a opět Merkur, po nich Mars a konečně Jupiter. Toto uspořádání pozorujeme obecně i u zbývajících dvou trojic ¹⁴¹. Ze dvou vládců téže trojice, Saturnu a Merkuru, je však ve dne ¹⁴² první v pořadí vlastnictví Saturn a v noci Merkur. Počet příznivých poloh, který je každé přiřazen, je také jednoduchá záležitost. Jelikož toto číslo může být u každé planety o jeden stupeň menší než u předchozí, aby to odpovídalo klesajícímu pořadí, ve kterém je označeno první místo, přiřazuje se vždy první z nich 8°, druhé 7°, třetí 6°, čtvrté 5° a poslední 4°; tím jsme vyčerpali 30° na znamení. Součet počtu stupňů takto přiřazených Saturnu je ve dne 78 a v noci 66, Jupiteru 72, Marsu 69, Venuši 75, Merkuru ve dne 66 a v noci 78; celkově je to 360°.

¹³⁸ Tato metoda je, jak poznamenává Bouché-Leclercq (str. 210), méně optimistická než egyptská či ptolemaiovská, protože přisuzuje škodlivým planetám větší počet příznivých poloh a více prvních míst v různých znameních.

¹³⁹ Proclova Parafráze tuto větu interpretuje tak, že kvůli nedostatku zmíněné soběstačnosti nelze chaldejský systém správně pochopit bez diagramu. Proti tomuto názoru je třeba postavit dvě úvahy: (1) chaldejský systém je skutečně jednoduchost sama ve srovnání s egyptským a Ptolemaiovým; (2) odporovací "přesto" a rušivé (v řečtině) nemají v Proclově interpretaci této části žádný význam. Ptolemaios v chaldejském systému postrádá opracovaný doprovodný text s průkaznými argumenty, které má v oblibě dokonce i v pseudovědě.

¹⁴⁰ Slunce je denním vládcem této trojice (viz kap. 18), ale světla nemají žádné příznivé polohy. Obdobně je tomu u Měsíce ve druhém a čtvrtém trojúhelníku.

¹⁴¹ Tj. pořadí planet je vždy stejné, ale vedoucí (nebo jejich dvojice, v případě Saturnu a Merkuru) v jednom trojúhelníku se posunuje na poslední pozici, když přechází do dalšího trojúhelníku. Z toho plyne, že jelikož počet příznivých poloh v každém znamení je vždy také 8, 7, 6, 5, 4, přiřazuje chaldejský systém příznivé polohy přesně stejným způsobem v odpovídajících znameních každého trojúhelníku.

¹⁴² Tj. v denní nativitě.

Příznivé polohy, které jsou určeny egyptskou metodou, jsou, jak jsme řekli, věrohodnější, protože ve tvaru, v jakém byly shromážděny egyptskými pisateli, stálo za to je pro jejich užitečnost zaznamenat a protože z velké části stupně těchto příznivých poloh souhlasí s nativitami, které Egyptané zaznamenali jako příklady. Poněvadž však titíž pisatelé nikde nevysvětlují jejich uspořádání ani počet, mohla by se skutečnost, že nesouhlasí v rámci systému, dobře stát předmětem dohadů a kritiky. Nedávno jsme se však dostali k starodávnému, hodně poškozenému rukopisu, který obsahuje přirozené a konzistentní vysvětlení jejich pořadí a počtu a ve stejné době se zjistilo, že stupně uvedené ve zmíněných nativitách a čísla v součtech souhlasí se starými tabulkami. Kniha byla velmi zdlouhavá a přehnaně názorná a její poškození ztěžovalo čtení, takže jsem mohl stěží získat představu o jejím celkovém smyslu i přes pomoc, kterou poskytovaly tabulky příznivých poloh, které byly lépe chráněny, protože byly na konci knihy ¹⁴³. V každém případě obecné schéma přiřazení příznivých poloh je následující. Pro jejich uspořádání v každém znamení se berou v úvahu povzbuzení, trojice a dómy. Obecně řečeno hvězda, která má dvě vládcovství tohoto druhu ve stejném znamení, je umístěna na prvním místě a může přitom být škodlivá. Kde však tato podmínka neexistuje, jsou škodlivé planety vždy poslední a vládcové povzbuzení první, další jsou vládcové trojice a pak dómu podle pořadí znamení ¹⁴⁴. A opět ty, které mají dvě vládcovství, mají přednost před těmi, které mají v témže znamení jen jedno. Avšak poněvadž se u světél příznivé polohy neurčují, jsou dómy Slunce a Měsíce Rak a Lev přiřazeny škodlivým planetám, protože se nepodílejí na pořadí - Rak Marsu a Lev Saturnu ¹⁴⁵; u nich je příslušné pořadí zachováno. Pokud jde o počet příznivých poloh v případě, kdy žádná hvězda nemá dvě výsady, ať už ve znamení samotném nebo po něm následujícím v kvadrantu, je přiřazeno každé užitečné planetě, tj. Jupiteru a Venuši, 7°, škodlivým Saturnu a Marsu 5° a Merkuru, který má společnou povahu, 6°, součet je tedy 30°. Ale protože některé mají vždy dvě výsady - protože samotná Venuše je vládcem trojice Býka, poněvadž Měsíc se nepodílí na příznivých polohách - má každá z nich za této podmínky, ať už je ve stejném znamení nebo v následujícím znamení v rámci kvadrantu, jeden stupeň navíc; tyto byly označeny tečkami ¹⁴⁶. Ale tyto stupně, které se přidávají dvojité výsadě, jsme odebrali ostatním, které mají jen jednu, obecně řečeno Saturnu a Jupiteru kvůli jejich pomalejšímu pohybu. Tabulka ¹⁴⁷ těchto příznivých poloh je následující:

Příznivé polohy planet podle Ptolemaia.

Skopec   4 6 ♀ 8 ♀ 7 ♂ 5 ♃ 4

¹⁴³ Proto Ptolemaiovův starý rukopis, pokud skutečně existoval, měl pravděpodobně tvar ruličky, jejíž poslední stránky by tak byly chráněny. První a poslední stránky kodexu by byly snadno poškoditelné, protože by byly vnější.

¹⁴⁴ Tj. v pořadí Skopec, Býk, Blíženci atd., které Řekové nazvali "pořadím následujících znamení" a uvažovali, že postupuje doleva.

¹⁴⁵ Podle anonymního komentátora (str. 42, vyd. Wolf) je to důvodem, proč Mars patří k nočnímu rodu a Saturn k dennímu, jejichž vládci jsou Měsíc a Slunce.

¹⁴⁶ Ve starém Ptolemaiově rukopisu, jak tvrdí anonymní komentátor (str. 44, vyd. Wolf).

¹⁴⁷ Řecká tabulka obsahuje u každého znamení (1) jméno planety, (2) počet jejich příznivých poloh v daném znamení a (3) úhrnný součet příznivých poloh do 30° znamení. V naší tabulce je třetí údaj vynechán. Anonymní komentátor (str. 44-47, vyd. Wolf) podrobně popisuje, jak byly příznivé polohy přiřazeny.

Býk	♀ 8	♂ 7	♂ 7	♂ 2	♂ 6
Blíženci	♀ 7	♂ 6	♀ 7	♂ 6	♂ 4
Rak	♂ 6	♂ 7	♀ 7	♀ 7	♂ 3
Lev	♂ 6	♀ 7	♂ 6	♀ 6	♂ 5
Panna	♀ 7	♀ 6	♂ 5	♂ 6	♂ 6
Váhy	♂ 6	♀ 5	♀ 5	♂ 8	♂ 6
Štír	♂ 6	♀ 7	♂ 8	♀ 6	♂ 3
Střelec	♂ 8	♀ 6	♀ 5	♂ 6	♂ 5
Kozoroh	♀ 6	♀ 6	♂ 7	♂ 6	♂ 5
Vodnář	♂ 6	♀ 6	♀ 8	♂ 5	♂ 5
Ryby	♀ 8	♂ 6	♀ 6	♂ 5	♂ 5

22. O místech a stupních ¹⁴⁸

Někteří vytvořili dokonce jemnější dělení vládcovství, přičemž používají pojmy "místa" a "stupně". Definují "místo" jako jednu dvanáctinu znamení neboli $2\frac{1}{2}^\circ$, a tím přiřazují ¹⁴⁹ vládu nad nimi znamením v pořadí. Jiní postupují podle jiných nelogických postupů a přiřazují zase každý "stupeň" od počátku každé planety každého znamení podle chaldejského pořadí příznivých poloh. Tyto záležitosti vynecháme, protože v jejich prospěch hovoří pouze pravděpodobné, spíše bezdůvodné a nepřírozené argumenty. Avšak nepomineme další věc, u které stojí za to chvíli setrvat, totiž to, že je rozumné určovat počátky znamení také z bodů rovnodennosti a slunovratů ¹⁵⁰, částečně proto, že to autoři vcelku objasňují, a zejména proto, že z našich předchozích vysvětlení pozorujeme, že jejich povahy, síly a příbuznosti mají původ v slunovratových a rovnodennostních výchozích polohách a nepochází z žádného jiného zdroje. Jestliže totiž budeme uvažovat jiné výchozí polohy, pak buď budeme nuceni dále nepoužívat povahy znamení k předpovídání anebo jestliže je použijeme, uděláme chybu, protože prostory zvířetníku, které udílejí své síly planetám, by pak přešly do jiných ¹⁵¹ a odcizily by se.

23. O tvářích, vozech a podobně

Takové jsou pak přirozené příbuznosti hvězd a znamení zvířetníku. Říkáme, že planety jsou ve své "pravé tváři" ¹⁵², když jednotlivá planeta má stejný aspekt ke

¹⁴⁸ Za tabulkami a před názvem této kapitoly je v některých rukopisech: "Po sečtení těchto poloh dostaneme pro Saturn 57° , Jupiter 79° , Mars 66° , Venuši 82° , Merkur 76° ; celkem to činí 360° .

¹⁴⁹ Jeden rukopis a tištěná vydání zde přidávají "začínají znamením, ve kterém se hvězda nachází a přiřazují ..."; srov. kritickou poznámku.

¹⁵⁰ To znamená, že Ptolemaiovův zvířetník, který je vytvořen z 12 oddílů po 30° , které se měří na ekliptice od jednoho slunovratu nebo bodu rovnodennosti, je úplně odlišný od zvířetníku, sestaveného ze znamení určených skutečnými souhvězdími. Díky precesi bodů rovnodennosti se tyto dva nikterak neshodují; a poněvadž se síly znamení určují z jejich vztahů k bodům slunovratu a rovnodennosti, říká Ptolemaios, je vhodnější první definice zvířetníku. Srov. kap. 10-11 a rozdíl mezi slunovratovými, rovnodennostními, pevnými a dvojtělesnými znameními jako příklad toho, co má na mysli

¹⁵¹ Právě tak jako je fiktivní znamení Skopce nyní s precesí bodů rovnodennosti téměř úplně v Rybách.

¹⁵² Ptolemaiovův scholiasta k podmínkám, které uvádí Ptolemaios, dodává, že aby byla planeta v pravé tváři, musí být navíc také ve svém vlastním dómu a musí být v nutném aspektu s oběma světly (ne s jedním, jak tvrdí Ptolemaios).

Slunci nebo Měsíci jako má její dóm k jejich dómům; např. když je Venuše ke světlu v sextilu za předpokladu, že je ke Slunci západní a k Měsíci východní podle původního uspořádání jejich dómů¹⁵³. Říkáme, že jsou ve svých vlastních "vozech" a "trůnech"¹⁵⁴ a podobně, když jsou spřízněny dvěma nebo více výše uvedenými způsoby s místy, ve kterých se nacházejí; pak totiž podobnost a spolupůsobení příbuzné vlastnosti znamení, která je obsahují, nejvíce zvětšují účinnost jejich síly. Říkáme, že se "radují"¹⁵⁵, když mají příbuznost s hvězdami téhož rodu, i když znamení, ve kterých jsou obsaženy, sama nemají s těmito hvězdami žádnou příbuznost; v tomto případě sympatie vzniká méně přímo. Avšak podílejí se na podobnosti stejným způsobem; stejně tak když je naopak najdeme v cizích oblastech, které patří opačnému rodu, je velká část jejich pravé síly ochromena, protože povaha, která vzniká z odlišnosti znamení, vytváří jinou, znečištěnou povahu.

24. O aplikacích a separacích a jiných silách

Obecně říkáme, že ty, které předcházejí¹⁵⁶, se aplikují¹⁵⁷ na ty, které následují, a ty, které následují, "jsou odděleny" od těch, které předcházejí, když interval mezi nimi není velký¹⁵⁸. Takový vztah se uvažuje ať už k němu dojde konjunkcí těles¹⁵⁹ nebo díky jednomu z tradičních aspektů, kromě toho, že s ohledem na aplikace a separace nebeských těles se používá také k pozorování jejich zeměpisných šířek, protože můžeme použít pouze takové jejich průchody, které jsou na stejné straně ekliptiky¹⁶⁰. Avšak v případě aplikací a separací podle aspektu je takový postup zbytečný, protože všechny paprsky vždy dopadají a podobně se sbíhají z každého směru do stejného bodu, tj. do středu Země¹⁶¹.

Z tohoto všeho pak snadno vidíme, že kvalitu každé hvězdy musíme prověřit s ohledem na její vlastní přirozený charakter i charakter znamení, která ji obsahují, nebo obdobně z charakteru jejich aspektů ke Slunci a z úhlů způsobem, který jsme vysvětlili. Jejich síla musí být určena za prvé ze skutečnosti, že jsou

---

¹⁵³ Solární dóm Venuše, Váhy, je v sextilu na pravé straně (tj. směrem k západu) k dómu Slunce Lvu a její lunární dóm Býk je v sextilu na levé straně (tj. směrem k východu) k dómu Měsíce Raku.

¹⁵⁴ Ptolemaios věnuje trůnům a vozům, které mu jako vědci-astrologovi podle Bouché-Leclercqa (str. 244) nebyly po chuti, malou pozornost. V michiganském astrologickém svitku (P.Mich. 149, col.3A, 22-34) se "trůny" shodují s (astrologickými) povzbuzeními a oslabení planet se nazývají jejich "vězení"; nad trůny mají planety "královskou moc", ve svých vězeních "jsou poníženy a protiví se svým vlastním silám".

¹⁵⁵ Vettius Valens používá toto slovo několikrát v širším smyslu než má tato definice.

¹⁵⁶ Tj. jsou více na západ.

¹⁵⁷ Používá se u planet, které jsou na stejném meridiánu nebo blízko něj. "Separace" se naopak vztahuje k pohybu dvou těles od sebe po "aplikaci". "Separaci" také astrologové používají k označení "vyzařování" nebeských těles, které působí na Zemi a její obyvatele, např. Vettius Valens, str. 160, 6-7; 249,3; 270,24 a dále; 330,19 a dále.

¹⁵⁸ Ashmand říká, že to tak obecně chápeme, když jsou nebeská tělesa uvnitř vzájemných sfér (Saturn 10°, Jupiter 12°, Mars 7°30', Slunce 17°, Venuše 8°, Merkur 7°30', Měsíc 12°30'). Anonymní komentátor uvádí maximální vzdálenost 15° (str. 51, vyd. Wolf).

¹⁵⁹ Tj. když planety samy dosáhnou téhož meridiánu na rozdíl od konjunkce jedné planety s paprskem vyslaným další planetou ze sextilového, kvadraturního nebo trigonového aspektu.

¹⁶⁰ Ekliptika podélně rozděluje zvířetník. Aby se planety "aplikovaly" ve "fyzickém" smyslu, musí být obě na jeho severní nebo jižní straně; tj. ve stejné zeměpisné šířce. Srov. anonymní komentátor (str. 50-51, vyd. Wolf).

¹⁶¹ Viz pozn. v III.10, která se týká promítání paprsků. Jak lze soudit z poznámek anonymního komentátora, myšlenka je taková, že zatímco se paprsky planet těsně přibližují k sobě navzájem a v různých šířkách by se minuly, sloučí se paprsky planet v aspektu v každém případě ve společném místě setkání, ve středu Země.

bud' východní a přispívají ke svému správnému pohybu ¹⁶², protože pak jsou nejsilnější, nebo jsou západní a mají menší rychlost, protože jejich energie je pak slabší. Za druhé musí být určena z jejich polohy vzhledem k horizontu; jsou totiž nejsilnější, když jsou v nadhlavníku nebo blízko něj a když jsou přesně na horizontu nebo na náhradním místě ¹⁶³; jejich síla je větší, když jsou na východě, a menší, když kulminují pod Zemí nebo jsou v nějakém jiném aspektu k východu; jestliže nemají k východu vůbec žádný aspekt ¹⁶⁴, nemají vůbec žádnou sílu.

---

¹⁶² Teorie epicyklů přiřazuje každé planetě nejméně jeden epicyklus, ve kterém se pohybuje od západu k východu po oběžné dráze neboli deferentu. Je-li tedy planeta ve vnějším polokruhu svého epicyklu (směrem od Země), budou mít oba pohyby stejný směr a planeta bude "přispívat ke svému pohybu"; naopak ve vnitřním polokruhu (směrem k Zemi) má pohyb po epicyklu opačný směr než po deferentu a zdánlivá rychlost planety je menší.

¹⁶³ Tj. v prostoru 30° ("místo" nebo "dóm"), který těsně následuje nebo vychází hned za horoskopickým znamením (srov. III.10).

¹⁶⁴ Tj. když jsou disjunktní (srov. kap. 16).

KNIHA 2

1. Úvod

Dosud jsme v krátkosti uvedli nejdůležitější detaily přehledného výkladu, které jsou potřebné ke zkoumání vlastních předpovědí. Připojme nyní ve správném pořadí procedury, kterými lze podrobně zacházet s těmi záležitostmi, které jsou v mezích možností tohoto druhu předpovídání a držme se všude přirozené metody výkladu.

Poněvadž předpovídání pomocí astronomických prostředků je rozděleno na dvě velké základní části a poněvadž ta první a univerzálnější je ta, která se vztahuje k celým rasám, zemím a městům a nazývá se obecná, a ta druhá a specifitější je ta, která se vztahuje k jednotlivým osobám a nazývá se genetialogická, věříme, že je vhodné zabývat se nejprve obecnou částí, protože obecné záležitosti jsou přirozeně ovládány většími a silnějšími příčinami než jednotlivé události. A poněvadž slabší povahy vždy podléhají silnějším a jednotlivé vždy spadá pod obecné¹⁶⁵, mělo by pro ty, kteří mají v úmyslu vyšetřovat jednotlivce, být nezbytné mnohem dříve pochopit obecnější úvahy.

Pokud jde o samotné obecné zkoumání, opět zjistíme, že se část týká celých zemí a část se týká měst¹⁶⁶; a dále jedna část se zabývá širšími a pravidelnějšími podmínkami, jako jsou například války, hladomor, epidemie, zemětřesení, povodně apod., a jiná pojednává o podmínkách užších a spíše příležitostných, např. změny teploty¹⁶⁷ v ročních obdobích a kolísání síly bouří, tepla a větrů nebo dobrá a špatná úroda atd. Avšak v každém z těchto případů se dává ze stejného důvodu jako předtím přednost proceduře, která se týká celých zemí a důležitějších podmínek. A protože bereme při výkladu těchto otázek v úvahu zejména příbuznost znamení zvířetníku a hvězd s několika klimatickými oblastmi¹⁶⁸ a významy nebeských těles ve svých vlastních náležitých oblastech¹⁶⁹ v daném okamžiku, které jsou patrné z ekliptických konjunkcí Slunce a Měsíce a z tranzitů¹⁷⁰ planet při východu a ve svých stacionárních periodách, vysvětlíme nejprve přirozený důvod výše uvedených sympatií a současně krátce zhodnotíme tělesné a etické zvláštnosti, které obecně pozorujeme u celých národů a které nejsou cizí přirozenému charakteru hvězd a znamení, které jsou s nimi příbuzné.

2. O charakteristice obyvatel hlavních klimatických oblastí

---

¹⁶⁵ Srov. I.3.

¹⁶⁶ Možná je varianta "týká se zemí i měst". Viz krit. pozn.

¹⁶⁷ Doslova "výkyvy nahoru a dolů"

¹⁶⁸ Zeměpisné šířky nebo obecné oblasti určené zeměpisnou šířkou

¹⁶⁹ Jako například dómy (I.17) nebo příznivé polohy (I.20-21)

¹⁷⁰ Průchod nebeského tělesa zvířetníkem

Vymezení národnostních charakteristik ¹⁷¹ je založeno částečně na poloze úplných rovnoběžek a úhlů ¹⁷² vzhledem k ekliptice a Slunci. Totiž zatímco oblast, kterou obýváme, je v jednom ze severních kvadrantů, lidé, kteří žijí na jižnějších rovnoběžkách, tj. od rovníku k letnímu obratníku, mají černou pleť a silné huňaté vlasy, nízkou a scvrklou postavu, sangvinickou povahu a divoké zvyky, protože mají Slunce nad hlavami a jsou jím spalováni a jejich domy jsou neustále zatěžovány žářem; nazýváme je společným jménem Etiopané. Nejen že je vidíme v těchto podmínkách, ale podobně pozorujeme, že na jejich podnebí a zvířatech a rostlinách z jejich kraje je zřetelně vidět toto opékání Sluncem.

Ti, kteří žijí na severnějších rovnoběžkách a mají nad hlavami Velkého a Malého medvěda, jsou ochlazováni, protože jsou dost daleko od zvířetníku a žáru Slunce; protože však mají bohatší příděl vláhy, která nejvíce vyživuje a není u nich vyčerpána horkem, mají bílou pleť, rovné vlasy, jsou vysocí a dobře živení a mají trochu chladnou povahu; mají také divoké zvyky, protože jejich bydliště jsou stále chladná. Větrný charakter jejich podnebí, velikost jejich rostlin a divokost jejich zvířat odpovídá těmto kvalitám. Tyto lidi nazýváme společným jménem Skytové. Avšak obyvatelé oblasti mezi letním obratníkem a mezi Malým a Velkým medvědem mají stejnoměrnou teplotu vzduchu, která se zajisté mění, ale nevykazuje žádné prudké změny mezi vedrem a zimou, protože Slunce není ani přímo nad jejich hlavami, ani není příliš daleko při svých poledních tranzitech. Mají proto střední zbarvení, průměrnou postavu, stejnoměrnou povahu, žijí blízko sebe a mají civilizované zvyky. Ti nejjižnější z nich ¹⁷³ jsou celkově chytřejší, vynalézavější a zběhlejší ve znalosti duchovních věcí, protože jejich zenit je blízko zvířetníku a planet, které se kolem něj otáčejí. Díky této afinitě je pro tyto lidi samotné typická aktivita duše, která je ostrovtipná, zkoumavá a hodí se ke sledování matematických věd. Z nich východní skupina je více mužská, se statečnou duší a otevřená ve všech věcech ¹⁷⁴, protože bychom mohli rozumně předpokládat, že východ přebírá povahu Slunce ¹⁷⁵. Tato oblast je proto denní, mužská a pravostranná, dokonce i když to sledujeme u zvířat, jsou jejich pravé strany lépe vybaveny z hlediska síly a údernosti. Skupina směrem na západ je více ženská, útlejší duše a mlčenlivá, protože tato oblast je zase lunární, protože Měsíc se po konjunkci objevuje vždy na západě. Z tohoto důvodu se jeví jako noční, ženská a na rozdíl od východní levostranná.

A nyní v každé z těchto obecných oblastí přirozeně vznikají určité zvláštní podmínky charakteru a obyčejů ¹⁷⁶. Podobně jako v případě podnebí mají totiž určité lokality a země zvláštnosti v nadbytku nebo nedostatku díky poloze, výšce nebo sousedství, dokonce i v oblastech, které považujeme obecně za horké, chladné nebo mírné; a opět, poněvadž někteří lidé tíhnou spíše k jezdeckví, protože žijí v rovinách, nebo k námořnictví, protože žijí blízko moře, nebo k obdělávání díky bohatství jejich půdy, měli bychom u všech objevit zvláštní rysy, které pocházejí z

---

¹⁷¹ V astrologické etnografii, která následuje, Ptolemaios zřejmě vychází ze stoika Posidonia. Boll ve svých Studiích, str. 181-238, vypočítává množství podrobností, ve kterých se zde z tohoto důvodu Ptolemaios odchyluje od náhledů vyjádřených v Geografii

¹⁷² "Rovnoběžky" odpovídají zeměpisné šířce, tj. poloze na sever či na jih; "úhly" odpovídají poloze na východ či na západ.

¹⁷³ Anonymní komentátor říká (str. 56, vyd. Wolf), že má na mysli Egypťany a Chaldejce, a odvolává se na skutečnost, že objevili astrologii

¹⁷⁴ Anonymní komentátor říká, že tuto frázi někteří chápou tak, že se vztahuje ke svobodě řeči východní skupiny, jiní zase k jejich nadání pro vhodně volené výrazy

¹⁷⁵ Srov. I.6; nejen Slunce, ale také východní kvadrant je mužský

¹⁷⁶ Tj. odchylky od normálních nebo obecných charakteristik celé oblasti

přirozené příbuznosti jejich jednotlivých podnebních zón s hvězdami ve znameních zvířetníku. Tyto rysy bychom také měli najít obecně, ale ne v každém jednotlivci. Musíme se tedy zabývat předmětem v celé jeho šířce, protože by to mohlo být užitečné za účelem zvláštních výzkumů.

3. O souvislostech mezi zeměmi, trojicemi a hvězdami

Ze čtyř trojúhelníkových formací, které rozdělují zvířetník, jak jsme ukázali výše ¹⁷⁷, je ta, kterou tvoří Skopec, Lev a Střelec, severozápadní a je ovládána hlavně Jupiterem kvůli severnímu větru, ale k jeho vládě se díky jihozápadnímu větru připojuje Mars. Trojúhelník Býka, Panny a Kozoroha je jihovýchodní a vládne mu především Venuše kvůli jižnímu větru, ale společně se Saturnem díky východnímu větru. Trojúhelník Blíženců, Vah a Vodnáře je severovýchodní a ovládá jej především Saturn díky východnímu větru společně s Jupiterem díky severnímu větru. Trojúhelník Raka, Štíra a Ryb je jihozápadní a vládne mu díky západnímu větru především Mars spolu s Venuší v důsledku jižního větru.

Poněvadž je tomu tak a protože náš obydlený svět je rozdělen do čtyř čtvrtin ¹⁷⁸, jejichž počet odpovídá počtu trojúhelníků, a je rozdělen v rovníkovém směru naším mořem, které odděluje jeho severní a jižní část od Herkulova průlivu ¹⁷⁹ k Issuskému zálivu a k hornatému hřbetu přilehlému k východu ¹⁸⁰, a v poledníkovém směru Arabským zálivem, Egejským mořem, Pontem ¹⁸¹ a jezerem Maeotis, které oddělují východní a západní část, vznikají čtyři čtvrtiny a jejich poloha odpovídá trojúhelníkům.

První čtvrtina leží na severozápadě celého obydleného světa; zahrnuje Keltskou Galii ¹⁸² a máme pro ni společný název Evropa. Naproti ní je jihovýchodní čtvrtina; ta zahrnuje východní Etiopii ¹⁸³, jak by se měla nazývat jižní část Velké Asie. Severovýchodní čtvrtina celého obydleného světa zase obsahuje Skytii, která je podobně severní částí Velké Asie; a čtvrtinu naproti této a směrem k jihozápadnímu větru - čtvrtinu západní Etiopie - nazýváme celkovým jménem Libye. Části uvedených čtvrtin, které jsou blíže středu obydleného světa, jsou umístěny opačným způsobem vzhledem k okolním čtvrtinám, stejně jako jsou ty druhé ve srovnání s celým světem; a protože evropská čtvrtina leží na severozápadě světa, jsou části kolem středu, které jsou připojeny k opačnému úhlu, zřejmě umístěny v jihovýchodní části této čtvrtiny. Totéž platí o ostatních čtvrtinách, takže každá z

---

¹⁷⁷ Srov. I.18

¹⁷⁸ Cardanus, str.181, schematicky zobrazuje "obydlený svět" jako lichoběžník, u vrcholu (severu) užší než u základny a ohraničený oblouky; je rozdělen na kvadranty přímkami ve směru sever-jih a východ-západ. "Části blíže středu" jsou pak vyznačeny čarami, které spojují konce druhých dvou, které rozdělují každý kvadrant a tvoří ve středu 4 pravouhlé trojúhelníky

¹⁷⁹ Gibraltarský průliv

¹⁸⁰ Zřejmě Taurus

¹⁸¹ Pontus Euxinus neboli Černé moře. Jezero Maeotis je Azovské moře

¹⁸² Na rozdíl od Galacie v Malé Asii

¹⁸³ Označení Indie jako "Východní Etiopie" je v rozporu s Ptolemaiovou Geografií a naznačuje vliv Posidonia (Boll, Studien, str. 211-212). Rozdíl mezi dvěma Etiopiemi spočívá ve známé homérovské cestě, Odyssea, I.22-24

nich odpovídá dvěma proti sobě položeným trojúhelníkům; zatímco jiné části jsou v souladu s celkovou odchylkou čtvrtiny, podílejí se části uprostřed [světa] na příbuznosti s opačnou inklinací a hvězdy, které vládou ve svých vlastních trojúhelnících, vládou samy ve všech ostatních sídlech vyjma částí kolem středu světa a kromě Merkuru ¹⁸⁴, protože ten je uprostřed a společný oběma rodům. Podle tohoto uspořádání zbytek první čtvrtiny, kterou myslím evropskou čtvrtinu, umístěný na severozápadě obydleného světa, souvisí se severozápadním trojúhelníkem Skopce, Lva a Střelce a ovládají jej, jak bychom mohli očekávat, vládcové západního trojúhelníku Jupiter a Mars ¹⁸⁵. Z hlediska celých národů tvoří tyto části Británie, (Zaalpská) Galie, Germánie, Bastarnie ¹⁸⁶, Itálie, (Předalpská) Galie, Apulie, Sicílie, Tyrhénsko ¹⁸⁷, Keltsko ¹⁸⁸ a Španělsko. Jak bychom mohli očekávat, obecnou charakteristikou těchto národů z důvodu nadvlády trojúhelníku a hvězd, které se ve své vládě spojují, je to, že jsou nezávislí, svobodmilovní, mají rádi zbraně, jsou pracovití, velmi bojovní, mají vůdcovské schopnosti, jsou čistotní a velkodušní. Avšak díky západnímu aspektu Jupiteru a Marsu a dále proto, že první části zmíněného trojúhelníku jsou mužské a druhé ženské ¹⁸⁹, nemají vášeň pro ženy ¹⁹⁰ a dívají se spatra na rozkoše lásky, ale jsou žádostivější po spojení s muži a lépe se s nimi uspokojí. A nepovažují tento akt za hanbu milence vdané ženy, ani se ve skutečnosti nestanou zženštilými a tedy měkkými, protože jejich povaha se nepřevrátí, ale udržují si v duši mužnost, prospěšnost, dobrou víru, lásku k příbuzným a shovívavost. Z těchto zemí mají Británie, (Zaalpská) Galie, Germánie a Bastarnie úzkou souvislost se Skopcem a Marsem. Proto jsou jejich obyvatelé většinou prudší, svéhlavější a bestiální. Itálie, Apulie, (Předalpská) Galie a Sicílie mají příbuznost se Lvem a Sluncem; proto jsou tito lidé mistrnější, shovívavější a spolupracují spolu. Tyrhénsko, Keltsko a Španělsko jsou podřízeny Střelci a Jupiteru, z čehož plyne jejich nezávislost, prostota a láska k čistotě. Části této čtvrtiny, které leží kolem středu obydleného světa, Trácie, Makedonie, Ilýrie, Helada, Achajsko ¹⁹¹, Kréta a podobně Kyklady a přímořské oblasti Malé Asie a Kypru, a které jsou v jihovýchodní části celé čtvrtiny, mají navíc příbuznost s jihovýchodním trojúhelníkem Býka, Panny a Kozoroha a s jejich spoluvládci Venuší, Saturnem a Merkurem. V důsledku toho jsou obyvatelé těchto zemí ve shodě s těmito planetami

¹⁸⁴ Cardanus (str.182) uvádí čtyři důvody, proč Merkur vládne nad těmito středními částmi: jednak může mít ve světě nějakou nadvládu, dále protože obyvatelé středních oblastí se více oddávají umění a vědě, jejichž ochráncem je Merkur, protože se věnují obchodu, podobně jako v oblasti Merkuru, a protože Merkurova povaha je uprostřed mezi ostatními čtyřmi planetami

¹⁸⁵ To, že Jupiter a Mars musí být v západní poloze, je požadavek navíc, který se neobjevuje v původním výroku o vládě trojúhelníků. Cardanus, str. 182, poukazuje na to, že v Ptolemaiově schématu Jupiter vládne celému severu, Venuše jihu, Saturn východu a Mars západu, ale v prvním kvadrantu Mars a Jupiter dominují non simpliciter, sed occidentales, ve druhém Saturn a Venuše ne úplně, ale ve východních aspektech atd. Říká, že toto má ukazovat rozmanitost obyčejů národů, protože planeta ve východním aspektu je tak odlišná od stejné planety na západě, že jsou to prakticky dvě planety místo jedné

¹⁸⁶ Jihozápadní část Ruska a jižní Polsko. Boll, cit. pr., str. 197, pozn. 2, poukazuje na to, že se Hefaistón, který úzce navazuje na Ptolemaia, a Proclus nezmiňují o Bastarnii a že toto jméno snad ani nebylo v původním Ptolemaiově textu

¹⁸⁷ Toskánsko

¹⁸⁸ Pravděpodobně západní Španělsko (Boll, cit. pr., str. 205). Zaalpská Galie (Galatie) označuje skutečnou Galii mezi Rýnem a Pyrenejemi a Předalpská Galie severní Itálii

¹⁸⁹ Všechna znamení tohoto trojúhelníku jsou mužská, srov. I.17. Ptolemaios má snad pouze na mysli, že když vychází Skopce, bude Střelec západní a tedy ženský; podobně Ashmand

¹⁹⁰ Tuto zálibu severních barbarů napadá Aristoteles a po něm Posidonius, Diodorus, Strabo, Athenius, Sextus Empiricus a další; srov. příklady, které shromáždil Bouché-Leclercq, str. 340, pozn. 2, a diskusi v Bollových Studiích, str. 207-208

¹⁹¹ Helada je severní Řecko a Achajsko je Peloponésos

a mají smíšenější charakter těla i duše. Mají také dobré vůdcovské vlohy a jsou díky Marsu ušlechtilí a nezávislí; díky Jupiteru jsou svobodmilovní a sami si vládnou, jsou demokratičtí a vytvářejí zákony; díky Venuši milují hudbu a učení a mají rádi soutěže a mravnost; díky Merkuru jsou společenšší, přátelští k cizincům, mají rádi spravedlnost, dopisy a jsou velmi výmluvní; a kvůli západnímu aspektu Venuše se zvláště oddávají náboženským obřadům. A opět, kousek po kousku, ti z této skupiny, kteří žijí na Kykladách a na pobřeží Malé Asie a Kypru, jsou těsněji spjati s Býkem a Venuší. Z tohoto důvodu jsou obecně rozmařilí, čistí a opatrní na svá těla. Obyvatelé Helady, Achajska a Kréty jsou však příbuzní s Pannou a Merkurem, a proto mají lepší úsudek, rádi se učí a zaměstnávají spíše ducha než tělo. Makedonci, Trákové a Ilyrové mají příbuznost s Kozorohem a Saturnem, takže ačkoliv jsou hrabiví, nemají tak mírnou povahu ani neprojevují společenskost ve svých zákonech.

Ve druhé čtvrtině, která zaujímá jižní část Velké Asie, jsou části, které leží na jihovýchodě celého obydleného světa a mezi něž patří Indie, Ariana, Gedrosie¹⁹², Parthie, Médie, Persie, Babylonie, Mezopotámie a Asýrie, příbuzné, jak bychom mohli očekávat, s jihovýchodním trojúhelníkem Býka, Panny a Kozorooha a ovládá je Venuše a Saturn ve východních aspektech. Proto shledáme, že povahy jejich obyvatel se řídí povahami těchto vládců; uctívají totiž Venuši jako Isis¹⁹³ a Saturn jako Mithrase Helia. Většina z nich také předvídá budoucnost a existuje mezi nimi způsob zasvěcování genitálií v důsledku aspektu uvedených hvězd, který má plodivou povahu. Dále jsou vášniví, chlípní a tíhnou k rozkoším lásky; díky vlivu Venuše jsou to tanečníci a skokani a mají rádi ozdoby a díky Saturnu rozmařilý život. Uskutečňují své styky s ženami¹⁹⁴ otevřeně a bez tajností díky východnímu aspektu planet, ale oškliví si tyto vztahy s muži. Z těchto důvodů většina z nich plodí děti se svými vlastními matkami a mají v úctě nadra, poněvadž tyto planety vycházejí ráno a kvůli primárnímu postavení srdce, které je příbuzné se silou Slunce. Celkově jsou rozmařilí a zženštile se oblékají a zdobí a díky Venuši mají také ženskou starostlivost o tělo. Ve svých duších a podle svých zálib jsou velkodušní, ušlechtilí a bojovní kvůli spřízněnosti se západním Saturnem. Když zase vezmeme jednotlivé části, pak Parthie, Médie a Persie jsou úzce příbuzné s Býkem a Venuší; proto jejich obyvatelé nosí vyšívané šaty, které zakrývají celé tělo kromě hrudi a jsou všeobecně rozmařilí a čistí. Babylonie, Mezopotámie a Asýrie jsou spřízněny s Pannou a Merkurem a proto zvláštním rysem těchto lidí je studium matematiky a pozorování pěti planet. Indie, Ariana a Gedrosie souvisí s Kozorohem a Saturnem; proto jsou obyvatelé těchto zemí oškliví, nečistí a zvířecí. Zbývající části této čtvrtiny v oblasti kolem středu obydleného světa, Idumea, Coele Sýrie, Judea, Fénicie, Chaldejsko, Orchinie a Arábie Felix¹⁹⁵, které leží směrem k severozápadu celé čtvrtiny, mají navíc příbuznost se severozápadním trojúhelníkem Skopce, Lva a Střelce a mají dále za spoluvládce Jupiter, Mars a Merkur. Proto mají tito lidé ve srovnání s jinými větší nadání pro obchod a směnu; jsou bezohlednější,

¹⁹² Gedrosie je nový Balúčistán a Ariana leží severně od něj, mezi Parthií a Indem

¹⁹³ Pro tuto oblast by bylo přesnější ztotožnit Venuši s Astarte nebo Istartem. Byl to samozřejmě původní domov uctívání Mithrase

¹⁹⁴ Zde se opět podívejte na citace, které shromáždil Bouché-Leclercq, str. 341, pozn. 2, o péči o sexuální nemravnost a krvesmilstvo, kterému tito lidé ve starověku holdovali

¹⁹⁵ Idumea je oblast kolem jihu Mrtvého moře; Coele Sýrie severně od Palestiny mezi Libanonem a Antilibanonem; Judea mezi Mrtvým mořem a pobřežím; Fénicie je pás pobřeží severně od Judei a Samaří; Chaldejsko je jihozápadně od Eufratu a severně od Arabského poloostrova; co se myslí Orchinií, je sporné; Arábie Felix je jihozápadní pobřežní oblast Arabského poloostrova. V Geografii, V.20, se o Chaldejsku píše pouze jako o části Babylonie a ne jako o samostatné zemi jako zde (srov. Boll, Studien, str. 205)

opovržením hodní zbabělci, věrolomní, podlézaví a celkově vrtkaví z důvodu aspektu zmíněných hvězd. Z nich zase obyvatelé Coele Sýrie, Idumei a Judei jsou více spřízněni se Skopcem a Marsem a proto jsou obecně směšní, bezbožní¹⁹⁶ a pletichářští. Féničané, Chaldejci a Orchiniané jsou příbuzní se Lvem a Sluncem, takže jsou prostší, laskaví, věnují se astrologii¹⁹⁷ a uctívají Slunce. Obyvatelé Arábie Felix mají příbuznost se Střelcem a Jupiterem; to vysvětluje úrodnost země ve shodě se svým jménem, množství koření, půvab jejích obyvatel a jejich volného ducha v denním životě, ve směně a obchodu.

Ve třetí čtvrtině, která zaujímá severní část Velké Asie, jsou části, které zahrnují Hyrcanii, Arménii, Matianu, Baktrianu, Kasperii, Seriku, Sauromatiku, Oxianu, Sogdianu a oblasti na severovýchodě obydleného světa¹⁹⁸ spřízněny se severovýchodním trojúhelníkem Blíženců, Vah a Vodnáře a vládne jim podle očekávání Saturn a Jupiter ve východním aspektu. Proto obyvatelé těchto zemí uctívají Jupiter a Saturn, oplývají bohatstvím a zlatem, jsou čistotní a slušní, vzdělaní a zbláhli v náboženských otázkách, spravedliví a šlechtní, mají vznešenou duši, nenávidějí zlo, jsou něžní a připraveni zemřít za své přátele pro správnou a svatou věc. Jsou důstojní a nezkažení v sexuálních vztazích, marnotratně se oblékají, jsou dobrotiví a velkodušní; tyto vlastnosti obecně přináší Saturn a Jupiter ve východních aspektech. Z nich je opět Hyrcanie, Arménie a Matiana více spřízněna s Blíženci a Merkurem; podle toho jsou snadno vznětliví a mají sklon k darebáctví. Baktriana, Kasperie a Serika jsou příbuzné s Váhami a Venuší, takže jejich lidé jsou bohatí, přívrženci Múz a rozmařilí. Oblasti Sauromatiky, Oxiany a Sogdiany souvisejí s Vodnářem a Saturnem; tyto národy jsou proto nízké, kruté a zvířecí. Zbývající části této čtvrtiny, které leží poblíž středu obydleného světa, Bithynie, Frýgie, Kolchida, Sýrie, Kommagenie, Kapadocie, Lýdie, Lýcie, Kilikie a Pamfyliie¹⁹⁹, mají navíc příbuznost s jihozápadní čtvrtinou Raka, Štíra a Ryb a jejich spoluvládci jsou Mars, Venuše a Merkur, protože leží v jihozápadní části čtvrtiny; ti, kteří žijí v těchto zemích, proto obvykle uctívají Venuši jako matku bohů, přičemž jí dávají různá místní jména, a Mars jako Adonise²⁰⁰, kterému také dávají jiná jména, a na jejich počest oslavují různá mystéria doprovázená bédováním. Jsou neobyčejně zkažení, podlézaví, těžkopádní, ničemní, najdeme je v žoldáckých výpravách jak drancují a chytají zajatce, zotročují vlastní lidi a účastní se ničivých válek. A díky spojení Marsu a Venuše na východě, protože Mars je povzbuzen v Kozorohu, tj. znamení z trojúhelníku Venuše, a Venuše v Rybách, tj. znamení z trojúhelníku Marsu, dochází k tomu, že jejich ženy projevují naprostou oddanost vůči svým manželům, jsou milující, domácké, pilné, ochotné a v každém ohledu pracovité a poslušné. A opět lidé, kteří žijí v Bithynii, Frýgii a Kolchidě, mají větší příbuznost s Rákem a Měsícem; proto jsou muži obecně opatrní a poslušní a většina žen je díky vlivu východního a mužského aspektu Měsíce mužná²⁰¹, panovačná a bojovná jako

---

¹⁹⁶ Židé byli pro svůj monoteismus a nezájem o všechny pohanské bohy svými sousedy obvykle označováni za bezvěrce

¹⁹⁷ Astrologie skutečně vznikla ve starověké Babylonii a Asýrii

¹⁹⁸ Arménie leží jižně od Kavkazu mezi Černým a Kaspickým mořem; Matiana a Hyrcanie se nacházejí kolem jižní části Kaspiku, první východně a druhá západně; Baktriana, Oxiana a Sogdiana jsou ještě dále na východ při horním toku Oxu; Kasperii se zřejmě myslí oblast kolem severní části Kaspického moře; Serika je Čína nebo její západní část a Sauromatika (podle Románů Sarmacie) je obecný název Ruska, zde jeho asijské části. V Geografii, VI.12, mluví Ptolemaios o Oxianě jako o části Sogdiany (Boll, Studien, str. 205)

¹⁹⁹ Všechno jsou to části Malé Asie

²⁰⁰ Ptolemaios ztotožňuje Venuši a Mars, které tvoří v řecké mytologii pár, s ženským a mužským božstvem této oblasti, která jsou uctívána pod různými jmény, např. Matka bohů, Magna Mater atd. a Attis, Adonis atd

²⁰¹ Srov. pověst o kolchidské princezně Médei

Amazonky, které se vyhýbají styku s muži, milují zbraně a od dětství pomůžšují všechny své ženské znaky, uřezávají si své pravé prsy kvůli vojenským účelům a odhalují tyto části v bojové linii, aby ukázaly, že nemají v povaze nic ženského. Lidé ze Sýrie, Komagenie a Kapadocie jsou příbuzní se Štírem a Marsem; proto mezi nimi najdeme hodně smělosti, darebáctví, proradnosti a pracnosti. Lidé z Lýdie, Kilikie a Pamfilie jsou příbuzní s Rybami a Jupiterem; podle toho jsou zámožnější, společenštější, svobodní, mají obchodního ducha a dodržují spolehlivě dohody.

Ze zbývajících čtvrtiny, ve které se nachází území, kterému říkáme obecně Libye²⁰², mají části, mezi kterými je Numidie, Kartágo, Afrika, Fazánie, Nasamonitsko, Garamantika, Mauretánie, Getulie, Metagonitsko²⁰³ a oblasti na jihozápadě obydleného světa, příbuzenský vztah k jihozápadnímu trojúhelníku Raka, Štíra a Ryb a podle toho jim vládne Mars a Venuše v západním aspektu. Proto se většině obyvatel z důvodu uvedeného spojení těchto planet stává, že jim vládne muž a žena, kteří jsou vlastními sourozenci²⁰⁴, přičemž muž vládne mužům a žena ženám, a je zajištěno pokračování rodu. Jsou neobyčejně žhaví a ochotni ke stykům s ženami, takže dokonce jejich sňatky jsou způsobeny násilným únosem a jejich králové často rádi *jus primae noctis* s nevěstami a u některých z nich jsou ženy společné pro všechny muže. Vlivem Venuše se rádi zkrášlují a zdobí ženskými ozdobami; avšak díky Marsu mají mužného ducha, jsou ničemní, kouzelníci, podvodníci a bezstarostní. Z nich opět obyvatelé Numidie, Kartága a Afriky jsou více příbuzní s Rakem a Měsícem. Jsou proto společenšší, mají obchodního ducha a žijí ve velkém blahobytu. Obyvatelé Metagonitska, Mauretánie a Getulie mají příbuznost se Štírem a Marsem; jsou podle toho prudší a velmi bojovní, jedí maso, jsou velmi bezstarostní a pohrdají životem do té míry, že se dokonce nešetří navzájem. Ti, kteří žijí ve Fazánii, Nasamonitsku a Garamantice, jsou příbuzní Rybám a Jupiteru; proto mají svobodné a prosté povahy, rádi pracují, jsou inteligentní, čistotní a zpravidla nezávislí a uctívají Jupiter jako Ammóna. Zbývajících části této čtvrtiny, které jsou blízko středu obydleného světa, Kyrenaika, Marmarika, Egypt, Théby²⁰⁵. Oáza, Troglodycie, Arábie, Azánie a střední Etiopie, které pokrývají severovýchod celé čtvrtiny, jsou navíc příbuzny se severovýchodním trojúhelníkem Blíženců, Vah a Vodnáře a mají proto za spoluvládce Saturn a Jupiter a ještě navíc Merkur. Podle toho ti, kteří žijí v těchto zemích, uctívají bohy, jsou pověřčiví, oddávají se náboženským obřadům a rádi bědují, protože jsou všichni pod západní nadvládou pěti planet; díky západnímu aspektu planet pohřbívají mrtvé v zemi, aby je nebylo vidět, a praktikují všechny možné zvyky, obyčeje a rituály služby bohům. Pod velením jsou pokorní, bázlívní, nuzní a trpěliví, ve velení udatní a velkodušní; vyznávají polygamií, mnohomužství a smilstvo, žení se dokonce s vlastními sestrami, muži jsou velmi plodní a ženy často těhotné stejně jako je plodná jejich země. Dále hodně mužů je nemocných a zženštilých a někteří dokonce pohrdají rozmnožovacími orgány díky vlivu aspektu škodlivých planet v kombinaci

²⁰² Zde se používá pro celý kontinent; Afrika je římská provincie

²⁰³ Podél pobřeží Středomoří od Gibraltarského průlivu na východ je to nejprve Mauretánie (jejíž součástí východně od průlivu je Metagonitsko), pak Numidie, Afrika (římská provincie zahrnující Kartágo), Tripolitánsko, Kyrenaika, Marmarika a Egypt. Ostatní uvedené národy jsou dále ve vnitrozemí jižně od těchto, Getulie je na západě, Garamantika a Fazánie na jih od Tripoli a Nasamonitsko blízko Kyrenaiky a Marmariky

²⁰⁴ Sňatek mezi příslušníky stejné krve byl v helénistickém Egyptě běžnou praxí, včetně královské rodiny Ptolemaů. Srov. Cumont, *L'Égypte des Astrologues* (Brusel, 1937), str.177-179

²⁰⁵ Horní Egypt. "Egyptem" nepochybně myslí Dolní Egypt. Kyrenaika a Marmarika jsou západním směrem. Troglodycie leží podél západního pobřeží Rudého moře a Azánie asi tam, kde je dnes Francouzské Somálsko. Arábií snad myslí Arábii Petraea, Sinajský poloostrov a okolí. Částem Troglodycie se také někdy říkalo Arábie. Větší a Menší Oáza leží západně od Théb

se západní Venuší. Z těchto lidí jsou obyvatelé Kyrenaiky, Marmariky a zvláště Dolního Egypta více příbuzní s Blíženci a Merkurem; proto jsou přemýšliví, inteligentní a obratní ve všech věcech, zvláště při hledání moudrosti a náboženství; jsou to kouzelníci a vykonavatelé tajných obřadů a všeobecně obratní v matematice²⁰⁶. Ti, kteří žijí v Thébách, v Oáze a Troglodycii, jsou příbuzní s Váhami a Venuší; jsou proto žhavější a plní života a žijí v nadbytku. Lidé z Arábie, Azánie a střední Etiopie jsou příbuzní s Vodnářem a Saturnem²⁰⁷, a z toho důvodu pojídají maso a ryby a jsou to nomádové, kteří žijí drsným, zvířecím životem.

To byla naše krátká přehledka příbuzností planet a znamení zvířetníku s různými národy a obecných charakteristik těchto národů. Pro rychlé použití uvedeme také seznam některých příbuzných národů, které budou pouze vyjmenovány za každým znamením podle toho, co o nich bylo právě řečeno:

Skopec:	Británie, Galie, Germánie, Bastarnie; ze středu Coele Sýrie, Palestina, Idumea, Judea.
Býk:	Parthie, Medie, Persie; ze středu Kyklady, Kypr, pobřežní oblasti Malé Asie.
Blíženci:	Hyrkanie, Arménie, Matiana; ze středu Kyrenaika, Marmarika, Dolní Egypt.
Rak:	Numidie, Kartágo, Afrika; ze středu Bithynie, Frýgie, Kolchida.
Lev:	Itálie, Předalpská Galie, Sicílie, Apulie; ze středu Fénicie, Chaldejsko, Orchinie.
Panna:	Mezopotámie, Babylonie, Asýrie; ze středu Helada, Achajsko, Kréta.
Váhy:	Baktriana, Kasperie, Serika; ze středu Théby, Oáza, Troglodycie.
Štír:	Metagonitsko, Mauretánie, Getulie; ze středu Sýrie, Komagenie, Kapadocie.
Střelec:	Tyrhénsko, Keltsko, Španělsko; ze středu Arábie Felix.
Kozoroh:	Indie, Ariana, Gedrosie; ze středu Trácie, Makedonie, Ilýrie.
Vodnář:	Sauromatika, Oxiana, Sogdiana; ze středu Arábie, Azánie, Střední Etiopie.
Ryby:	Fazánie, Nasamonitsko, Garamantika; ze středu Lýdie, Kilikie, Pamfylie ²⁰⁸ .

Nyní, když byl uveden k ruce tento subjekt, je rozumné připojit k této části další úvahu - že každá ze stálic má souvislost se zeměmi, s kterými ty části zvířetníku, které mají stejné inklinace jako stálice²⁰⁹ nad kruhem vedeným jeho póly, vykazují sympatii; dále že v případě hlavních měst jsou v největším souladu ty oblasti zvířetníku, jimiž procházelo Slunce, Měsíc a v případě středů zejména horoskop v době prvního založení města, stejně jako u narození. Avšak v případech, kdy přesná doba založení není známa, jsou v souladu ty oblasti, do kterých spadá nadhlavník nativit těch, kteří v té době zastávali úřad nebo byli králi²¹⁰.

²⁰⁶ "Matematika" (doslova "studie") zde znamená astrologii; srov. název knihy Sexta Empirika "Proti astrologům".

²⁰⁷ Některé rukopisy a druhé Camerariovo vydání uvádějí místo "Saturnu" "Jupiter".

²⁰⁸ "Celkem 72 zemí" nalezneme v některých rukopisech a u Procla. V našem seznamu je jich ve skutečnosti 73, ale v rukopisech je určitý nepořádek

²⁰⁹ Jsou to tzv. paranetellonta, hvězdy, které vycházejí a zapadají ve stejné době jako stupně nebo části ekliptiky, ale severně nebo jižně od nich. Viz Boll-Bezold-Gundel, str. 55, 141 a dále

²¹⁰ Je proto třeba zacházet s městem jako s osobou a sestavit jeho nativitu, přičemž místo doby narození použijeme dobu založení. Jestliže tato není přesně známa, měl by astrolog vzít nativitu zakladatele nebo jiného význačného jednotlivce a pozorovat, kde leží jeho nadhlavník.

4. Metoda vydávání vlastních předpovědí

Po tomto úvodním průzkumu bychom se měli stručně zabývat postupem při předpovídání a nejprve toho, co se týká celkových podmínek zemí nebo měst. Metoda zkoumání bude následující: První a nejsilnější příčina takových událostí spočívá v konjunkcích Slunce a Měsíce při zatmění a v pohybech hvězd v této době. U samotné předpovědi je jedna část oblastní²¹¹; zde musíme předvídat, pro které země nebo města mají význam různá zatmění nebo občasná pravidelná zastávky planet, tj. Saturnu, Jupiteru a Marsu, protože tehdy jsou významné. Další rozdělení předpovědí je chronologické; zde bude potřeba předpovědět čas předzvěstí a dobu jejich trvání. Jedna část je také generická; s její pomocí bychom měli pochopit, kterých tříd se bude událost týkat. A konečně je tu zvláštní aspekt, s pomocí kterého poznáme kvalitu samotné události.

5. O zkoumání ovlivňovaných zemí

Máme rozhodnout o první, oblastní části zkoumání následujícím způsobem: Při zatmění Slunce a Měsíce²¹², zvláště jsou-li snadno pozorovatelná²¹³, budeme vyšetřovat oblast zvířetníku, ve které probíhají, a země podle příbuznosti se svými trojúhelníky a podobně zjistíme, která z měst jsou v souladu²¹⁴ se zvířetníkovým znamením zatmění, buď podle svého horoskopu²¹⁵ v době založení a z polohy světél v té době, nebo z nadhlavníku nativity²¹⁶ jejich tehdejších vládců. A když v libovolných zemích nebo městech objevíme takovou příbuznost, musíme předpokládat, že se vyskytne nějaká událost, která bude působit, obecně řečeno, na všechny a zvláště pak na ty, které mají vztah ke skutečnému zvířetníkovému znamení zatmění a na ty, ve kterých bylo zatmění viditelné.

6. O době předpovězených událostí

O druhé, chronologické hlavě, ve které bychom měli zjistit časy označených událostí a délku jejich trvání, budeme uvažovat následovně. Protože zatmění, která se uskutečňují ve stejné době, nejsou dovršena v každé lokalitě za stejný počet obyčejných hodin²¹⁷ a protože stejná zatmění Slunce nemají všude

---

²¹¹ Ptolemaios rozděluje výzkumy týkající se měst a zemí do čtyř hlav: které místo je ovlivněno, čas a délka trvání události, generická klasifikace události (tj. které třídy, genera, ovlivní) a kvalita či povaha samotné události. Jeho terminologie je aristotelovská. Čtyři následující kapitoly se zabývají těmito čtyřmi fázemi zkoumání.

²¹² Johannes Laurentius Lydus (De ostentis, 9) se zabývá systémem předpovídání, ve kterém se zatmění Slunce vztahují k Asii a zatmění Měsíce k Evropě. Ptolemaios žádný takový výrazný rozdíl nedělá.

²¹³ Ptolemaios neuvažuje ta zatmění, která z uvažovaného místa nejsou pozorovatelná.

²¹⁴ Tj. mají k němu aspekt.

²¹⁵ Tj. znamení v ascendentu neboli horoskopická poloha v té době.

²¹⁶ Mnozí, včetně Ptolemaia, se domnívali, že nadhlavník je nejdůležitějším ze středů neboli úhlů a že v určitých směrech dokonce ve významu překonává samotný horoskop. Srov. Bouché-Leclercq, str. 271 (s pozn. 2).

²¹⁷ Občanské hodiny, dvanáctiny dne nebo noci. Jejich délka se mění podle zeměpisné šířky a ročního období. Srov. pozn. o hodinových periodách III.10 (str. 76, pozn. 1)

stejný stupeň zakrytí nebo stejnou délku trvání, stanovíme nejprve v každé příslušné lokalitě pro hodinu zatmění a pro nadmořskou výšku pólu ²¹⁸ středy jako u nativity a pak určíme, kolik rovníkových hodin ²¹⁹ trvá zatmění v každé z nich. Když totiž budeme zkoumat tyto údaje, pochopíme, že v případě zatmění Slunce trvá předpovězená událost tolik let ²²⁰, kolik rovníkových hodin jsme určili, a v případě zatmění Měsíce trvá stejný počet měsíců. Povaha počátků ²²¹ a významnějších zesílení ²²² se však určuje z polohy místa zatmění vzhledem ke středům. Je-li totiž místo zatmění na východním horizontu, znamená to, že počátek předpovězené události je v první periodě čtyř měsíců od doby zatmění a že její významná zesílení jsou v první třetině celé periody jejího trvání; je-li v nadhlavníku, je počátek v druhých čtyřech měsících a zesílení v druhé třetině; je-li nad západním horizontem, je počátek ve třetí čtvrtině měsíců a zesílení v poslední třetině. Počátky určitých zmírnění a zesílení události určujeme z konjunkcí, které mezitím proběhnou ²²³, jestliže se vyskytují ve význačných oblastech nebo v oblastech, které jsou k nim v nějakém aspektu, a také z jiných pohybů planet, jestliže ty, které působí na předpovídanou událost, buď vycházejí nebo zapadají nebo jsou nehybné nebo vycházejí večer a které jsou ve stejné době v nějakém aspektu ke znamením zvířetníku, která jsou příčinou; vycházející nebo nehybné planety totiž zesilují události, ale když zapadají nebo jsou ozařovány Sluncem ²²⁴ nebo postupují večer, přinášejí zmírnění.

7. O třídě ovlivněných

Třetí hlava se týká druhové klasifikace, kdy musíme určit, na jaké třídy bude událost působit. To se zjišťuje ze zvláštní povahy a tvarů znamení zvířetníku, ve kterých se vyskytují zatmění a ve kterých jsou podobně nebeská tělesa, planety a stálice, které vládnuou znamení ekliptiky i úhlu, který předchází zatmění. V případě planet stanovíme vládcovství v těchto oblastech takto: Ta planeta, která má největší počet vztahů k oběma uvedeným oblastem, oblasti zatmění a oblasti úhlu, který jej následuje, jak ve formě nejbližších viditelných aplikací nebo ústupů, tak ve formě těchto aspektů, které jsou nositeli vztahu, a dále ve formě vládcovství v dómech, trojúhelnících, povzbuzeních a příznivých polohách, bude sama dominantní. Avšak jestliže tatáž planeta není současně vládcem zatmění i úhlu, musíme vzít takové dvě, které mají nejvyšší počet příbuzností, jak bylo uvedeno výše, k jedné z obou oblastí, přičemž dáváme přednost vládci zatmění. A jestliže v jedné z nich nalezneme několik soupeřů, dáme v dominanci přednost tomu, který je nejbliže úhlu nebo je významnější nebo je těsněji spojen s rodem ²²⁵. V případě stálic

²¹⁸ Tj. zeměpisnou šířku; z ní lze určit středy neboli úhly

²¹⁹ Rovníková hodina je doba určená průchodem 15° rovníku (1/24 z 360°) horizontem nebo jiným pevným bodem

²²⁰ Rozdíl vzniká proto, že zatmění Slunce a Měsíce mají velmi rozdílné délky; úplné zatmění Měsíce může trvat téměř dvě hodiny na rozdíl od osmi minut v případě Slunce.

²²¹ Tj. kdy má nastat předpovězená událost

²²² "Zesílení" jako opak "zmírnění"; metafora odvozená z napínání a povolování strun hudebního nástroje

²²³ Během periody předpovězeného efektu (Bouché-Leclercq, str. 351)

²²⁴ Příliš blízko ke Slunci, než aby byly viditelné; srov. Bouché-Leclercq, str. 111, pozn. 3. "Postupují" je totéž co "přispívají ke svému pohybu"; srov. výše, str. 31, pozn. 3.

²²⁵ Anonymní Ptolemaiov komentátor uvádí jako příklady důvodů pro upřednostňování jednoho před druhým, že je v horní hemisféře nebo "přispívá ke svému pohybu", vychází nebo, když se tyto charakteristiky objeví u všech soupeřů, že je správného rodu.

vezmeme první ze zářících hvězd, která vyznačuje předcházející úhel ve skutečném čase zatmění podle devíti druhů viditelných aspektů, které jsou definovány v našem prvním pojednání ²²⁶, a tu hvězdu, která byla viditelná v době zatmění a buď vycházela nebo dosáhla meridiánu s úhlem, který následuje za místem zatmění.

Když jsme tak vypočítali hvězdy, které se podílejí na příčinách událostí, uvažujme také tvary znamení zvířetníku, ve kterých se vyskytují zatmění a dominující hvězdy, protože z jejich charakteru se obecně pozná kvalita ovlivněných tříd. Souhvězdí ve zvířetníku i mimo něj, která mají tvar člověka, způsobují, že se událost bude týkat lidského plemene ²²⁷. Z dalších pozemských znamení ²²⁸ se čtyřnohá ²²⁹ týkají čtyřnohých zvířat a znamení ve tvaru plazících se věcí ²³⁰ hadů apod. Dále zvířecí ²³¹ znamení mají význam pro divoká zvířata a ta, která škodí lidem; ochočená znamení se týkají užitečných a zdomácnělých zvířat a těch, která pomáhají dosáhnou blahobytu ve shodě s jejich různými tvary; např. koně, dobytek, ovce apod. Dále s pozemských znamení severní obvykle oznamují náhlá zemětřesení a jižní neočekávané deště. A ještě dále, ty dominantní oblasti, které mají tvar okřídlených bytostí ²³², jako Panna, Střelec, Labuť, Orel a podobně, vykazují vliv na okřídlené tvory, zvláště na ty, kteří slouží jako potrava lidem, a když mají tvar plovoucích věcí, mají vliv na vodní živočichy a ryby. Z nich souhvězdí, která souvisejí s mořem ²³³, např. Rak, Kozoroh a Delfín, mají vliv na mořské živočichy a plavbu lodí. Souhvězdí, která souvisejí s řekami, např. Vodnář a Ryby, se týkají obyvatel řek a potoků a v Argu působí na obě třídy stejně. Podobně hvězdy v slunovratových ²³⁴ nebo rovníkových znameních mají obecně význam pro povětrnostní podmínky a roční období příslušná každému z těchto znamení a zvláště se týkají jara a věcí, které rostou ze země. Jsou-li totiž v jarní rovníkosti, působí na nové výhonky ovocných stromů, např. hrozny a fíky, a vše, co s nimi uzrává; v letním slunovratu působí na sklizeň a uskladnění úrody a v Egyptě na stoupání vody v Nilu; v podzimní rovníkosti se týkají setby, sklizně sena a podobně; a v zimním slunovratu zeleniny a nejobvyklejších druhů ptáků a ryb v tomto období. Dále rovníková znamení mají význam pro posvátné obřady a uctívání bohů, slunovratová znamení pro změny ovzduší a politických poměrů; pevná znamení ²³⁵ pro založení základů a stavbu domů; dvojtělesná pro muže a krále. Podobně ta, která jsou blíže východu v době zatmění, označují to, co se má týkat úrody, mládí a zakládání, blízko nadhlavníku se týkají posvátných obřadů, králů a středního věku a blízko západu se týkají změny poměrů, stáří a zemřelých. Odpověď na otázku, na jak velkou část třídy bude událost působit, je dána velikostí zakrytí kotouče při zatmění a polohami, které mají hvězdy, které poskytují příčinu,

²²⁶ Odkaz na Almagest, VIII.4. Jsou to ranní hvězda mezi obratníky, ranní kulminace, ranní hvězda zapadající, poledníkový mezi obratníky, poledníková kulminace, poledníkový zapadající, večerní mezi obratníky, večerní kulminace a večerní zapadající.

²²⁷ Srov. klasifikaci znamení v I.12. Rhetorius, CCAG, i.164 a dále, uvádí jako znamení tvaru člověka Blížence, Pannu, Váhy, Vodnáře a (částečně) Střelce. Z mimozvířetníkových souhvězdí lze uvést Orion, Persea, Andromedu atd.

²²⁸ Rhetorius jmenuje Skopce, Býka, Blížence, Lva, Pannu, Váhy, Štíra

²²⁹ Skopec, Býk, Lev, Střelec (Rhetorius).

²³⁰ Spíše než ve zvířetníku je nalezneme mezi mimozvířetníkovými souhvězdími, např. Drak.

²³¹ Podle Rhetoria Býk, Lev a Štír

²³² Rhetorius jmenuje Pannu, Střelce, Ryby

²³³ Rhetorius označuje ze zvířetníku za vodní Ryby, Raka, Kozoroha, Vodnáře a Střelce

²³⁴ Srov. I.11

²³⁵ Tamtéž

vzhledem k místu zatmění. Jsou-li totiž západně od zatmění Slunce²³⁶ nebo východně od zatmění Měsíce, působí obvykle na menšinu; v opozici na polovinu a když jsou východně od zatmění Slunce nebo západně od zatmění Měsíce, působí na většinu.

8. O kvalitě předpovězené události

Čtvrtá hlava se týká kvality předpovězené události, to znamená, jestli přinese dobro či naopak²³⁷ a jakého druhu je její účinek v obou případech v souvislosti se zvláštním charakterem předmětu. Pochopíme to z povahy aktivity planet, které vládou dominantním místům a z jejich kombinací vzájemných i s místy, ve kterých se nacházejí. Slunce a Měsíc jsou totiž maršalové a vůdcové ostatních; sami totiž odpovídají za úplnost síly a jsou příčinami vládcovství planet a síly nebo slabosti vládnoucích planet²³⁸. Zevrubné pozorování vládnoucích hvězd ukazuje kvalitu předpovědaných událostí.

Začneme charakteristickými aktivními silami jednotlivých planet, nejprve však jako shrnující připomínku zaznamenáme obecné pozorování, že kdykoli hovoříme o nějaké povaze pěti planet, musíme obecně chápat, že cokoli vyvolává takovou povahu, ať už je to planeta samotná ve svém příslušném stavu nebo jedna ze stálic nebo jedno ze znamení zvířetníku, uvažované s ohledem na příslušný charakter, lze k tomu přistupovat tak²³⁹, jako by tyto charakteristiky byly použity na povahy těchto samotných kvalit a ne na planety; a mějme na paměti, že u kombinací musíme zase uvažovat nejen vzájemné kombinace planet, ale také kombinace s jinými objekty, které se podílejí na stejné povaze, ať už to budou stálice nebo znamení zvířetníku, prostřednictvím jejich afinit s planetami, jak už bylo ukázáno²⁴⁰.

Saturn²⁴¹, je-li sám dominantní, je obecně příčinou zkázy chladem a zvláště, týká-li se událost lidí, způsobuje dlouhé nemoci, úbytě, chřadnutí, poruchy způsobené tekutinami, revmatismus a čtyřdenní horečky, vyhnanství, chudobu, uvěznění, truchlení, strach a smrt, zejména v pokročilém věku²⁴². Je obvykle významný, pokud jde o zvířata, která jsou užitečná člověku, a způsobuje jejich nedostatek a záhubu chorobami, takže lidé, kteří je chovají, jsou podobně nakaženi a umírají. Pokud jde o počasí, přináší strašlivou zimu, mrazivou, mlhavou a zhoubnou, rozklad vzduchu, mraky a zataženo, dále množství ničivých sněhových

²³⁶ Planety v západní poloze se stávají ženskými (srov. I.6) a tedy odporují Slunci; ve východní poloze se pomužšťují a odporují Měsíci. Účinek je tedy nejmenší. Když však působí se Sluncem (ve východní a mužské poloze) nebo Měsícem, má zatmění větší účinek. Srov. Bouché-Leclercq, str.353, pozn.3

²³⁷ Jak poznamenává Bouché-Leclercq (str. 355), bylo ve starověku přirozené předpokládat, že libovolné zatmění je předzvěstí zla. Ptolemaia vede jeho záliba pro klasifikaci k to mu, aby tuto otázku zkoumal z hlediska povahy planet (srov. I.5).

²³⁸ Podle anonymního komentátora (str. 71, vyd. Wolf) je důvodem, proč světla vyzářují takovou sílu, to, že právě ona podléhají zatmění a tedy určují místa zatmění a vládce těch to míst

²³⁹ Cardanus, str. 201: "... když např. říká, že Saturn dělá to či ono, chápe to tak, že se to týká nejen Saturnu, ale libovolné hvězdy, dokonce i stálice, která může mít povahu Saturnu, jako např. hvězdy ve Velrybě a některé v Orionu" (srov. I.9). Podobně znamení zvířetníku nebo příznivé polohy by takto mohly zastupovat planety.

²⁴⁰ Tj. v I.9

²⁴¹ Srov. I.5. Saturn je jednou ze škodlivých planet

²⁴² Saturn (Kronos) se zobrazuje jako stařec

bouří, z nichž vznikají plazi ²⁴³ škodící člověku. Pokud jde o řeky a moře, obecně způsobuje bouře, ztroskotání, nešťastné cesty a nedostatek a úhyn ryb a obzvláště vysoké přílivy moří a u řek nadměrný průtok a znečištění jejich vod. V případě plodin země přináší nouzi, nedostatek a škodu, zvláště pak těch, které rostou pro nutnou potřebu, a to buď prostřednictvím červů nebo kobylek nebo záplav, průtrže mračen, krupobití a podobně, takže následuje hladomor a umírání lidí.

Když vládne sám Jupiter ²⁴⁴, vyvolává obecně vzrůst a zvláště, když se předpověď týká lidí, přináší slávu a blahobyt, hojnost, spokojený život, vzrůst životních potřeb, tělesné a duševní zdraví a dále přízeň a dary vládců a jejich růst, význam a velkodušnost; a obecně je příčinou štěstí. Pokud jde o zvířata, způsobuje hojnost těch, která jsou člověku užitečná, a úbytek a zánik těch ostatních. Povětrnostní podmínky jsou mírné a zdravé, větrné, vlhké a příznivé růstu darů země; přináší šťastnou plavbu, mírný vzestup řek, hojnost úrody a všechno podobné.

Mars, když vládne sám, je obecně příčinou zániku suchem a zvláště, týká-li se událost lidí, přináší války, vzpoury, zajetí, otroctví, povstání, hněv vládců a náhlá úmrtí z těchto příčin; dále horečky, třídenní zimnice, krveprolití, rychlou a násilnou smrt, zvláště v rozkvětu života; podobně násilí, vojenské útoky, bezpráví, žhářství a vraždu, lupičství a pirátství. Pokud jde o povětrnostní podmínky, způsobuje horké počasí, teplé, zhoubné a vysoušející větry, blesky, vichřice a sucho. V moři opět způsobuje náhlá ztroskotání v důsledku měnících se větrů nebo blesku apod., úbytek vody v řekách, vysychání pramenů a zamoření pitné vody. V souvislosti s potřebami, které lidem poskytuje země, způsobuje nedostatek a úhyn zvířat a věcí, které rostou ze země, a ztrátu úrody v důsledku sucha vyvolaného horkým počasím nebo kobylek, nárazů větru nebo požáru v místech skladování.

Když se stane samotným vládcem události Venuše, přináší obecně následky podobné jako u Jupiteru, ale s určitou příjemnou kvalitou navíc; jde-li o lidi, způsobuje zejména slávu, pocty, štěstí, hojnost, šťastný sňatek, hodně dětí, uspokojení v každém vzájemném vztahu, růst majetku, dobře vedený způsob života, vzdávání pocty věcem, kterých je třeba si vážit; dále je příčinou tělesného zdraví, spojenectví s vůdci a elegance vládců; pokud jde o větry, přináší mírné a stálé podmínky vlhkých a velmi výživných větrů, dobrého ovzduší, jasného počasí a štědrých přeháněk zúrodňujících dešťů; přináší šťastnou plavbu, úspěchy, zisky a hojné stoupání řek; u užitečných zvířat a plodů země je prvotní příčinou hojnosti, dobrých výnosů a zisku.

Merkur se jako vládce chová obecně tak, že s ním může být spojeno cokoli z ostatních planet. Zejména je nad veškerými povzbuzeními a v předpovědích týkajících se lidí je bystrý a velmi praktický, za každé situace duchaplný; způsobuje však loupeže, krádeže, pirátství a vojenské útoky a dále přináší neúspěšné cestování, je-li v aspektu se škodlivými planetami, a nemoci ze sucha, střídavé zimnice, kašel, zvýšenou teplotu a souchotiny. Je příčinou událostí, které se týkají kněžského řádu, uctívání bohů, královských příjmů a čas od času změny poměrů a zákonů, podle svého spojení s jinými planetami při jednotlivých příležitostech. Pokud jde o vzduch, je zvláště příhodný k vyvolávání nepravidelných, žhavých a proměnlivých větrů a, jak se dá očekávat, hromů, vichřic, pukání země, zemětřesení

---

²⁴³ O deštích ryb, žab a jiných předmětů srov. E. S. McCartney, Trans. Am. Phil. Assn., 51, 112 a dále, a Classical Weekly, 24, 27; dále A. S. Pease, vyd. Cicera, De divinatione, str. 274. O myších, žabách, hmyzu a podobně se říkalo, že samovolně vznikají ze země, bahna nebo deště; srov. Thorndike, Dějiny magie a experimentální vědy, I. 325, 491

²⁴⁴ Užitečná planeta

a blesků, protože je velmi suchý a rychlý díky své blízkosti ke Slunci a rychlosti otáčení; někdy takto způsobuje úhyn užitečných zvířat a rostlin. Při západu snižuje stav vody a řek, při východu jej zvyšuje.

Takové jsou účinky, které vyvolávají planety, každá své a podle příkazu své vlastní povahy. Jsou-li však spojeny s jednou nebo druhou v různých aspektech záměnou znamení²⁴⁵ a svými fázemi vzhledem ke Slunci²⁴⁶ a podstupují-li odpovídající zmírnění sil, vykazuje každá z nich ve svém účinku charakter, který je výsledkem složení zúčastněných povah a je složitější. Zmínit se o správném výsledku každé kombinace a vypočítat úplně všechny aspekty všech druhů je samozřejmě beznadějně a nemožné, protože si dovedeme představit jejich množství. Otázky tohoto druhu by tudíž měly být rozumně ponechány podnikavosti a důmyslu matematika²⁴⁷, aby stanovil významné rozdíly.

Je třeba pozorovat, jaká existuje afinita mezi planetami, které vládou předpovědi, a zeměmi či městy, pro které je událost určena. Jsou-li totiž vládnoucí planety užitečné a mají-li příbuznost s ovlivňovanými předměty a nejsou překonávány²⁴⁸ planetami opačného rodu, vyvolávají silněji užitek, který je pro ně přirozený; dokonce i tehdy, když jsou méně užitečné v případě, kdy nemají žádnou příbuznost nebo jsou potlačeny svými protějšky. Avšak mají-li škodlivý charakter a ovládnou předpověď, když mají příbuznost s ovlivňovanými předměty nebo jsou potlačeny opačným rodem, nadělají méně škody; když však nejsou ani vládci zemí ani nejsou potlačeny planetami, které mají s těmi zeměmi příbuznost, projevují všechny mnohem silněji ničivost svých povah. Obvykle jsou však postiženi všeobecnějšími nemocemi ti lidé, kteří mají ve svých geniturách ta nejpodstatnější místa²⁴⁹, kterými myslím místa světél nebo úhlů²⁵⁰, stejná jako ta, která jsou příčinou celkových neštěstí, tj. místa zatmění nebo místa přímo proti nim. Z nich nejnebezpečnější, kterým je nejtěžší se vyhnout, jsou ta postavení, ve kterých je Slunce i Měsíc přímo ve stupni místa zatmění nebo ve stupni proti němu.

9. O barvách zatmění, kometách a podobně

Abychom mohli předpovědět obecné podmínky, musíme také pozorovat barvy světél nebo úkazů, které se vyskytují blízko nich v době zatmění, např. paprsky²⁵¹, halo apod. Jsou-li totiž černé nebo modročerné, označují účinky, o kterých jsme mluvili v souvislosti s povahou Saturnu²⁵², bílé Jupiteru, načervenalé Marsu, žluté Venuše a jsou-li různobarevné, Merkuru. Pokrývá-li typická barva celý povrch světla nebo celé jeho okolí, ovlivní předpovězená událost větší část zemí; bude-li však v některé jedné části, ovlivní událost jen tu část, o kterou se jev opírá.

²⁴⁵ Tj. záměnou dómů

²⁴⁶ Srov. I.8

²⁴⁷ Zde použito ve smyslu "astrolog", jako např. na úplném konci Tetrabiblos

²⁴⁸ Dochází k tomu, když je jedna planeta nadřazena nad jinou nebo je od ní vpravo v astrologickém smyslu (tj. předchází jí ve směru denního pohybu nebes). Srov. Bouché-Leclercq, str. 250

²⁴⁹ Genitura (horoskop, nativita) některého jednotlivce nebo události má jako výchozí bod horoskop v pravém slova smyslu, tj. stupeň ekliptiky, který vychází nad horizont (v ascendentu) v daném okamžiku. Tento bod určuje sérii úseků ekliptiky po 30°, dvanáctinný systém, který je nad systémem zvířetníkových znamení a liší se od něj. Tyto úseky jsou "místa" (také se nazývají "dómy", poněkud dvojsmyslně) genitury

²⁵⁰ Úhly neboli středy genitury jsou horoskop nebo východ, horní nadhlavník (horní kulminace), západ a dolní nadhlavník (dolní kulminace). Viz Bouché-Leclercq, str. 257-259.

²⁵¹ Podle Bouché-Leclercqa, str. 355, "světelné provazce". Výraz se určitě vztahuje k paprskům světla.

²⁵² Srov. I.4 o silách Saturnu a jiných planet

K předpovědi obecných podmínek musíme dále pozorovat komety²⁵³, které se objeví v době zatmění nebo v kterékoli jiné době; např. tzv. "svazky", "trubky", "džbány" a podobně²⁵⁴, protože tyto přirozeně vyvolávají účinky vlastní Marsu a Merkuru - války, vedra, narušené vztahy a jejich průvodní jevy - a prostřednictvím částí zvířetníku, ve kterých se objeví jejich jádro, a směrů svých ohonů ukazují oblasti, jimž hrozí neštěstí. Uskupením svých jader naznačují druh události a třídu, na kterou bude neštěstí působit, dobou trvání ukazují trvání událostí a svou polohou vůči Slunci jejich začátek; obecně totiž jejich objevení na východě věští rychle se blížící události a na západě takové, které se blíží mnohem pomaleji.

10. O novoluní roku

Když už jsme popsali postup předpovědi ohledně obecných stavů zemí a měst, zbývá pohovořit o podrobnějších věcech; mám na mysli události, které se opakují každoročně v souvislosti s ročními obdobími. Při zkoumání tohoto předmětu by bylo vhodné nejprve definovat tzv. novoluní roku²⁵⁵.

Ze samotné věci, z její síly i názvu je jasné, že by to měl být počátek kruhové dráhy Slunce při každé jeho otáčce. Neměli bychom chápat jako obecné tvrzení, který počáteční bod z kruhu vzít, avšak u kruhu procházejícího středem zvířetníku bychom za jediné počátky měli brát body určené rovníkem a obratníky, tj. dvě rovnodennosti a dva slunovraty. Avšak i potom bychom stále ještě byli na rozpacích, kterému z těchto čtyř dát přednost. Skutečně, v kruhu, který uvažujeme absolutně, není žádný z nich vedoucí, jak by to bylo v případě jednoho počátku, avšak ti, kteří psali o těchto věcech, používají všechny čtyři²⁵⁶ a berou různě jako počátek některý z nich podle svých vlastních argumentů a podle přirozených charakteristik těchto čtyř bodů. To není neobvyklé, protože každá z těchto částí má zvláštní nárok, aby byla odůvodněně považována za počátek nového roku. Mohli bychom dát přednost jarní rovnodennosti, protože v té době poprvé začíná být den delší než noc a protože patří vlhkému období a tento prvek, jak již bylo řečeno²⁵⁷, se především vyskytuje na počátku nativit; letnímu slunovratu, protože den je v této době nejdelší a protože pro Egyptany znamená počátek nilských záplav a východ psí hvězdy; podzimní rovnodennosti, protože všechna úroda je již sklizena a začíná setba úrody budoucí; a zimnímu slunovratu, protože se opět začíná prodlužovat den. Avšak zdá se mi správnější a přirozenější používat pro výzkumy, které se týkají roku, čtyři počáteční body a pozorovat syzygie Slunce a Měsíce v novech a úplnicích, které jim nejbližší předcházejí, zejména konjunkce, ve kterých se vyskytují zatmění, takže z počátku ve Skopci můžeme odhadovat, jaké bude jaro, od Raka léto, od Vah podzim a od Kozoroha zima. Slunce totiž vytváří obecné kvality a podmínky

²⁵³ Srov. Boll-Bezold-Gundel, str. 51, 129, kteří citují Julia Caesara, ii.2: "Když umírají žebráci, nejsou vidět žádné komety; nebesa osvětlují smrt princů."

²⁵⁴ Jiní astrologové a neastrologové rozdělovali komety mnohem podrobněji podle jejich tvarů a spojení s planetami, za jejichž ohnivé stěly je považovali; Ptolemaios je ve svých výrocích mnohem konzervativnější. Viz Bouché-Leclercq, str. 358-359, a k podrobnějšímu starému výčtu Hefaistón Thébaský, str. 93, 31-99, 22 (vyd. Engelbrecht).

²⁵⁵ Nov, který je nejbližší prvnímu v roce, jak je vysvětleno dále.

²⁵⁶ Bouché-Leclercq, str. 129 s pozn. 1, poznamenává, že egyptský rok začínal východem Síría, který je blízko Raka, a že Rak byl horoskopem v tzv. egyptském "světovém horoskopu" (horoskop vesmíru, ve kterém planety atd. byly v polohách, které zaujímaly na úplném počátku); ale že podle Posidonia byl za počátek zvířetníku definitivně stanoven Skopec.

²⁵⁷ I.10.

ročních období, s jejichž pomocí mohou předpovědět budoucnost i ti, kteří úplně ignorují astrologii²⁵⁸.

Dále musíme vzít v úvahu zvláštní kvality znamení zvířetníku, abychom dostali předpovědi větrů a obecnějších povah²⁵⁹; a občasné změny stupně obecně opět poznáme z konjunkcí, které probíhají v uvedených bodech, z aspektů planet vůči nim a zvláště také z konjunkcí a úplňků v několika znameních a z drah planet. Toto bychom mohli nazvat měsíčním zkoumáním.

Poněvadž je pravda, že jsou k tomuto účelu vypočteny vlastní přirozené síly několika znamení a planet, které mají vliv na každoroční podmínky, vysvětlili jsme již příbuznost planet²⁶⁰ a stálic s podobnou povahou²⁶¹ se vzduchem a větry a znamení jako celků²⁶² s větry a ročními obdobími. Zbývá promluvit o povaze jednotlivých částí znamení.

11. O povaze jednotlivých částí znamení a jejich účinku

na počasí

Znamení Skopce jako celek, protože označuje rovnodennost, charakterizuje hrom či kroupy, ale když je budeme uvažovat po částech, je jeho vedoucí²⁶³ část díky změně stupně v důsledku zvláštní kvality stálic deštivá a větrná, střední mírná a následující horká a zhoubná. Jeho severní části jsou horké a ničivé, jižní mrazivé a studené.

Znamení Býka ukazuje jako celek na obě teploty a je poněkud horké; vedoucí část, zvláště v blízkosti Plejád, se však vyznačuje zemětřeseními, větry a mlhami, střední vlhkem a chladem a následující část, blízko Hyjád, je žhavá a dává vznikat hromu a blesku. Severní části jsou mírné, jižní nestálé a nepravidelné.

Znamení Blíženců jako celek podmiňuje rovnoměrnou teplotu, avšak vedoucí část je mokrá a ničivá, střední mírná a následující smíšená a nepravidelná. Severní části jsou větrné a způsobují zemětřesení, jižní jsou suché a spalující.

Znamení Raka je jako celek znamením pěkného, teplého počasí; jeho vedoucí část a oblast Praesepe je však dusná, způsobuje zemětřesení a mlhy, střední je mírná a následující část větrná. Severní i jižní části jsou žhavé a vysoušející²⁶⁴.

Znamení Lva je jako celek horké a dusné; vedoucí část je dusná a zhoubná, střední mírná a následující mokrá a ničivá. Severní části jsou nestálé a žhavé, jižní vlhké.

---

²⁵⁸ Srov. I.2.

²⁵⁹ Latinská verze tuto větu interpretuje v podstatě tak, jak je zde uvedeno. Podle Proclovy Parafráze však znamená, že Slunce ovládá kvalitu znamení, větrů a "určitých dalších obecných věcí". Těmito se nepochybně myslí teplota a další faktory, kromě větru, které vytvářejí počasí.

²⁶⁰ I.4 a 18.

²⁶¹ I.9.

²⁶² Srov. kap. I.18 o trojúhelnících

²⁶³ Ptolemaios charakterizuje tři části každého znamení, vedoucí, střední a následující, kromě částí severně a jižně od ekliptiky. "Vedoucí" část se tak nazývá proto, že je to ona, která první vychází nad obzor při zdánlivém denním pohybu nebe; "následující" část se objevuje jako poslední. "Vedoucí" stupně nebo znamení jsou napravo od "středního" a "následujícího".

²⁶⁴ Podle určitých rukopisů "žhavé, ničivé a vysoušející". Viz kritická poznámka.

Znamení Panny je jako celek vlhké a vyznačuje se hromobitím; vedoucí část je poněkud horká a ničivá, střední mírná a následující vodnatá. Severní části jsou větrné a jižní mírné.

Znamení Vah je jako celek proměnlivé, avšak vedoucí a střední část je mírná a následující vodnatá. Severní části jsou větrné a jižní vlhké a zhoubné.

Znamení Štíra se jako celek vyznačuje hromem a ohněm, jeho vedoucí část je však sněhová, střední mírná a následující způsobuje zemětřesení. Severní části jsou horké a jižní vlhké.

Znamení Střelce je jako celek větrné, vedoucí část je však mokrá, střední mírná a následující žhavá. Severní části jsou větrné, jižní vlhké a proměnlivé.

Znamení Kozoroha je jako celek vlhké, vedoucí část se však vyznačuje horkým počasím a je ničivá, střední je mírná a následující vyvolává bouřky s deštěm. Severní a jižní části jsou mokré a ničivé.

Znamení Vodnáře je jako celek chladné a vodnaté; vedoucí část je vlhká, střední mírná, následující větrná. Severní část přináší horké počasí a jižní mraky.

Znamení Ryb je jako celek chladné a větrné; vedoucí část je však mírná, střední vlhká a následující horká. Severní části jsou větrné a jižní vodnaté.

12. Podrobně o výzkumu počasí

Když už jsme uvedli tyto skutečnosti, pak metoda, která se zabývá podrobně významy, zahrnuje následující proceduru. Jedna metoda je totiž ta, kterou chápeme obecněji pokud jde o čtvrtiny a která bude vyžadovat, jak jsme již řekli ²⁶⁵, abychom pozorovali novoluní nebo úplňky ²⁶⁶, které nejbližší předcházejí před slunovratovými a rovnídennostními znameními, a abychom sestavili úhly jako u nativity ²⁶⁷, protože stupeň novoluní nebo úplňku může spadat do každé vyšetřované zeměpisné šířky. Bude tedy nutno určit vládce místa novu nebo úplňku a úhlu, který jej následuje, způsobem, který jsme vysvětlili v předchozích odstavcích o zatmění ²⁶⁸, a tak posoudit celkovou situaci ze zvláštní povahy čtvrtin a vyřešit otázku stupně zesílení a zeslabení z povahy vládnoucích planet, jejich kvality a typy počasí, které vyvolávají.

Druhý způsob procedury je založen na měsíci. Zde bude nutno prověřit stejným způsobem novoluní nebo úplňky, které probíhají v několika znameních ²⁶⁹, přičemž budeme brát v úvahu jen to, že vyskytne-li se nov nejbližší právě prošlého

²⁶⁵ Ve druhé části II.10 Cardanus, str. 228-229, po projevech obdivu k Ptolemaiovu géniu říká v komentáři k této kapitole: "Dělá totiž v této kapitole pět věcí. Za prvé obecně ustanovil správnou povahu každé části roku předpovězenou z novoluní nebo úplňku, který předchází před vstupem Slunce do světové strany. Za druhé ..., kvalitu každého měsíce od novu nebo úplňku, který následuje za vstupem Slunce do světové strany. Za třetí nám říká, jak poznat povahu počasí čtvrté části každého měsíce ... a nepřijde se na to jen z novoluní a úplňků, ale také z čtvrtin ... . Za čtvrté nám ukazuje, jak rozpoznat pro každý den kvalitu ovzduší ... z východu nebo západu jasných hvězd. Za páté nás učí chápat tytéž věci hodinu po hodině od průchodu světél úhly v té době." "Čtvrtiny", o nichž se zmiňuje Ptolemaios, jsou čtvrtiny roku nebo zvířetníku.

²⁶⁶ Doslova "konjunkce", ale se zvláštním ohledem na konjunkce Slunce a Měsíce; odtud "novoluní".

²⁶⁷ Tj. určili horoskopický bod, nadhlavník, západ atd. v době konjunkce a sestavili horoskop události jako by to bylo narození.

²⁶⁸ Odkaz na II.4-8, zvláště kap. 5, kde je vysvětlena metoda procedury

²⁶⁹ Uvažujeme, že znamení označují měsíce, a máme pozorovat novy nebo úplňky, které se poprvé vyskytnou, když je Slunce v několika znameních (odtud následující za vstupem Slunce do znamení, jak říká Cardanus). Jestliže však například při předpovědi počasí na první čtvrtinu (jaro) předcházel nov první ze Skopce a byl použit k určení předpovědi právě popsaným způsobem, musíme pro měsíční předpovědi tohoto kvadrantu použít novy ve Skopci, Býku a Blížencích; předcházejeli úplněk, úplňky.

rovnodennostního nebo slunovratového znamení, měli bychom použít novoluní, která se vyskytují až do dalšího kvadrantu, a úplňky v případě úplňku. Podobně bude třeba, abychom pozorovali úhly a vládcy obou míst a zvláště nejbližší výskyty²⁷⁰ planet a jejich aplikace²⁷¹ a ústupy, zvláštní vlastnosti planet a jejich míst a větry vyvolané samotnými planetami i částmi znamení, ve kterých náhodou jsou; a ještě k jakému větru se přiklání zeměpisná šířka Měsíce v důsledku sklonu ekliptiky. Pomocí principu převahy můžeme z těchto skutečností předpovědět celkový stav počasí a větrů v jednotlivých měsících.

Třetím krokem je pozorování ještě podrobnějších příznaků zeslabení a zesílení²⁷². To je založeno na po sobě následujících konfiguracích Slunce a Měsíce, nejen novoluní a úplňků, ale také půlměsíců, v jejichž případě začíná naznačená změna obvykle o tři dny dříve a někdy o tři dny později, než se pohyb Měsíce střetává s pohybem Slunce²⁷³. Je založeno také na jejich aspektech k planetám, když jsou v každé poloze tohoto druhu, nebo na jiných, např. trigonu a sextilu. Skutečnost, že zvláštní kvalitu změny předvídáme v souladu s přirozenými afinitami zúčastněných planet a znamení zvířetníku k okolí a větrům, je totiž v souladu s jejich povahou.

Denní zesilování těchto zvláštních kvalit vznikají zejména tehdy, když se objevují jasnější a silnější stálice, ranní nebo večerní, při východu nebo západu vzhledem ke Slunci²⁷⁴. Obvykle totiž zmírňují zvláštní podmínky podle svých vlastních povah a také tehdy, když světla procházejí jedním z úhlů.

Hodinová zesilování a zeslabování počasí se mění podle stejných poloh hvězd, stejně jako příliv a odliv odpovídá fázím Měsíce, a změny ve vzdušných proudech vznikají zvláště při těchto výskytech světla v úhlech ve směru těch větrů, ke kterým se přiklání zeměpisná šířka Měsíce. V každém případě bychom však měli činit závěry podle principu, že univerzální a základní příčina má přednost a že příčina zvláštních událostí je vůči ní druhotná, a že síla je nejvíce zaručena a zesílena tehdy, když hvězdy s univerzálními povahami jsou v konfiguraci se zvláštními příčinami.

13. O významu atmosferických jevů

Pozorování jevů kolem Slunce, Měsíce a planet také bývá užitečné pro předpověď naznačených zvláštních událostí.

K určení počasí ve dne musíme pozorovat Slunce při východu, k určení počasí v noci při západu, pro delší období je třeba sledovat jeho aspekty k Měsíci za předpokladu, že každý aspekt obecně předurčuje podmínky až k následujícímu. Vychází-li nebo zapadá-li Slunce jasné, nezastíněné, plynule a bez mraků, znamená to pěkné počasí; je-li však jeho kotouč pestrobarevný, načervenalý nebo vyzařuje-li rudé paprsky přímo ven nebo zpět k sobě nebo má-li na jedné straně tzv. falešné slunce nebo nažloutlé mraky anebo za těchto okolností vydává dlouhé paprsky, znamená to silné větry z úhlů, ke kterým směřují uvedené jevy. Je-li Slunce při východu nebo západu tmavé nebo olovené a doprovázené mraky nebo má na

---

²⁷⁰ Neboli objevení se.

²⁷¹ Viz I.24.

²⁷² Tzn. předpovězené události. Ptolemaios také používá ve vztahu k zesílení a zeslabení výraz "více nebo méně".

²⁷³ Tj. konjunkce

²⁷⁴ Může mít na mysli východy a západy Slunce; ale viz též seznam konfigurací v pozn. k II.7, str. 45.

jedné straně halo nebo falešná slunce na obou stranách a vydává olověné nebo tmavé paprsky, znamená to bouřky a déšť.

Musíme pozorovat Měsíc na jeho dráze tři dny před nebo tři dny po novu, úplňku a čtvrtích. Zdá-li se být tenký a jasný a nemá nic kolem sebe, znamená to jasné počasí. Je-li tenký a rudý a celý kotouč neosvětlené části je viditelný a nějak narušený, naznačuje to větry v tom směru, ke kterému zvláště směřuje. Je-li tmavý nebo bledý a současně silný, znamená to bouře a déšť.

Musíme také pozorovat halo kolem Měsíce. Má-li jedno zřetelné, které postupně mizí, znamená to hezké počasí; jsou-li dvě nebo tři, bouřky; jsou-li nažloutlá a přerušovaná, bouřky se silnými větry; jsou-li silná a mlhavá, sněhové bouře; bledá nebo tmná a přerušovaná znamenají bouře se sněhem a větrem, a čím je jich více, tím prudší jsou bouře. Halo kolem hvězd, ať už planet nebo jasných stálic, znamenají to, co přísluší jejich barvě a povaze tělesa, které obklopují. Pokud jde o stálice, které jsou v určitém počtu blízko u sebe, musíme pozorovat jejich barvy a velikosti. Zdá-li se jasnější a větší než obvykle, ať už jsou kdekoli na obloze, naznačují větry, které vanou z jejich vlastních oblastí. Pokud však jde o hvězdokupy v pravém slova smyslu, např. Praesepe apod., zdají-li se kdekoli na obloze nejasné, neviditelné nebo zhuštěné, znamenají liják, jsou-li však jasné a trvale se třpytí, silné větry. Jakmile se severní hvězda z těch, které jsou po obou stranách Praesepe a jmenují se Oslové, stane neviditelnou, znamená to, že bude vát severní vítr, obdobně u jižní²⁷⁵.

Pokud jde o občasně jevy v horní atmosféře, komety obvykle předpovídají sucha nebo větry a čím je větší počet částí, z kterých se skládá jejich jádro, tím jsou větry prudší.

Meteory, pokud přicházejí z jednoho úhlu, označují vítr z tohoto směru, jestliže ale přicházejí z opačných úhlů, pak jde o proměnný vítr, jestliže ze všech čtyř úhlů, bouřky všech druhů včetně hromu, blesku apod. Podobně mraky, které připomínají chuchvalce vlny, mají někdy význam bouří. A duhy, které se čas od času objevují, znamenají bouřky po jasném počasí a jasné počasí po bouřkách. Shrňme-li to všechno, pak viditelné jevy, které se objevují se svými vlastními barvami v atmosféře, vyznačují obecně následky podobné těm, které vyvolávají jejich vlastní výskyty způsobem již vysvětleným²⁷⁶.

Uvažujme tedy, že jsme potud v hlavních rysech uvedli přehled zkoumání obecných otázek v jejich univerzálnějších aspektech i v podrobnostech. Dále v patřičném pořadí probereme proceduru předpovědi, která se drží genetliologické formy.

---

²⁷⁵ Tato věta je snad dodatkem k textu, protože se neobjevuje ve všech rukopisech ani v Proclovi; lze ji však nalézt v Hefaistónovi, str. 100, 31-33 (vyd. Engelbrecht). Jeho kompilace pochází podle Engelbrechta z roku 381.

²⁷⁶ Zdá se, že účelem této neforemné věty je pouze odkázat čtenáře na výčet, který je uveden již v II.9.

KNIHA 3

1. Úvod

Poněvadž jsme v předchozím uvedli teorii univerzálních událostí, protože tato je na prvním místě a nejmíce ovládá předpovědi, které se týkají zvláštní povahy libovolného jednotlivce, a jejíž prognostickou část nazýváme genetliologickým uměním, musíme věřit, že tyto dva oddíly mají jednu a tutéž sílu v praxi i v teorii. Příčinou univerzálních i zvláštních událostí je totiž pohyb planet, Slunce a Měsíce a předpovídání je přesné vědecké pozorování změn v povahách subjektů, které odpovídají paralelním pohybům nebeských těles okolní oblohou s tím, že univerzální podmínky jsou širší a nezávislé a zvláštní podmínky jim nejsou tak docela podobné. Nesmíme si však myslet, že oba oddíly²⁷⁷ používají stejné počáteční body, ze kterých se pomocí výpočtu rozmístění nebeských těles pokoušíme předpovědět události, které jsou v té době určeny jejich aspekty. Na druhé straně v případě univerzálních jevů musíme vzít hodně počátečních bodů, protože nemáme žádný samojediný pro vesmír; a také je vždy neurčujeme ze samotných subjektů, ale také z prvků, které je doprovázejí a nesou příčiny; proto zkoumáme prakticky všechny počáteční body, které jsou dány úplnějšími zatměními a význačnými průchody planet. Avšak v předpovědích, které ovlivňují jednotlivce, máme jeden i mnoho počátečních bodů. V případě jednoho je tento počátek samotné povahy²⁷⁸, v případě mnoha jsou tyto označením významných poloh okolí vzhledem k tomuto prvopočátku, ačkoli zajisté onen jediný počáteční bod má v tomto případě přirozeně větší význam, protože indukuje ty ostatní. Z tohoto důvodu jsou obecné charakteristiky povahy určeny prvním počátečním bodem, zatímco pomocí ostatních předpovídáme události, které se přihodí v určitých časech a liší se stupněm podle tzv. období života²⁷⁹.

Poněvadž chronologickým počátkem lidských nativit je přirozeně okamžik početí, případně okamžik narození tehdy, když dobu početí známe buď náhodou nebo pozorováním, je vhodnější řídit se jím při určování zvláštní povahy těla a duše a prověřovat přitom účinnou sílu konfigurace hvězd v této době. Semeni se totiž na počátku předávají z okolí jednou provždy určité kvality a i když se tyto mohou během příštího růstu těla měnit, protože se přitom přirozeným procesem míchají samy se sebou, přece jen zůstane velmi blízké typu s původní kvalitou.

Není-li však doba početí známa, což je obvyklý případ, musíme se řídit počátečním bodem okamžiku narození a jemu věnovat svou pozornost, protože má také velký význam a za tím prvním zůstává pozadu pouze v tom ohledu, že pomocí prvního lze mít předběžné znalosti také o událostech, které předcházejí narození. Kdybychom totiž měli jeden nazvat "zdrojem" a ten druhý "počátkem", je jeho význam v čase skutečně druhotný, avšak jeho možnosti jsou stejné nebo dokonce lepší a měli bychom ten první nazvat vhodně stvořením lidského sémě a ten druhý stvořením člověka. Dítě a jeho tělesná schránka totiž při narození získávají hodně

---

²⁷⁷ Tj. obecná a genetliologická astrologie

²⁷⁸ "Povaha" je zde použita v astrologickém smyslu jako soubor fyzických a jiných rysů, které vytvářejí osobnost. Srov. obdobné použití v I.11, str. 18.

²⁷⁹ "Úseky úspěšných let", tj. léta člověka, jsou probrány v IV.10.

dalších rysů, které předtím, když bylo v děloze, nemělo, včetně takových, které patří k samotné lidské povaze; a i když se zdá, že okolí v době narození nepřispívá k jeho kvalitě, působí přinejmenším to, že dítě vstupuje do světla za příslušného uspořádání nebes, protože příroda, jakmile je dítě perfektně zformované, dává impuls k jeho narození při konfiguraci, která je podobná té, která v první řadě ovládala formování dítěte²⁸⁰. Podle toho lze docela dobře věřit, že poloha hvězd v době narození je významná pro věci tohoto druhu, avšak ne z toho důvodu, že je příčinná v plném smyslu, ale proto, že je nezbytná a že má od přírody potenciálně velmi podobnou příčinnou sílu.

Protože naším současným cílem je pojednat o tomto rozdělení navíc systematicky na základě diskuse zavedené na počátku tohoto přehledu a o možnosti předpovědi tohoto druhu, nebudeme uvádět starověkou metodu předpovědi, která dává v souvislost všechny nebo většinu hvězd, protože je různorodá a téměř nekonečná, pokud bychom ji chtěli přesně popsat. Mimoto závisí mnohem více na zvláštních pokusech těch, kteří bádají přímo v přírodě, než těch, kteří dovedou teoretizovat na základě tradice; a dále ji zamítneme proto, že je obtížné ji používat a řídit se jí. Ty procedury, s jejichž pomocí praktickou metodou chápeme všechny druhy věcí a aktivní vlivy hvězd, zvláštní i obecné, pokud možno krátce a důsledně v souladu s přirozenými dohady uvedeme. Naším úvodem bude výčet míst na obloze, na která se budeme odvolávat, když budeme teoreticky uvažovat o zvláštních lidských událostech, druh příznaků, na které se musíme zaměřit, než postoupíme dál; k němu přidáme obecnou diskusi o aktivních silách nebeských těles, které získávají příbuznost s těmito místy tak, že je ovládají - stejně jako při vystřelení šípu; ale předpovězený výsledek, který je vytvořen kombinací mnoha prvků použitých na vlastní tvar, necháme, jako obratnému lučištníku, k výpočtu tomu, kdo provádí výzkum. Nejprve tedy pohovoříme ve správném pořadí o obecných záležitostech, které uvažujeme prostřednictvím doby narození, kterou bereme za počáteční bod, protože to poskytuje, jak jsme si řekli, vysvětlení všech přírodních událostí, avšak chce-li si někdo přidělovat další starosti, pomohou ze stejných důvodů také vlastnosti, které spadají do doby početí, ke zjištění typických kvalit, které se týkají přímo té kombinace.

2. O stupni horoskopického bodu

Často vyvstávají potíže pokud jde o prvořadou a nejdůležitější skutečnost, tj. zlomek hodiny narození; obecně totiž může pouze pozorování pomocí horoskopických astrolabů²⁸¹ v době narození dát vědeckému pozorovateli minutu hodiny, zatímco v podstatě všechny další horoskopické přístroje, na které se spoléhá většina pečlivějších praktiků, jsou často náchylné k chybě - sluneční přístroje díky náhodnému posunutí svých poloh nebo svých gnómonů²⁸² a vodní

---

²⁸⁰ Předpoklad, který Ptolemaios nepovažuje za nutné demonstrovat. Tvrzení, že znamení, ve kterém se nacházel Měsíc při početí, by mělo být v nativitě v ascendentu, se připisuje "Nechepsovi a Petosirovi"; Boll-Bezold-Gundel, str. 154; srov. Bouché-Leclercq, str. 376, 379.

²⁸¹ Přístroj, který je tvořen cejchovaným kruhem s pohyblivým ramenem, s jehož pomocí lze určovat úhly nad horizontem.

²⁸² "Sluneční přístroje" jsou sluneční hodiny, jejichž gnómony vrhají stíny, jejichž poloha a délka je důležitá. Vodní hodiny pracovaly na principu přesýpacích hodin až na to, že místo písku byla použita voda. Praktik by měl navíc k těmto přístrojům mít různé druhy tabulek včetně efemerid, které udávají polohu Slunce, Měsíce a planet den po dni, tabulky vzestupů atd. Jejich příklady jsou uchovány v papýrech.

hodiny díky přerušování a nepravidelnostem toku vody z různých příčin a pouhou náhodou. Proto je nezbytné nejprve pomocí přirozené a konsistentní úvahy uvést, jak lze nalézt stupeň zvířetníku, který by měl stoupat a kterému je přiřazen stupeň se známou hodinou, která je nejbližší události určené metodou vzestupů²⁸³. Musíme tedy vzít tu syzygii²⁸⁴, která nejtěsněji předchází narození, ať už je to nov nebo úplněk, a navíc, když máme přesně zjištěn stupeň obou světél v případě novu a v případě úplněku toho z nich, které je nad zemí, musíme se podívat, které hvězdy jí vládnu v době narození²⁸⁵. Obecně uvažujeme, že mód dominance má pět možných typů: trigon, dóm, povzbuzení, příznivá poloha a fáze nebo aspekt, tj. zkoumané místo se vztahuje jedním, více nebo všemi těmito způsoby ke hvězdě, která má být vládcem. Jestliže tedy zjistíme, že jedna hvězda je ze všech nebo z většiny těchto hledisek příbuzná s tím stupněm, ať už zaujímá podle přesného výpočtu ve znamení, kterým prochází, jakýkoli stupeň, usoudíme, že odpovídající stupeň stoupá v době nativity ve znamení, které je podle metody vzestupů nejbližší²⁸⁶. Jestliže však zjistíme dva nebo více spoluvládčů, použijeme ten počet stupňů, který je dán tím vládcem, který v době narození prochází stupněm, který je blíže tomu, který stoupá v době vzestupů. Ale jestliže jsou podle počtu stupňů blízko dva nebo více, použijeme ten, který má nejužší vztah ke středům a k rodu. Je-li však vzdálenost stupně, který zaujímá vládce, od stupně obecného horoskopu větší, než jeho vzdálenost od stupně odpovídajícího nadhlavníku, použijeme tentýž počet ke stanovení nadhlavníku a tak určíme ostatní úhly²⁸⁷.

3. Podrozdělení vědy o nativitách

Kdyby se po tomto úvodu někdo jenom kvůli pořádku pokusil dále rozdělit celé pole genetialogické vědy, shledal by, že ze všech přirozených a možných předpovědí se jedna část týká výhradně událostí předcházejících narození, např. popis rodičů, jiná se zabývá událostmi před i po narození, např. popis bratrů a sester, další událostmi přímo v době narození, což už není tak jednotný a jednoduchý problém, a konečně poslední pojednává o postnatálních věcech a je taktéž ve svém teoretickém provedení složitější²⁸⁸. Mezi zkoumané předměty současné s narozením patří pohlaví, dvojčata nebo vícenásobné porody, zrůdy a děti, které nelze odchovat. Mezi ty, které se týkají postnatálního života, patří výpočet délky života, protože nepřísluší výpočtu u dětí, které nelze odchovat; za druhé tvar těla a tělesné nemoci a zranění; dále kvalita mysli a duševní choroby; dále ty, které se týkají štěstí, pokud jde o bohatství i ctihodnost, dále popis kvality jednání,

²⁸³ "Vzestupy" jsou doby měřené v obloucích rovníku, ve kterých stoupají nad horizont znamení zvířetníku (která neleží na rovníku, ale podél ekliptiky, která je vzhledem k rovníku skloněná). Pro různá znamení a zeměpisné šířky (řecky "klimata") se budou pozorování měnit.

²⁸⁴ Konjunkci nebo opozici

²⁸⁵ Přijatý text pochází ze dvou nejdůležitějších rukopisů a podporuje ho anonymní komentátor. Bouché-Leclercq (str. 388, pozn. 1) vyřazuje slova "v době narození", ale neověřil si rukopisy a zřejmě nevěděl, že nejlepší z nich je zdůrazňují. Pozorování polohy světla nad Zemí v době konjunkce se zdá být jednodušší a přirozenější než pozorování toho, které je nad Zemí v době nativity

²⁸⁶ Pokud jde o Ptolemaiovo pravidlo určování stupně ascendentu srov. Bouché-Leclercq, str. 387-388.

²⁸⁷ Obvykle by měl být horoskop nebo ascendent vztažným bodem, s jehož pomocí by se určily další středy (nadhlavník, západ, dolní nadhlavník) narození. V tomto případě je vztažným bodem nadhlavník. Zdá se, že "obecný" horoskop je "pravděpodobným" horoskopem.

²⁸⁸ Následuje prakticky seznam kapitol knih III a IV. Poněvadž v něm není zahrnut předmět poslední kapitoly knihy IV (časové úseky a období života).

sňatek, plození dětí, styky, smlouvy a přátelé; následuje popis cest a konečně způsobu smrti, který je snad příbuzný výzkumu délky života, ale v pořadí je logicky umístěn na konci všech těchto předmětů. Načrtneme krátce každou z těchto oblastí a vysvětlíme, jak jsme již řekli, pomocí účinných sil skutečný postup zkoumání; pokud jde o nesmysl, u kterého mnozí plýtvají námahou a který nelze ani přijatelně popsat, vynecháme jej ve prospěch základních přirozených příčin. Budeme však zkoumat to, co připouští předpověď, nikoli však to, co nelze rozumně vysvětlit pomocí svého množství, ale prostřednictvím vědy aspektů hvězd k místům, se kterými mají příbuznost, které jsou však obecně použitelné úplně ve všech případech, abychom se mohli vyhnout opakování při diskusi zvláštních případů.

Na prvním místě bychom měli vyšetřit to místo zvířetníku, které souvisí se specifickým záhlavím genitury, které je předmětem otázek; např. nadhlavník u otázky činnosti nebo místo Slunce u otázky otce; dále musíme pozorovat ty planety, které mají vládcovský vztah ke zkoumanému místu podle pěti uvedených způsobů²⁸⁹, a je-li jedna planeta vládcem podle všech těchto možností, musíme jí přiřadit vládcovství dané předpovědi; jsou-li dvě nebo tři, musíme vládcovství přiřknout té, která má větší nároky. Abychom pak určili kvalitu předpovědi, musíme uvažovat samotné povahy vládnoucích planet a znamení, ve kterých jsou samotné planety, a místa, která jsou jim příbuzná. K určení rozsahu události musíme vyšetřit jejich sílu²⁹⁰ a pozorovat, jsou-li aktivně položeny jak v samotném vesmíru, tak v nativitě²⁹¹ nebo naopak; pokud jde o vesmír, jsou neúčinnější, když jsou ve svých vlastních nebo příbuzných oblastech a když vycházejí a vzrůstají jejich čísla²⁹², a v případě nativity, když procházejí úhly nebo znameními, která vycházejí za nimi²⁹³, zejména základními, kterými myslím znamení na vzestupu a kulminující. Jsou nejslabší vzhledem k vesmíru, jsou-li v místech, která náleží ostatním nebo těm, které se k nim nevztahují, a když jsou západní nebo se na své dráze vracejí; a vzhledem k nativitě, odchylují-li se od úhlů. K určení doby předpovězené události musíme obecně pozorovat, jsou-li západní nebo východní ke Slunci a k horoskopu; kvadranty, které předcházejí každou z nich, a ty, které jsou právě opačné, jsou totiž východní a ostatní, které následují, západní. Také musíme pozorovat, jsou-li v úhlech nebo v následujících znameních; jsou-li totiž východní nebo v úhlech, jsou mnohem účinnější na počátku, jsou-li západní nebo v následujících znameních, je jejich působení pomalejší.

4. O rodičích

Styl, kterým se bude ubírat specifické zkoumání a kterého bychom se měli dále držet, povede tímto směrem. Začneme proto nyní podle právě stanoveného pořadí s popisem rodičů. Slunce a Saturn jsou nyní povahou spojeny s osobou otce a Měsíc a Venuše s osobou matky, a protože tyto mohou být uspořádány vůči sobě a vůči jiným hvězdám, musíme předpokládat, že takové jsou podle toho záležitosti

---

²⁸⁹ Viz kap. 2, str. 59

²⁹⁰ Sílu vládnoucích planet.

²⁹¹ Horoskopický bod a ostatní úhly jsou v každé nativitě jiné; znamení zvířetníku, dómy planet, příznivé polohy atd. jsou kosmické, poněvadž se vztahují k samotnému vesmíru a jsou proto pevné.

²⁹² Tj. když je jejich pohyb ve zvířetníku přímý, nikoli zpětný. K vysvětlení zastávek a změn směru pohybu planet byla použita teorie epicyklů.

²⁹³ Neboli znamení následující za úhly.

rodičů. Otázku jejich štěstí a blahobytu musíme vyšetřovat pomocí doprovodu ²⁹⁴ světel; jsou-li totiž obklopeny planetami, které mohou přinést užitek, a planetami svého vlastního rodu buď ve stejných nebo v přímo následujících znameních, znamená to, že poměry rodičů budou nápadně skvělé, zvláště když jitřenky doprovázejí Slunce a večernice Měsíc, zatímco samotná světla mají příznivou polohu již popsáním způsobem ²⁹⁵. Jestliže však jsou podobně Saturn i Venuše na východě a ve svých pravých tvářích ²⁹⁶ nebo v úhlech, musíme to chápat jako předpověď viditelného štěstí podle toho, co je správné a dobré pro každého z rodičů. Na druhé straně však, postupují-li světla sama bez doprovodu, naznačují nízké postavení a neznámost rodičů, zvláště když Venuše nebo Saturn nejsou v příznivé poloze. Jsou-li doprovázeny, avšak ne planetami téhož rodu, např. když Mars vychází těsně za Sluncem nebo Saturn za Měsícem, nebo jsou-li doprovázeny užitečnými planetami, které jsou v nepříznivé poloze a nejsou stejného rodu, musíme tomu rozumět tak, že se rodičům předpovídá průměrné postavení a proměnlivá štěstěna. A jestliže Hodně štěstí ²⁹⁷, které vysvětlíme, souhlasí v nativitě s planetami, které doprovázejí v příznivých polohách Slunce nebo Měsíc, dostanou děti celé dědictví; nesouhlasí-li však nebo je v opozici a jestliže nedoprovázejí žádné planety nebo doprovázejí planety škodlivé, nebude majetek rodičů dětem k užítku a bude dokonce na škodu.

Pokud jde o délku jejich života, musíme vycházet z dalších konfigurací. V případě otce, je-li Jupiter nebo Venuše v některém aspektu ke Slunci a Saturnu nebo je-li samotný Saturn v harmonickém aspektu ke Slunci, v konjunkci, sextilu nebo trigonu, a přitom jsou tyto planety silné, musíme usuzovat na jeho dlouhý život; jsou-li však slabé, není význam stejný, i když to ještě neznamena krátký život. Není-li však tato podmínka splněna, ale Mars překonává ²⁹⁸ Slunce nebo Saturn nebo stoupá v pořadí za nimi nebo když zase Saturn není ve shodě se Sluncem, ale je buď v kvadratuře nebo v opozici, odchylují-li se od úhlů, způsobují pouze, že otcové jsou slabí, avšak jsou-li v úhlech nebo stoupají za nimi, způsobují jejich krátký život nebo náchylnost ke zranění: krátký život, jsou-li nad prvními dvěma úhly, východem a nadhlavníkem, a v jejich následujících znameních, a náchylnost ke zranění nebo nemoci, jsou-li ve zbývajících dvou úhlech, západu a dolním nadhlavníku, nebo jejich následujících znameních. Chová-li se tedy Mars ke Slunci popsáním způsobem ²⁹⁹, ničí náhle otce nebo mu způsobuje zranění zraku; chová-li se tak k Saturnu, uvádí ho v nebezpečí smrti, zimnice a horečky nebo pořezání a popálení. Samotný Saturn v nepříznivém aspektu ke Slunci způsobuje smrt otce na nemoc způsobenou nahromaděním tělesných tekutin.

V případě matky, je-li Jupiter v libovolném aspektu k Měsíci a Venuši nebo je-li sama Venuše ve shodě s Měsícem, v sextilu, trigonu nebo konjunkci, když jsou silné, znamenají pro ni dlouhý život. Je-li však Mars ve vztahu k Měsíci nebo Venuši, stoupá-li za ní nebo je v kvadratuře nebo v opozici nebo když je v podobném vztahu Saturn k Měsíci, když se zmenšují nebo odchylují, opět pouze hrozí neštěstím nebo nemocí; zvětšují-li se však nebo jsou úhlové, způsobují, že matky žijí krátce nebo jsou předmětem zranění. Způsobují jejich krátký život, jsou-li

²⁹⁴ "Doprovod" a "nosič kopí", "sluha" se mimo astrologii vztahuje k nájemným vojenským jednotkám princů a tyranů.

²⁹⁵ Tj. v předchozí kapitole.

²⁹⁶ Srov. I.23.

²⁹⁷ Viz III.12

²⁹⁸ Anonymní Ptolemaiov komentátor píše "říkáme, že hvězdy překonávají, když mají menší počet stupňů", tj. zvířetníku. Podle obecného pravidla pravá předchází levou. Srov. Bouché- Leclercq, str. 250, pozn. 1.

²⁹⁹ V kvadratuře nebo opozici.

podobně ve východních úhlech nebo znameních, která vycházejí za nimi, a náchylnost ke zranění, když jsou v západních úhlech. Když se totiž Mars chová tímto způsobem k přibývajícimu Měsíci, přináší náhlou smrt a poranění zraku matek; když však Měsíc ubývá, přináší smrt při potratu a podobně a zranění pořezáním a popálením. Má-li vztah k Venuši, způsobuje smrt z horečky, záhadné a neznámé nemoci a náhlé záchvaty nemoci. Saturn ve vztahu k Měsíci způsobuje smrt a nemoci ze zimnice a horečky, je-li Měsíc na východě; je-li na západě, pak smrt na děložní vředy a rakovinu.

Pokud jde o zvláštní druhy zranění, nemocí nebo smrti, musíme brát v úvahu také zvláštní povahy znamení, ve kterých jsou planety, které vyvolávají příčinu, a v nichž najdeme vhodnější příležitost zabývat se v diskusi samotnou nativitou³⁰⁰, a dále musíme pozorovat ve dne zvláště Slunce a Venuši a v noci Saturn a Měsíc.

Ostatně při provádění těchto zvláštních výzkumů by bylo vhodné považovat otcovské nebo mateřské místo rodu za horoskop³⁰¹ a zkoumat zbývající pravidla, jakoby to byla vlastní nativita rodičů, podle procedury zkoumání celkové klasifikace, praktické i kauzální, jejíž záhlaví bude uvedeno dále. Zde a všude je však dobré připomenout si způsob skládání planet a když se stane, že planety, které vládou vyšetřovaným místům, jsou odlišného druhu nebo vyvolávají opačné účinky, měli bychom se snažit objevit, které mají největší nároky od způsobů, jakými mají převahu v síle v jednotlivých případech, k vládcovství předpovězených událostí. Je to proto, abychom buď mohli vést náš výzkum podle povah těchto planet nebo abychom mohli úspěšně vypočítat složený výsledek smíchání jejich rozdílných povah v případě, kdy vládou spolu a kdy mají nároky více než jedné stejnou váhu; jsou-li však odděleny, abychom mohli každé z nich postupně přiřadit v jejich odpovídající době události, které jim náležejí, nejprve té východnější z nich a pak té západní. Proto planeta, když má mít účinek na místo, které je zkoumáno, musí s ním mít od začátku příbuznost, a obecně, není-li tomu tak, planeta, která nemá žádný podíl na počátku, nemůže mít žádný větší vliv; avšak v případě doby výskytu události už není příčinou původní dominance, ale vzdálenost planety, která nějakým způsobem dominuje, od Slunce a od úhlů vesmíru.

5. O bratřech a sestřích

Předchozí část snad objasnila otázku rodičů. Pokud jde o sourozence, pak jestliže opět vyšetřujeme pouze obecný předmět a nevedeme náš výzkum za hranice možností ohledně přesného počtu a jiných podrobností, je přirozenější, jde-li o otázku samotných pokrevních sourozenců, odvozovat je z kulminujícího znamení, místa matky³⁰², tj. z toho, ve kterém je ve dne Venuše a v noci Měsíc; v tomto a následujícím znamení je totiž místo dětí matky, které by mělo být stejné jako místo sourozenců potomků. Mají-li potom užitečné planety aspekt k tomuto místu, předpovíme hojnost sourozenců, přičemž naše domněnka bude založena na počtu planet a na tom, zda jsou ve znameních jednoduchého nebo dvojtělesného tvaru.

---

³⁰⁰ Srov. III.12, IV.9.

³⁰¹ Anonymní komentátor k tomuto odstavci říká, že významnou planetu máme považovat za horoskop. Srov. podobné tvrzení na konci kap. 5 a Bouché-Leclercq, str. 394.

³⁰² Jde o podání všech rukopisů a Procla. Camerarius z toho udělal "kulminující znamení a místo matky". Protože nejlépe doložená interpretace byla v tomto textu vynechána, je velmi těžké porozumět této části, ať už dáváme přednost kterémukoli výkladu.

Jestliže je však překonávají škodlivé planety nebo jsou s nimi v opozici, znamená to nedostatek sourozenců, zvláště je-li mezi nimi Slunce. Je-li opozice v úhlech a zejména v horoskopu ³⁰³ v případě, kdy je Saturn v ascendentu, jsou prvorození nebo jsou první vychováni; v případě Marsu je sourozenců málo v důsledku smrti některých. Jestliže jsou planety, které dávají sourozence, v příznivé pozemské ³⁰⁴ poloze, musíme věřit, že sourozenci budou elegantní a vznešení; v opačném případě budou bezvýznamní a nenápadní. Překonávají-li však škodlivé planety ty, které dávají sourozence, nebo vycházejí za nimi, budou mít sourozenci také krátký život; mužské planety v pozemském smyslu ³⁰⁵ dají muže, ženské ženy; a opět ty, které jsou dále na východ, podmiňují dříve narozené, více na západ později narozené. Kromě toho jsou-li planety, které dávají sourozence, v harmonickém aspektu s planetou, která vládne místu sourozenců ³⁰⁶, budou k sobě sourozenci přátelští a budou žít spolu, jsou-li v harmonickém aspektu s Hodně štěstí ³⁰⁷; jsou-li však v disjunktních znameních nebo v opozici, vyvolají svárlivé, žárlivé a většinou intrikářské sourozence. Konečně, bude-li se někdo zabývat dalšími výzkumy podrobností, mohl by v tomto případě opět vyvozovat závěry tak, že bude považovat planety sourozenců za horoskop a bude zacházet s ostatními jako u nativity.

6. O mužích a ženách

Nyní, když jsme si vhodným a přirozeným způsobem nastínili otázku sourozenců, bude naším dalším krokem diskuse věcí, které se přímo týkají narození, nejprve výpočet mužů a žen. Není to určeno žádnou jednoduchou teorií založenou na určité jedné věci, ale závisí to na našich dvou světlech, horoskopu a hvězdách, které k nim mají nějaký vztah, zejména na jejich rozmístění v době početí, ale obecněji také v době narození. Musíme pozorovat celou situaci, jestli uvedená tři místa a planety, které jim vládnu, jsou buď všechny nebo většina z nich mužské, aby daly vzniknout mužům, nebo ženské, aby daly vzniknout ženám, a na tomto základě je nutno vyslovit rozhodnutí. Musíme však rozlišovat mezi mužskými a ženskými planetami tak, jak jsme uvedli v tabulkách na začátku této kompilace ³⁰⁸, podle povahy znamení, ve kterých se nacházejí, a podle povahy samotných planet, a dále z jejich polohy vzhledem k vesmíru, poněvadž jsou mužské, když jsou na východě, a ženské na západě; a navíc podle jejich vztahu ke Slunci, protože opět, když vycházejí ráno, jsou mužské, a když vycházejí večer, jsou ženské. Pomocí všech těchto kritérií musíme odhadnout, která planeta vykazuje převládající kontrolu nad pohlavím.

7. O dvojčatech

---

³⁰³ "Horoskop" zde má svůj původnější smysl bodu, který stoupá nad horizont v době pozorování.

³⁰⁴ Viz pozn. k III.3, str. 61.

³⁰⁵ Tj. v kvadrantu od východu k nadhlavníku nebo od západu k dolnímu nadhlavníku; srov. I.6

³⁰⁶ Tj. místo (doslova "dvanáctina" zvířetníku), které vládne výzkumu sourozenců; viz začátek této kapitoly.

³⁰⁷ O Hodně štěstí viz III.10.

³⁰⁸ Viz I.6

Podobně pokud jde o narození dvou nebo dokonce více dětí, je vhodné pozorovat stejná dvě místa, tj. dvě světla a horoskop. Taková událost je totiž náchylná k smíšení ³⁰⁹, když buď dvě nebo ta tři místa ³¹⁰ pokrývají dvojtělesná znamení a zejména když totéž platí pro planety, které jim vládnou, nebo když některé jsou v dvojtělesných znameních a některé jsou rozmístěny v párech nebo větších skupinách. Ale když jsou dominantní místa v dvojtělesných znameních a současně je podobně rozmístěna většina planet, pak se stane, že jsou počaty dokonce více než dvě děti, protože počet odhadujeme pomocí hvězdy, která způsobuje typickou vlastnost množství ³¹¹, a pohlaví pomocí aspektů, které mají planety ke Slunci, Měsíci a horoskopu, podle výše uvedených způsobů ³¹². Avšak jestliže takové uspořádání planet neobsahuje horoskopický úhel se světly, ale spíše úhel nadhlavníku, plodí matky s takovými geniturami obecně dvojčata nebo ještě více dětí; zejména mají vícenásobný porod tří chlapců při genituře Králů ³¹³, když Saturn, Jupiter a Mars jsou v dvojtělesných znameních a mají nějaký aspekt k uvedeným místům, a tří děvčat při genituře Grácií, když jsou takto uspořádány Venuše a Měsíc s ženským Merkurem, dvou chlapců a jedné dívky při genituře Dioscuriho, když jsou takto uspořádány Saturn, Jupiter a Venuše, a dvou dívek a chlapce při genituře Demetera a Kore ³¹⁴, když jsou takto Venuše, Měsíc a Mars. V těchto případech se obvykle stává, že děti nejsou zcela donošeny a narodí se s určitými tělesnými znaky, a opět vládnoucí místa mohou přinášet určité neobvyklé a překvapující znaky díky božskému projevu takovýchto jevů.

8. O zrúdách

Předmět zrúď není tomuto zkoumání cizí; v takovýchto případech jsou především světla co nejdále od horoskopu nebo s ním nemají žádnou příbuznost a úhly ³¹⁵ jsou odděleny škodlivými planetami. Kdykoli pak pozorujeme takové rozmístění, které se často vyskytuje u neurozených a nešťastných horoskopů, i když to nejsou genitury zrúď, měli bychom se hned podívat na poslední předchozí nov nebo úplněk, jeho vládce a vládce světél při narození. Nemají-li totiž místa narození, Měsíce a horoskopu, všechna nebo jejich většina, žádnou příbuznost s místem předchozí syzygie, musíme předpokládat, že dítě bude parchant. Jsou-li za těchto podmínek světla ve čtyřnohém nebo zvířecím znamení ³¹⁶ a dvě škodlivé planety jsou vycentrované, nebude dítě dokonce ani patřit k lidské rase, avšak jestliže žádná užitečná planeta není svědkem světél, ale škodlivé ano, bude úplně barbarské, zvíře s divokou a zlou povahou; je-li však svědkem Jupiter nebo Venuše, bude to jeden z uctívaných druhů, např. pes, kočka ³¹⁷ apod; je-li svědkem Merkur, bude to zvíře užitečné člověku, např. pták, vepř, hovézí dobytek, koza

³⁰⁹ Tj. vlivů světél, znamení atd.

³¹⁰ Místa nebo dómy, ve kterých se nacházejí světla a horoskop

³¹¹ Tj. pomocí planety, která vládne dominantnímu místu.

³¹² V předchozí kapitole.

³¹³ Bouché-Leclercq, str. 398, pozn. 3, po zmínce o různých interpretacích této části říká: "Šlechtic Anaktore, kterého zplodili Dioscuri, Cabiri a Curetes, nevím, na kterou skupinu naráží a snad to dost dobře on sám neví." Cardanus poznamenává, že Ptolemaios si všímá tří dětí jako nejvyššího počtu, který lze najednou porodit, aby přežily

³¹⁴ Rukopis N a Camerarius zde dodávají "a Dionýsa", ale jiné rukopisy souhlasí s vynecháním tohoto výrazu.

³¹⁵ Cardanus a Whalley říkají, že se tím myslí ascendent a nadhlavník.

³¹⁶ Srov. I.12. Jedinými lidskými znameními jsou Panna, Blíženci, Střelec a Vodnár

³¹⁷ Pozdější rukopisy přidávají "nebo lidoop".

apod. Jsou-li světla ve znamení lidského tvaru, avšak ostatní planety jsou rozmístěny stejným způsobem, bude narozený tvor lidské rasy nebo bude řazen mezi lidi, avšak mezi zrůdy a parchanty, a jejich kvality v tomto případě musíme opět vyzozorovat z tvaru znamení, ve kterých jsou škodlivé planety, které oddělují světla nebo úhly. Když ani v tomto případě není žádná užitečná planeta svědkem některého zmíněného místa, jsou potomci úplně neschopni myslet a jsou v pravém slova smyslu bezvýznamní; svědčí-li však Jupiter nebo Venuše, bude typ zrůdy uctíváný a příjemný na pohled, jako to obvykle bývá v případě hermafroditů nebo tzv. harpokratiaků³¹⁸ apod. Kdyby svědčil Merkur spolu s předchozím, vznikají při tomto rozmístění proroci, kteří si takto vydělávají; je-li však sám, způsobuje Merkur, že se rodí bezzubí, hluší a němí, ačkoli jinak chytří a šikovní.

9. O dětech, které nejsou vychovány

Protože výklad o dětech, které nejsou vychovány³¹⁹, zatím v diskusi o záležitostech, které se týkají samotného narození, chybí, je dobré si uvědomit, že tato procedura je v jednom ohledu spojena s pátráním, které se týká délky života, protože daná otázka je v obou případech stejného druhu; v jiném ohledu jsou však odlišné, protože existuje určitý rozdíl ve skutečném významu tohoto pátrání. Otázka délky života totiž bere v úvahu ty, kteří obecně žijí delší dobu, tj. ne méně než jeden sluneční oběh, což je rok; avšak za delší časově úseky lze považovat také kratší periody, měsíce, dny a hodiny. Zkoumání dětí, které nejsou odchovány, se však vztahuje na ty, které vůbec nedosáhnou takto definovaného "času", ale zemřou o něco dříve nadbytkem zlých vlivů. Z tohoto důvodu je výzkum první otázky komplexnější; ale toto je jednodušší. Je to totiž právě ten případ, že když jedno ze světel je úhlové³²⁰ a jedna ze škodlivých planet je s ním v konjunkci nebo v opozici jak ve stupních, tak se stejnou vzdáleností³²¹ a přitom žádná z užitečných planet nemá žádný aspekt, a když vládce světel³²² je v místech škodlivých planet, nebude narozené dítě odchováno, ale dojde okamžitě ke svému konci. Pokud však nebude splněna podmínka stejné vzdálenosti, ale paprsky škodlivých planet následují těsně za místy světel a jsou tam dvě škodlivé planety, a když poškozují³²³ jedno nebo obě světla buď tím, že je následují, nebo že jsou s nimi v opozici,

---

³¹⁸ Hluchoněmí.

³¹⁹ Buď proto, že nepřežijí, nebo že jsou odloženy. Ptolemaios se zabývá oběma skupinami v téže kapitole, stejně jako Firmicus Maternus, VII.2 (De expositis et non nutritis). Cumont, L'Égypte des astrologues, str. 186, poznamenává, že zatímco u starých Egyptanů bylo zvykem vychovat všechny narozené děti, Řekové zavedli praktiku odkládání nechtěných dětí.

³²⁰ Tj. v jednom z úhlů - vychází, zapadá nebo kulminuje.

³²¹ Doslova "s rovností nohy". Anonymní komentátor tento výraz nevysvětluje. Podle Cardana (str. 264-265) to znamená, že tato dvě tělesa jsou přesně v opozici nejen z hlediska zeměpisné délky ("ve stupních"), ale také podle zeměpisné šířky (když je např. Měsíc na 10° Skopce a 3° severní šířky a Saturn nebo Mars na 10° Vah a 3° jižní šířky).

³²² Planeta, která vládne znamení, ve kterém se nacházejí světla.

³²³ Poškození je obecně škoda způsobená škodlivou planetou užitečné planetě. Definuje jej astrolog Antiochus (CCAG, VIII.3, str. 106, 34-38) jako stav, "kdy je (užitečná planeta) zničena paprsky škodlivé planety nebo je obklopena nebo je v aplikaci s jednou z nich nebo v glutinatu nebo je jednou z nich ovládána,

nebo když jedna poškozuje jedno světlo a druhá druhé v pořadí, nebo když jedna poškozuje světlo opozicí a druhá následováním, rodí se takto také děti, které nežijí; počet poškození totiž potlačuje vše, co je příznivé pro délku života, díky vzdálenosti škodlivé planety během jejího následování. Mars poškozuje svým následováním zejména Slunce a Saturn Měsíc; ale naopak v opozici nebo v horní pozici Saturn poškozuje Slunce a Mars Měsíc, nejčastěji když jsou jako vládcové v místech světél nebo horoskopu. Pokud však dojde k dvěma opozicím, když jsou světla v úhlech a škodlivé planety jsou v rovnoramenné konfiguraci, pak se novorozeně narodí mrtvé nebo téměř mrtvé. A pokud by za takovýchto okolností světla odcházela z konjunkce s jednou z užitečných planet nebo by s nimi byla v jiném aspektu, ale přesto by vrhala své paprsky do částí, které jim předcházely, bude narozené dítě žít stejný počet měsíců, dnů nebo dokonce hodin jako je počet stupňů mezi prorogátorem³²⁴ a nejbližšími paprsky škodlivých planet, úměrně k velikosti poškození a k síle planet, které ovládají příčinu. Jestliže však paprsky škodlivých planet dopadají před světla a paprsky užitečných planet za ně, bude odložené dítě zvednuto a bude žít. A opět, když škodlivé planety překonávají³²⁵ užitečné, které mají aspekt ke genituře, budou žít v utrpení a podřízenosti; když však překonávají užitečné planety, budou žít, ale s jinými rodiči; a když by jedna z užitečných planet vycházela nebo by se aplikovala³²⁶ na Měsíc a přitom by jedna ze škodlivých planet zapadala, budou odchovány vlastními rodiči. A stejné metody usuzování je třeba použít také v případech vícenásobných porodů. Jestliže však jedna z planet, které mají po dvojicích nebo ve větších skupinách aspekt ke genituře, zapadá, narodí se dítě polomrtvé nebo jenom jako pouhý kus masa a vadné. Jestliže je však překonávají škodlivé planety, nebude dítě, narozené pod tímto vlivem, odchováno nebo nepřežije.

10. O délce života

Úvaha o délce života zaujímá vedoucí místo mezi výzkumy událostí po narození, protože, jak říkají předkové³²⁷, je absurdní přisuzovat zvláštní předpovědi tomu, kdo se vůbec nedožije předpovězených událostí. Tato doktrína není vůbec jednoduchou záležitostí, ani není bez vztahu k ostatním, ale je úplně odvozena z dominance míst s největší autoritou. Metoda, která je pro nás nejpříjemnější a kromě toho v souladu s přírodou, je následující. Závisí úplně na určení prorogativních míst³²⁸ a hvězd, které vládnou prorogaci, a na určení destruktivních³²⁹ míst nebo hvězd³³⁰. Každé z nich je určeno následujícím způsobem:

---

když je škodlivá planeta na neaktivních (nevýznamných) místech. Je to šesté, třetí, druhé, osmé a dvanácté místo od horoskopu". Ptolemaios říká o "místech" (méně správně "dómech") genitury málo; jsou to dvanáctiny zvířetníkového kruhu měřené od horoskopu, každá s určitým zvláštním významem; srov. Boll-Bezold-Gundel, str. 62-63.

³²⁴ Světlo, planeta nebo část zvířetníku, která určuje délku života nebo trvání některé události. O prorogátorech se hovoří v následující kapitole.

³²⁵ Viz III.4 (str. 62, pozn. 5).

³²⁶ Viz I.24.

³²⁷ Snad odkaz na Petosirise. Tuto pasáž zahrnul E. Riess mezi fragmenty Nechepsa a Petosirise, *Philologus*, Supplementband 6, str. 358

³²⁸ Také se používá afetický. Hyleg je arabský výraz.

³²⁹ Neboli anaeretických.

³³⁰ Užitečné je Bouché-Leclercqovo (str. 411) shrnutí Ptolemaiova systému prorogací: "Jeho teorie spočívá především v přirovnání zvířetníku ke kolu, podle kterého se odvíjí život jednotlivců s větší či menší silou od

V první řadě musíme uvažovat ta prorogativní místa, ve kterých se musí planeta v každém případě nacházet, tj. mít vládcovství prorogace; jsou to dvanáctina zvířetníku obklopující horoskop, od 5° nad skutečným horizontem do 25°, která stoupá za horizontem; část v sextilu vpravo od těchto třiceti stupňů, zvaná Dóm dobrého démona; část v kvadratuře - nadhlavník; část v trigonu zvaná Dóm boha; a část v opozici, Západ. Mezi nimi je třeba dávat přednost, s ohledem na sílu dominance, nejprve těm³³¹, které jsou v nadhlavníku, pak těm na východě, pak těm ve znamení, které následuje za nadhlavníkem, pak těm na západě³³², pak těm ve znamení, které vychází před nadhlavníkem; nesmíme totiž, logicky vzato, když se zabýváme dominancí takovéto důležitosti, věnovat pozornost celé oblasti pod Zemí kromě těch částí, které v samotném stoupajícím znamení vcházejí do světla. Z částí nad Zemí není vhodné uvažovat ani znamení, které je disjunktní s ascendentem³³³, ani to, které vycházelo před ním, zvané Dóm zlého démona³³⁴, protože poškozuje vyzařování jeho hvězd k Zemi a také se schyluje k západu a silná mlhavá exhalace zemské vlhkosti způsobuje takový zákal a tmou, že se hvězdy neobjeví ani ve svých pravých barvách nebo velikostech.

Nyní musíme opět považovat za prorogativní čtyři oblasti s největší autoritou, Slunce, Měsíc, horoskop a Hodně štěstí, a jejich vládce.

Za Hodně štěstí³³⁵ bereme vždy množství počtu stupňů, v noci i ve dne, které představuje vzdálenost mezi Sluncem a Měsícem a které se přidává ke stejné vzdálenosti od horoskopu v pořadí následujících znamení³³⁶, aby také Měsíc mohl mít aspekt k Hodně štěstí a aby tento mohl být lunárním horoskopem, ať už má Slunce k horoskopu jakýkoli vztah a aspekt³³⁷.

---

určitého výchozího místa a přichází na to, že je uvězněn nebo že hrozí nebezpečí uvěznění za bariérami destruktivních míst, aniž by mohl v některém případě vyjít mimo čtvrtinu kruhu. Počet překonaných stupňů přepočtený na stupně pravého vzestupu udává počet let života."

³³¹ Stupňům

³³² Ačkoliv věnuje malou pozornost systému "míst" nebo "dómů", tak hojně používanému astrologu při skutečném sestavování nativit, zabývá se zde Ptolemaios kromě samotného horoskopu čtyřmi. Jejich obvyklá pojmenování jsou: I, Horoskop; II, Hádesova brána; III, Bohyně (tj. Měsíc); IV, dolní nadhlavník; V, Štěstí; VI, Neštěstí; VII, Západ; VIII, Počátek smrti; IX, Bůh (tj. Slunce); X, nadhlavník; XI, Dobrý démon; XII, Zlý démon. Srov. P. Mich. 149, sloupec ix, 13-19, kde jsou uvedena mírně odlišná pojmenování. V této pasáži se Ptolemaios zmiňuje o číslech I, XI, X, IX, VII.

³³³ Osmý dóm. "Znamení" v této pasáži samozřejmě neznamená pevná znamení zvířetníku, ale místa neboli dómy nativit. Jeden rukopis zde dodává "které se nazývá Neaktivní místo"; zřejmě scholion, který byl vsunut do textu. Viz kritická poznámka.

³³⁴ Dvanáctý dóm

³³⁵ Pokyny jsou takové: Vezmi úhlovou vzdálenost mezi Sluncem a Měsícem v pořadí následujících znamení, tj. ve směru, ve kterém je zvířetník rozdělen na stupně; pak vynes stejnou vzdálenost ve stejném smyslu od horoskopu. Získaný bod je Hodně štěstí a bude vzhledem k Měsíci na stejném místě jako horoskop vzhledem ke Slunci; proto jej lze nazvat "lunárním horoskopem". K různým výpočtům bodu Hodně štěstí viz Bouché-Leclercq, str. 289-296.

³³⁶ Zde dva rukopisy a Camerarius (viz kritická poznámka) dodávají: "a kamkoli tento počet padne, můžeme říci, že Hodně štěstí je v tomto stupni znamení a zaujímá toto místo".

³³⁷ Camerarius a určité rukopisy zde dodávají: "Měli bychom však pozorovat, které ze světél následuje za druhým. Jestliže totiž Měsíc následuje Slunce, musíme vynést počet, který je mezi horoskopem a Hodně štěstí v pořadí následujících znamení; jestliže však Měsíc předchází Slunce, musíme vyznačit tento stejný počet od horoskopu v pořadí vedoucích znamení. Snad je to to, co myslí, a autorovým záměrem je počítat od Měsíce ke Slunci v případě těch, kteří se narodí v noci, a vytvořit interval v opačném směru od horoskopu, tj. v pořadí vedoucích znamení; tak se totiž dosáhne toho, že Hodně štěstí bude na stejném místě a že bude stejný vztah aspektu, o kterém se zmiňuje." První část této pasáže je stěžejí autentická, protože se odlišuje od obecných směrů, které právě uvádí Ptolemaios; úvodní fráze poslední části jasně ukazuje, že vznikla jako scholion.

Z nich ³³⁸ musíme ve dne dát na první místo Slunce, jestliže je na prorogativních místech; jestliže ne, pak Měsíc; a jestliže ani Měsíc není v takové poloze, pak planetu ³³⁹, která má nejvíce vztahů dominance ke Slunci, k předchozí konjunkci a k horoskopu; tj. má-li z pěti existujících způsobů dominance ³⁴⁰ jeden až tři nebo více; nemůže-li taková situace nastat, dáme konečně přednost horoskopu. V noci dáme přednost nejprve Měsíci, pak Slunci, pak planetám s větším počtem vztahů dominance k Měsíci, k předchozímu úplňku a k Hodně štěstí; jinak, byl-li předchozí syzygií nov, horoskopu, avšak byl-li to úplněk, tak Hodně štěstí ³⁴¹. Ale kdyby obě světla nebo vládce příslušného rodu ³⁴² byli na prorogativních místech, musíme vzít to ze světel, které je na místě s největší autoritou. A měli bychom dát přednost vládnoucí planetě před oběma světly pouze tehdy, když je na místě s větší autoritou a současně má vztah dominance k oběma rodům.

Je-li určen prorogátor, musíme ještě zavést dvě metody prorogace ³⁴³. Jednu, která vychází z pořadí následujících znamení, lze používat pouze v případě projekce paprsků ³⁴⁴, kdy je prorogátor na východě, tj. mezi nadhlavníkem a horoskopem. Musíme používat nejen tuto metodu, ale také tu, která vychází z pořadí vedoucích znamení, v tzv. horimaea, kdy je prorogátor v místech, která se odchyľují od nadhlavníku ³⁴⁵.

Destruktivní stupně v prorogaci v pořadí vedoucích znamení jsou pouze stupni západního horizontu, protože tento způsobuje, že vládce života ³⁴⁶ mizí; a stupně planet, které se takto přibližují nebo jsou svědkem ³⁴⁷, pouze ubírají nebo přidávají léta k jejich součtu až do západu prorogátoru a neničí, protože se nepohybují směrem k prorogativnímu místu, ale toto se pohybuje k nim ³⁴⁸. Užitečné hvězdy přidávají a škodlivé ubírají, Merkur řadíme ke skupině, ke které má aspekt. Velikost přidání nebo ubrání se vypočítává pomocí polohy ve stupních v každém jednotlivém případě. Celkový počet let je totiž stejný jako počet hodinových period každého stupně, hodin dne ³⁴⁹, když je den, a hodin noci, když je noc; takto musíme

---

³³⁸ Tj. Slunce, Měsíc, horoskop, Hodně štěstí a vládcové (viz výše).

³³⁹ V afetickém (prorogativním) místě, říká Cardanus (str. 469).

³⁴⁰ Viz III.2 (str. 59).

³⁴¹ "Ale jinak je prorogátorem horoskop", dodávají zde určité rukopisy

³⁴² Tj. planeta, která může být prorogátorem. "Příslušný rod" bude denní u denních genitur, noční u nočních.

³⁴³ Můžeme citovat výklad Bouché-Leclercq (str. 418-419): "Je-li už určen prorogátor ... je nutno určit smysl, ve kterém život ze svého prorogativního místa; přímý smysl, tj. v souladu se správným pohybem planet, když následuje série (následujících) znamení ...; retrogradní ... když sleduje denní pohyb. ... U všech událostí je v obou případech jednota měření, denní pohyb. Ve smyslu nazvaném zde přímý přivádí denní pohyb anaereticou planetu nebo 'následující místo' k setkání s 'předchozím místem', ve kterém je prorogátor. V opačném smyslu je to prorogátor, který je unášen k anaereticému místu, což je vždy západ. Podle obou způsobů byla délka života rovna počtu stupňů pravého vzestupu mezi prorogativním a anaereticým místem v poměru jeden rok na stupeň." Dále poznamenává, že je proto nutno převést stupně zvířetníku na stupně pravého vzestupu měřené na rovníku.

³⁴⁴ O projekci paprsků viz Bouché-Leclercq, str. 247-250. Planety, které se při své rotaci na svých drahách pohybují, jak říkali astrologové, "zprava doleva", "v pořadí následujících znamení", "sledují" ty, které je předcházejí a "vystřelují paprsky" jako střely na ty, které je následují; avšak vždy, když má být akce účinná v úhlu jednoho ze zjištěných aspektů (opozice, kvadratura atd., tyto dva mají největší škodlivou sílu).

³⁴⁵ Tj. v těchto případech lze použít obou metod.

³⁴⁶ Prorogátor, který se v tomto případě pohybuje směrem k anaereticému místu

³⁴⁷ Planety "jsou svědkem", když jsou v aspektu jedna k druhé

³⁴⁸ V tomto případě mří paprsky planet pryč od prorogátoru; Bouché-Leclercq, str. 420

³⁴⁹ "Hodiny" byly pouze dvanáctiny dne (od východu do západu Slunce) nebo noci a proto "hodiny dne" nemají stejnou délku jako "hodiny noci", pokud den a noc nejsou stejně dlouhé.

počítat, když jsou na východě, a musíme odečítat úměrně jejich odchodu odsud až do jejich západu, kde odečítáme nulu.

V prorogaci v pořadí následujících znamení místa škodlivých planet, Saturnu a Marsu, ničí, ať už se přibližují samy nebo vyzařují paprsky z libovolného místa v kvadratuře nebo v opozici a někdy i v sextilu do znamení, která se nazývají "slyšící" nebo "vidící" ³⁵⁰, na základě rovnosti síly; podobně ničí znamení, které je v kvadratuře k prorogativnímu znamení v pořadí následujících znamení. A někdy také mezi znameními, která pomalu stoupají, ničí sextilový aspekt, když je poškozen ³⁵¹, a mezi znameními, která rychle stoupají, trigon. Když je prorogátorem Měsíc, pak také místo Slunce je ničivé. V prorogaci tohoto druhu totiž přiblížení planet umožňují ničení i ochranu, protože jsou ve směru prorogativního místa ³⁵². Nesmíme si však myslet, že tato místa vždycky nevyhnutelně ničí, je tomu tak jen tehdy, když jsou poškozena. Když totiž spadají do příznivé polohy ³⁵³ užitečné planety nebo když jedna z užitečných planet vysílá své paprsky z kvadratury, trigonu nebo opozice buď na samotný destruktivní stupeň nebo na části, které jej následují, v případě Jupiteru nanejvýš 12° a u Venuše nanejvýš 8°, je jim v tom zabráněno; také když jsou prorogátor i přibližující se planeta fyzicky přítomni a jejich zeměpisná šířka není stejná ³⁵⁴. Když jsou tedy na každé straně dvě nebo více, které pomáhají a naopak ničí, musíme uvážit, která z nich převládá jak podle počtu těch, které spolupracují, tak podle síly; podle počtu, když jedna skupina je zřetelně početnější než druhá, a ohledně síly, když některé z pomáhajících nebo ničících planet jsou ve svých správných místech a některé ne, a zvláště když některé vycházejí a jiné zapadají. Obecně totiž nesmíme připustit, že planeta, na kterou dopadají paprsky Slunce, ničí nebo pomáhá, vyjma případu, kdy je prorogátorem Měsíc a místo Slunce je samo destruktivní, když je pozměněno přítomností škodlivé planety ³⁵⁵ a není uvolněno ³⁵⁶ některou užitečnou.

Avšak počet let, určený pomocí vzdáleností mezi prorogativním místem a destruktivní planetou, bychom neměli určovat, jak je obvykle zvykem, rovnou nebo zjednodušeně z dob vzestupů každého stupně, kromě případu, kdy je prorogátorem sám východní horizont nebo některá z planet, které v této oblasti vycházejí. Pro toho, kdo uvažuje o této otázce přirozeným způsobem, je totiž k dispozici jedna jediná metoda ³⁵⁷ - vypočítat, za kolik rovníkových period ³⁵⁸ dorazí místo

---

³⁵⁰ Srov. I.15

³⁵¹ Viz str. 72, kde se hovoří o "poškození". Skopec, Býk, Blíženci, Ryby, Vodnář a Kozoroh jsou klasifikována jako rychle stoupající znamení, ostatní jako pomalu stoupající znamení.

³⁵² U tohoto typu prorogace unáší denní pohyb nebes planety směrem k prorogativnímu místu; srov. Bouché-Leclercq, str. 420-421 (zvl. 421). Upozorňuje na komplexnost výpočtu a na množství možností, které se před astrologem otevírají při jeho interpretaci genitury.

³⁵³ Viz I.20-21

³⁵⁴ Nastane to jen v případech fyzického přiblížení planet, ne v aspektu. Představa je taková, že paprsek nezasáhne svůj cíl, jestliže ta dvě tělesa nejsou ve stejné zeměpisné šířce.

³⁵⁵ ak říká anonymní komentátor (str. 120, vyd. Wolf), Slunce má "střední teplotu" a získává dobrý nebo špatný charakter planety, která je s ním spojena; srov. I.5.

³⁵⁶ Některé rukopisy uvádějí "nepomáhá mu nebo není uvolněno"; zřejmě vysvětlující glosa, která si prorazila cestu do textu. Podle anonymního komentátora to znamená, že užitečná planeta nedovoluje Slunci udržet si "poškození" zlou planetou, ale "uvolňuje" jej.

³⁵⁷ Následující obecný výklad se týká Ptolemaiova dlouhého popisu této metody. U každé prorogace pracujeme se dvěma body na ekliptice, prorogátorem neboli předchůdcem a následovníkem neboli anaeretickým místem, které můžeme nazvat P a N. N může nebo nemusí být obsazen planetou, avšak v tomto typu prorogace vždy sleduje P, tj. leží východně od něho a dosáhne horizontu později. P jako bod ekliptiky může (a) ležet na průsečíku ekliptiky a rovníku nebo (b) být severně od rovníku nebo (c) jižně od něj. Jarní a podzimní

následujícího tělesa nebo aspekt do místa tělesa, které předchází ve skutečné době narození, protože rovnodennostní periody procházejí rovnoměrně³⁵⁹ horizontem i nadhlavníkem, k nimž se vztahují poměry zpětných vzdáleností a každá z period má hodnotu jednoho slunečního roku³⁶⁰. Kdykoli je prorogativní a předcházející místo skutečně na východním horizontu, měli bychom vzít doby vzestupů stupňů až do místa setkání; po tomto počtu rovnodennostních period totiž přichází destruktivní planeta do místa prorogátoru, tj. na východní horizont. Ale když je³⁶¹ skutečně v nadhlavníku, měli bychom vzít vzestupy na pravé sféře, ve kterých segment³⁶² v každém jednotlivém případě prochází nadhlavníkem; a když je na západním horizontu, pak je třeba vzít počet, ve kterém každý stupeň tohoto intervalu klesá, tj. počet, ve kterém ty přímo naproti stoupají. Není-li však předchozí místo na těchto třech mezích, ale v intervalu mezi nimi, nebudou v tomto případě doby uvedených vzestupů, sestupů nebo kulminací unášet následující místa do míst předchozích, ale periody budou rozdílné. Místo je totiž podobné a stejné, když má stejnou polohu³⁶³ ve stejném směru vzhledem k horizontu i k meridiánu. To platí především pro ta, která leží nad jednou z těch polokružnic³⁶⁴, které jsou vedeny částmi meridiánu a horizontu, z nichž každá ve stejné poloze tvoří téměř stejnou pozemskou hodinu. Dokonce když dosáhne, probíhá-li otáčivý pohyb nad uvedenými úhly, stejné polohy vzhledem k meridiánu i horizontu, ale způsobuje, že periody průchodu zvířetníku vzhledem k oběma nejsou stejné, způsobuje stejným

---

rovnodennosti, počátky Skopce a Vah, jsou jediné body ekliptiky, které mohou zaujímat pozici (a); jestliže však P je jedním z nich, protože je také bodem rovníku, přejde jako všechny body rovníku od horizontu k meridiánu za 6 hodin rychlostí 15° za 1 hodinu (podle Řeků je to tzv. "rovnodennostní hodina"). Je-li P severně od rovníku, v severní zeměpisné šířce, bude jeho vzestup od horizontu k meridiánu probíhat podél dráhy rovnoběžné s rovníkem a bude delší než vzdálenost od horizontu k meridiánu na rovníku; trvá tedy déle než 6 rovnodennostních hodin. Obráceně, body jižně od rovníku mají kratší dráhu a stoupají podle toho méně než 6 rovnodennostních hodin. Nicméně protože Řekové definovali "den" jako dobu od východu do západu Slunce a rozdělili jej na dvanáct hodin a podobně rozdělili noc, trvá vzestup P od východu do kulminace, ať už je kdekoli na ekliptice a v kterékoli šířce, 6 hodin dne, tj. běžných neboli občanských hodin, které mohou být delší nebo kratší než rovnodennostní hodiny a jsou jim rovny jen tehdy, když P je v pozici (a). "Hodinová velikost" neboli "perioda" bodu na ekliptice je vyjádřením délky občanské hodiny z hlediska rovnodennostních dob (viz str. 26, pozn. 1), když je Slunce v tomto bodě; v severních šířkách jsou hodinové velikosti větší než 15 pro body severně od rovníku a menší pro body jižně, 15 je hodinová velikost dvou rovnodennostních bodů. Vše, co bylo řečeno o P, se týká samozřejmě i N, což je další bod na ekliptice. Problém prorogace je snadné vyřešit, víme-li, kolik rovnodennostních period nebo dob trvá N, než přejde do polohy, kterou původně zaujímal P vzhledem k meridiánu (nebo jinému středu, např. západnímu horizontu). Tato poloha je definována jako bod, ve kterém je N vzdálen od meridiánu (nebo vztažného bodu) právě tolik občanských hodin, jako byl P ve své původní poloze. Proto určujeme, jak daleko byl původně N, jak je daleko, když se dostane do polohy P, a odpovědí je nám vzdálenost v rovnodennostních hodinách.

³⁵⁸ "Ravnodennostní perioda" neboli "doba" je časový úsek, za který pevný bod urazí na rovníku jeden stupeň, tj. 1/360 z 24 hodin. "Ravnodennostní hodina" je 15 "rovnodennostních dob". Definicí srov. s Heliidorem (?) v CCAG, VII.122, 20 a dále

³⁵⁹ Rychlostí 15 za hodinu na rozdíl od měnicích se hodinových period stupňů na ekliptice.

³⁶⁰ U předpovídání života subjektu horoskopu. Srov. P. Mich. 149, sl. XII. 11. 10-11

³⁶¹ Prorogátor

³⁶² "Segment" je úhel (na ekliptice) mezi dvěma místy, ale vzestup následujícího tělesa je třeba měřit na pravé sféře; tj. jedná se o pravý vzestup, který měříme na rovníku

³⁶³ Dorazí ve stejné době k meridiánu a je na stejné straně rovníku ("ve stejném směru"). Ptolemaios zavádí tuto charakteristiku "stejných a podobných míst", protože celý systém prorogace závisí na stanovení periody, po které následující těleso dorazí do stejného nebo podobného místa, jako bylo to, které zaujímal předchozí těleso. Nemůže dospět do přesně stejného místa, protože obě tělesa jsou na ekliptice, šikmo k rovníku. Proto je nezbytné definovat "podobná místa".

³⁶⁴ Odvolává se na úhly kružnic, rovnoběžných s rovníkem, které procházejí zkoumaným stupněm ekliptiky, protínají horizont i meridián a které jsou uzavřeny mezi horizontem a meridiánem.

způsobem také v polohách s jinými vzdálenostmi, že jejich průchody v časech nejsou stejné jako ty první ³⁶⁵. Proto přijmeme pouze jednu metodu, s jejíž pomocí porozumíme poměrnému počtu rovnodennostních dob, který přináší následující místo k předchozímu, ať už je předchozí místo na východě, v nadhlavníku, na západě nebo jinde. Když už jsme totiž určili kulminující stupeň zvířetníku a dále stupeň předchůdce a následovníka, budeme v první řadě vyšetřovat polohu předchůdce, kolik běžných hodin je vzdálen od meridiánu, tak, že budeme počítat vzestupy, které nastanou až do samotného stupně nadhlavníku na pravé sféře, nad Zemí nebo pod Zemí, a podělíme je počtem hodinových period ³⁶⁶ předchozího stupně, denního, je-li to nad Zemí, a nočního, je-li to pod Zemí. Ale protože části zvířetníku, které jsou o stejný počet běžných hodin vzdáleny od meridiánu, leží nad jednou a touž ze zmíněných polokružnic, bude také nutno určit, za kolik rovnodennostních period se vzdálí následující část od stejného meridiánu o stejný počet běžných hodin jako předchůdce ³⁶⁷. Máme-li to určeno, můžeme zkoumat, o kolik rovnodennostních hodin byl stupeň následovníka ve své původní poloze vzdálen od stupně nadhlavníku, opět pomocí vzestupů na pravé sféře, a o kolik, když urazil stejný počet běžných hodin jako předchůdce, a vynásobit je počtem hodinových period ³⁶⁸ stupně následovníka; jestliže se opět srovnání běžných hodin vztahuje k nadhlavníku nad Zemí, násobíme počet denních hodin, jde-li o nadhlavník pod Zemí, počet nočních hodin. A když vezmeme výsledky z rozdílu těchto dvou vzdáleností, dostaneme počet let, který nás zajímal.

Abychom to ozřejmili, předpokládejme, že výchozím místem je např. počátek Skopce a následujícím počátek Blíženců, zeměpisná šířka je taková, že nejdelší den trvá čtrnáct hodin ³⁶⁹ a hodinová velikost počátku Blíženců je přibližně 17 rovnodennostních dob ³⁷⁰. Předpokládejme nejprve, že počátek Skopce vychází, takže počátek Kozoroha je v nadhlavníku, a necht' je počátek Blíženců vzdálen od nadhlavníku 148 rovnodennostních dob ³⁷¹. Poněvadž je počátek Skopce vzdálen 6 běžných hodin ³⁷² od denního nadhlavníku, pak vynásobíme-li tuto vzdálenost 17

³⁶⁵ Tuto nejasnou větu objasňuje anonymní komentátor takto: "Když si představíte hvězdu, která se pohybuje od horoskopu (k nadhlavníku) nebo od nadhlavníku k horoskopu, pochopíte časové periody vzdálenosti; stejně tak když nejsou nad stupni úhlů."

³⁶⁶ Dále, když Ptolemaios uvádí příklady, se používá výraz "hodinová velikost". V Almagestu, II.8, je uvedena tabulka, která udává dobu ve stupních a minutách rovníku (tj. rovnodennostní doby), za kterou každý úhel 10° ekliptiky stoupá nad horizont v každé z jedenácti zeměpisných šířek počínaje rovníkem (pravá sféra); tabulka rovněž udává celkový součet vzestupů pro každý úhel od počátku Skopce. V následující kapitole Ptolemaios říká, jak lze s použitím této tabulky určit hodinovou velikost. Stručně řečeno, je třeba vzít součet vzestupů pro stupeň Slunce ve dne (nebo opačný stupeň v noci) v pravé sféře i v dané šířce; zjistit jejich rozdíl a vzít z něho 1/6; a pak, byl-li stupeň v severní hemisféře, přidat tuto část k 15 "dobám" jedné rovnodennostní hodiny nebo ji u jižní polohy odečíst. Tak dostaneme délku běžné neboli občanské hodiny pro danou šířku a roční období pomocí vzestupů stupňů rovníku neboli "rovnodennostních dob" nebo, jak říká Ptolemaios, "počtu (rovnodennostních) dob uvažované občanské hodiny". Občanská denní hodina byla 1/12 doby od východu do západu Slunce nebo 1/6 doby od východu do poledne. V Almagestu, II.9, dává Ptolemaios stejné pokyny pro převedení period vyjádřených v rovnodennostních dobách na běžné neboli občanské hodiny; vynásobte dané rovnodennostní hodiny patnácti (aby byly vyjádřeny v "rovnodennostních dobách", jako jsou vzestupy, o kterých je řeč v této pasáži) a dělte hodinovou periodou.

³⁶⁷ Bude tedy muset "přijít do stejného místa", jaké původně zaujímal předchůdce.

³⁶⁸ Neboli hodinovou velikostí.

³⁶⁹ Zeměpisná šířka dolního Egypta; srov. Almagest, II.6, str. 108, 15 a dále (Heiberg) a tabulka v II.8, str. 134-141

³⁷⁰ Výše zmíněná metoda, popsaná v Almagestu, II.9, použitá na údaje z tabulky v Almagestu, II.8, dává 17 dob 6 min 30 s

³⁷¹ Počítáno na pravé sféře. Údaj z tabulky v Almagestu dá 147 dob 44 min

³⁷² Rovněž 6 rovnodennostních hodin, poněvadž se jedná o rovnodennostní bod

rovnodennostními dobami, což jsou doby hodinové magnitudy počátku Blíženců, protože vzdálenost 148 dob se vztahuje k nadhlavníku nad Zemí, budeme mít pro tento interval také 102 dob. Rozdíl činí 46 dob a po jejich uplynutí přejde následující místo do polohy předchůdce. Jsou to téměř přesně rovnodennostní doby vzestupu Skopce a Býka, protože předpokládáme, že prorogativním znamením je horoskop. Podobně necht' je počátek Skopce v nadhlavníku, takže v jeho původní poloze může být počátek Blíženců vzdálen 58 rovnodennostních dob³⁷³ od nadhlavníku nad Zemí. Protože ve své druhé poloze by měl být počátek Blíženců v nadhlavníku, dostaneme pro rozdíl vzdáleností přesně těchto 58 dob, během nichž Skopec a Býk³⁷⁴ projdou meridiánem, protože prorogativní znamení je v nadhlavníku.

Stejným způsobem necht' počátek Skopce zapadá, takže počátek Raka může být v nadhlavníku a počátek Blíženců může být od nadhlavníku nad Zemí vzdálen ve směru vedoucích znamení³⁷⁵ o 32 rovnodennostních period. Protože je opět počátek Skopce vzdálen 6 běžných hodin od meridiánu směrem na západ, vynásobíme-li toto číslo 17, dostaneme 102 doby, což bude vzdálenost počátku Blíženců od meridiánu při západu. Ve své první poloze byla vzdálenost od téhož bodu také 32 doby; odtud se pohyboval k západu po 70 dob rozdílu a v této periodě také sestupoval Skopec a Býk a stoupala opačná znamení, Váhy a Štír³⁷⁶. Předpokládejme nyní, že počátek Skopce není v žádném z úhlů, ale je např. vzdálen tři běžné hodiny od meridiánu ve směru vedoucích znamení, takže 18. stupeň Býka je v nadhlavníku a ve své první poloze je počátek Blíženců vzdálen 13 rovnodennostních dob od nadhlavníku nad Zemí v pořadí následujících znamení³⁷⁷. Jestliže opět vynásobíme tyto tři hodiny 17 rovnodennostními dobami, bude počátek Blíženců ve své druhé poloze vzdálen od nadhlavníku ve směru vedoucích znamení 51 rovnodennostní dobu a urazí to za 64 dob³⁷⁸. Avšak trvalo to 46 dob, když prorogativní místo vycházelo, 58 když bylo v nadhlavníku a 70 když zapadalo. Z toho plyne, že počet rovnodennostních hodin v poloze mezi nadhlavníkem a západem se vzájemně liší. Je to totiž 64 a rozdíl je úměrný rozdílu tří hodin³⁷⁹, protože to bylo 12 rovnodennostních dob v případě jiných kvadrantů ve středech, ale 6 rovnodennostních dob v případě vzdálenosti tří hodin. A protože ve všech případech pozorujeme přibližně stejnou úměrnost, bude možno použít metodu tímto jednodušším způsobem. Opět totiž, když předchází stupeň vychází, použijeme vzestupy až k následovníkovi; jestliže je v nadhlavníku, stupně na pravé sféře; když zapadá, sestupy. Avšak je-li mezi těmito body, např. ve zmíněném intervalu od Skopce, vezmeme nejprve rovnodennostní doby odpovídající každému z okolních úhlů a shledáme, že odpovídající rovnodennostní doby až do první z Blíženců jsou od nadhlavníku 58 a od západu 70, poněvadž jsme předpokládali, že počátek Skopce je za nadhlavníkem nad Zemí mezi nadhlavníkem a západem. Zjistíme dále, jak jsme uvedli výše³⁸⁰, kolik běžných hodin je předchází část vzdálena od obou

³⁷³ Tj. 148 minus 90

³⁷⁴ Tabulka v Almagestu dává 45 dob 5 min pro kombinované vzestupy těchto dvou znamení v šířce dolního Egypta

³⁷⁵ Tj. za meridián směrem ke Skopci

³⁷⁶ Tabulka v Almagestu dává 70 dob 23 min

³⁷⁷ Je tedy první hvězda západně od meridiánu a první Blíženců východně od něj

³⁷⁸ Tj. 13 dob k meridiánu a 51 doba za ním

³⁷⁹ Tj. středy jsou vzájemně vzdáleny šest hodin a pozorujeme rozdíl 12 dob, když srovnáme pohyb následujícího místa k jednomu ze středů s jeho pohybem k dalšímu středu v pořadí. Z toho plyne, že když se prorogativní místo nepohybuje mezi středy 6 hodin, ale jen polovinu této doby, bude tento rozdíl také jen 1/2 jeho celkového množství, 6 dob místo 12.

³⁸⁰ Viz str. 77

úhlů. Bude to nějaká část ze šesti běžných hodin kvadrantu a tuto část rozdílů mezi oběma součty přidáme nebo odečteme od úhlu, se kterým srovnáváme. Např. protože rozdíl mezi uvedenými 70 a 58 je 12 dob a předpokládali jsme, že předchozí místo je vzdáleno o stejný počet běžných hodin, tedy o tři, což je polovina ze šesti hodin, od každého z úhlů, pak vezmeme-li také jednu polovinu z 12 rovnodennostních dob a buď je přičteme k 58 nebo odečteme od 70, dostaneme výsledek 64 dob. Ale když bylo vzdáleno od každého z úhlů dvě běžné hodiny, což je jedna třetina ze šesti hodin, opět vezmeme jednu třetinu z dvanácti dob rozdílů, tj. 4, a kdybychom bývali předpokládali vzdálenost od nadhlavníku dvě hodiny, byli bychom je přidali k 58 dobám, ale jestliže jsme měřili od západu, odečetli bychom je od 70.

Tímto způsobem bychom se měli důsledně držet metody zjišťování množství časových intervalů. Na závěr určíme pro každý z uvedených případů přiblížení nebo západu ³⁸¹ v pořadí těch, které stoupají rychleji, ty, které jsou destruktivní, kritické nebo jinak tranzitní ³⁸² podle toho, jestli je setkání poškozeno nebo podporováno již vysvětleným způsobem ³⁸³, a pomocí zvláštního významu předpovědí, vyslovených z časových příchodů setkání ³⁸⁴. Jsou-li totiž tato místa poškozena a současně tranzit hvězd vzhledem k příchodu let života poškozuje vládnoucí místa, musíme pochopit, že to definitivně znamená smrt; je-li jedno z nich příznivé, velké a nebezpečné krize; jsou-li obě příznivé, pouze netečnost, zranění nebo přechodná neštěstí. V tomto směru se zvláštní kvalita zjišťuje z příbuznosti zúčastněných míst s okolnostmi nativity. Někdy, když je pochybné, které by mělo převzít ničivou sílu, nám nic nebrání vypočítat výskyt každé a pak buď postupovat v předpovídání budoucnosti podle výskytů, které nejvíce souhlasí s minulými událostmi, nebo je pozorovat všechny, jakoby měly stejnou sílu, která určuje jako dříve otázku jejich stupně.

11. O tvaru těla a povaze

Nyní když jsme objasnili proceduru, která se týká délky života, budeme mluvit o tvaru a povaze těla a začneme podrobnou diskusí ve správném pořadí, vzhledem k tomu, že také přirozeně části těla jsou vytvořeny dříve než duše; tělo, protože je hmotnější, je totiž téměř od narození nositelem vnějších projevů své osobnosti, zatímco duše ukazuje dále charakter, který jí byl udělen prvotní příčinou teprve později a po troškách, a vnější náhodné kvality získává ještě později. Musíme pak obecně pozorovat východní horizont a planety, které jsou nad ním, nebo předpokládat jejich vládcovství již vysvětleným způsobem ³⁸⁵; a zvláště také Měsíc; totiž prostřednictvím formativních sil těchto dvou míst ³⁸⁶ a jejich vládců, smícháním těchto dvou druhů ³⁸⁷ a dále prostřednictvím tvarů stálic, které ve stejné době vycházejí, se zjišťuje stavba těla; vládnoucí planety mají v tomto směru největší sílu a zvláštní charakter jejich míst jim pomáhají.

Podrobný výčet, jak jej lze podat v jednoduchých pojmech, je následující:

³⁸¹ Prorogace, které jsou určeny přiblížením anaeretického místa k místu prorogátoru, neboli západ prorogátoru.

³⁸² Tj. odhalíme, jestli periody, určené takovými prorogacemi, jak jsme je popsali, jsou omezeny skutečnou smrtí, nějakou důležitou krizí nebo událostí menšího významu. Srov. Hefaistón CCAG, VIII.2, str. 81, 1 a dále.

³⁸³ Odkaz na to, co bylo uvedeno dříve v kapitole o vlivu různých planet; viz str. 72 a dále

³⁸⁴ Srov. co se říká o chronokratorech ve druhé části IV.10

³⁸⁵ Viz III.2 (str. 59)

³⁸⁶ Východní horizont a místo, kde se nachází Měsíc

³⁸⁷ Zřejmě vliv míst a jejich vládců jsou ty dva "druhy", jimž patří zmínka

Předně z planet, Saturn, je-li na východě, způsobuje, že jeho poddaní mají tmavou pleť, jsou robustní, černovlasí, kudrnatí, mají zarostlou hrud', středně velké oči, středně vysokou postavu a v povaze mají hodně vlhkosti a chladu. Jestliže Saturn zapadá, jsou tmaví, štíhlí, malí, mají rovné vlasy, menší ochlupení těla, jsou poměrně půvabní a černovlasí; o povahu se většinou dělí chlad a sucho.

Jupiter jako vládce uvedených oblastí, když vychází, způsobuje, že poddaní mají světlou pleť, ale tak, že mají pěknou barvu, s mírně kudrnatými vlasy a velkýma očima, jsou vysocí a budí respekt; v povaze převládá horko a vlhko. Když Jupiter zapadá, jsou poddaní světlí, ale ne jako předtím, s řídkými vlasy nebo dokonce s pleší vpředu a na temeni, s průměrnou postavou; v povaze mají nadbytek vlhkosti.

Podobně Mars když vychází, způsobuje, že poddaní mají rudou a bílou pleť, jsou vysocí a robustní, šedoocí, s hustými, trochu kudrnatými vlasy a v povaze vykazují nadbytek horka a sucha. Když zapadá, jsou jenom načervenalí, středně vysocí, s malýma očima, nemají na těle mnoho chlupů a mají rovné, žluté vlasy; povaha je převážně suchá.

Venuše má podobné účinky jako Jupiter, ale je schopna vytvořit u svých poddaných hezčí tvary, půvab, ženskost, jemnou postavu, zaoblenost a smyslnost. Oči tvoří zářivé a překrásné.

Merkur na východě způsobuje, že jeho poddaní jsou bledí, mírně vysocí, půvabní, s malýma očima a mírně kudrnatými vlasy; v povaze mají nadbytek tepla. Na západě způsobuje, že mají světlé, ale ne pěkné zbarvení, rovné vlasy a olivovou pleť, jsou hubení a slabí, s třpytivýma očima a poněkud načervenalí; v povaze mají nadbytek sucha.

Světla pomáhají každé z nich, jsou-li s nimi v aspektu, Slunce má za následek působivější a mohutnější účinek a Měsíc, zvláště když se separuje³⁸⁸ od planet, vede obecně k lepší proporci, větší štíhlosti a k vlhčí povaze; ale ve zvláštních případech je jeho účinek úměrný zvláštní kvalitě jeho osvětlení podle systému směšování, vysvětleného na začátku tohoto pojednání³⁸⁹.

Obecně řečeno, jsou-li planety jitrnkami a objevují se³⁹⁰, podmiňují velké tělo; na první zastávce silné a svalnaté; pohybují-li se dopředu³⁹¹, špatně rostlé; na druhé zastávce poněkud slabé; a zapadají-li, úplně bez dobré pověsti, ale schopné nést útrapy a útlak.

Podobně jejich místa, jak jsme řekli³⁹², mají důležitou úlohu při tvoření charakteru a povahy těla. Obecně ještě jednou, kvadrant od jarní rovnodennosti do letního slunovratu způsobuje, že poddaní mají hezkou pleť, pěknou postavu, jsou statní, s pěknýma očima a mají nadbytek vlhka a tepla. Kvadrant od letního slunovratu do podzimní rovnodennosti vytváří jednotlivce s docela dobrou pleť a středně vysoké, statné, s velkýma očima a hustými, kudrnatými vlasy, s přebytkem tepla a sucha. Kvadrant od podzimní rovnodennosti do zimního slunovratu je dělá bledé, slabé, hubené, štíhlé, neduživé, s mírně kudrnatými vlasy a dobrýma očima,

---

³⁸⁸ Viz I.24

³⁸⁹ Zřejmě odkaz na poslední odstavec I.10, ale anonymní komentátor (str. 136, vyd. Wolf) se zřejmě domnívá, že jde o odkaz na I.8

³⁹⁰ Komentátorovo vysvětlení této fráze je "jsou východní". "Objevení" a "fáze" jsou polohy planet vzhledem ke Slunci

³⁹¹ Kupodivu podle starověké terminologie, když se planety "pohybují dopředu" (ve směru denního pohybu, "ve směru vedoucích znamení" neboli od východu k západu), "ustupují dozadu" vzhledem k svému pohybu (od západu k východu) na svých vlastních drahách; srov. Bouché-Leclercq, str. 429, 1 a str. 117, 1

³⁹² Odvolává se na místa ve zvířetníku a na I.10

s nadbytkem sucha a zimy. Kvadrant od zimního slunovratu do jarní rovnodennosti vytváří jednotlivce s tmavou pletí, středně vysoké, s rovnými vlasy, s malým ochlupením těla, trochu půvabné a s nadbytkem chladu a vlhkosti.

Zejména souhvězdí s lidským tvarem, která jsou uvnitř i mimo zvířetníku, vytvářejí těla s harmonickými pohyby a urostlá; avšak ta, která mají jiný tvar než lidský, ovlivňují tělesné proporce tak, aby odpovídaly jejich vlastním charakteristickým rysům, a v rozumné míře tvoří odpovídající části podle svých vlastních, větší či menší, silnější či slabší, více či méně půvabné. Např. Lev, Panna a Střelec je zvětšují, Ryby, Rak a Kozoroh zmenšují. A opět Skopec, Býk a Lev dělají horní a přední části mohutnější a dolní a dolní a zadní části slabší. Naopak přední části Střelce, Štíra a Blíženců způsobují útlost a zadní mohutnost. Podobně také Panna, Váhy a Střelec vedou k urostlé a půvabné postavě, zatímco Štír, Ryby a Býk způsobují nešikovnost a disproporce. Podobně je to s ostatními a je dobré, když můžeme pozorovat a kombinovat všechny tyto věci a usuzovat podle charakteru, který vyplývá z tohoto výsledku, s ohledem na tvar i povahu těla.

12. O zraněních a nemocech těla

Poněvadž se další předmět týká zranění a nemocí těla, připojíme zde v obvyklém pořadí metodu zkoumání odvozenou pro tuto otázku. Také v tomto případě, abychom získali obecný přehled, je nezbytné podívat se na ty dva úhly horizontu, tzn. východ a západ, a zejména na samotný západ a znamení, které mu předchází a které je disjunktní³⁹³ s východním úhlem. Musíme také pozorovat, jaký aspekt k nim mají škodlivé planety. Jestliže jsou totiž, jedna nebo obě, proti stoupajícímu stupni uvedených míst, buď přímo nebo v kvadratuře nebo v opozici vůči nim, musíme vyvodit závěr, že narození poddaní budou trpět zraněními a nemocemi těla, zvláště když také jedno nebo obě světla jsou náhodou úhlová popsáním způsobem³⁹⁴ nebo v opozici. V tom případě totiž nejen když jedna ze škodlivých planet vychází za světly, ale dokonce i když vychází před nimi a je sama úhlová, má sílu vyvolat jedno ze zmíněných znamení či onemocnění takového druhu, jaký mohou naznačit místa horizontu a znamení, stejně jako to, které je indikováno povahami poškozujících a poškozovaných³⁹⁵ planet a dále těmi, které k nim mají aspekt. Části jednotlivých znamení zvířetníku, které obklopují poškozenou část horizontu, totiž označí část těla, které se bude týkat předzvěst, a jestli může označená část utrpět zranění, nemoc nebo oboje, a povahy planet vytvářejí ty druhy a příčiny událostí, které se mají vyskytnout. V případě nejdůležitějších částí lidského těla je Saturn vládcem³⁹⁶ pravého ucha, sleziny, močového měchýře, hlenu a kostí; Jupiter je vládcem hmatu, plic, tepen a semene; Mars levého ucha, ledvin, žil a genitálií; Slunce zraku, mozku, srdce, šlach a všech pravých částí; Venuše čichu, jater a masa; Merkur řeči a myšlení, jazyku, žluči a hýždí; Měsíc chuti a pití, žaludku, dělohy, lůna a všech levých částí.

Většinou je obecným pravidlem, že zranění se vyskytují, když významné škodlivé planety jsou východní, a naopak nemoci se vyskytují, když zapadají. Důvodem je to, že tyto dvě věci jsou takto rozlišeny - zranění působí na člověka

³⁹³ Viz I.6; toto znamení je páté od ascendentu a je to tzv. šestý dóm

³⁹⁴ Tj. buď v prvním nebo v sedmém dómu (východ nebo západ) a ne v žádném ze zbývajících dvou úhlů.

³⁹⁵ Viz III.9 (str. 68)

³⁹⁶ Následuje planetární melotéze (přidělení částí těla planetám). Srov. Boll-Bezold-Gundel, str. 138, a P. Mich. 149, sl. II, 31 a dále (University of Michigan Studies, Humanistic Series, vol. XI.)

jednou provždy a nemá za následek trvalou bolest, zatímco nemoc přichází na člověka trvale nebo v náhlých záchvatech.

Za účelem zjištění podrobností byly pomocí událostí, které obecně doprovázejí takové polohy hvězd, speciálně pozorovány určité konfigurace, významné pro zranění nebo nemoc. Slepota jednoho oka totiž vzniká, když je samotný Měsíc nad uvedenými úhly nebo v konjunkci nebo v úplňku a když je v dalším aspektu, který má vztah ke Slunci, ale který se týká jedné z hvězdokup ve zvířetníku, např. hvězdokupy v Raku, Plejád v Býku, šípu ve Střelci, bodce Štíra, částí Lva kolem Vlasů Bereniky nebo džbánku Vodnáře; a kdykoli vycházejí Mars nebo Saturn a pohybují se směrem k Měsíci, když je tento úhlový a ubývá, nebo když stoupají před Sluncem a jsou sami úhloví. Avšak jsou-li v aspektu s oběma světly současně, ať už ve stejném znamení nebo v opozici, jitřenky vzhledem ke Slunci a večernice k Měsíci, ovlivní obě oči; Mars totiž vyvolává oslepnutí větrem, bodnutím, železem nebo popálením; když má v aspektu Merkur, vznikne slepota na palestrách a v tělocvičnách nebo při zákeřném útoku. Saturn ji způsobuje prostřednictvím podlitiny, nachlazení, zeleného zákalu a podobně. Je-li Venuše nad jedním z uvedených úhlů, zvláště nad západem, a je-li spojena se Saturnem nebo je s ním v aspektu nebo má vyměněné dómy a je pod Marsem nebo jej má v opozici, jsou narození muži sterilní, ženy prodělávají potraty, předčasné porody nebo dokonce embryotomie, zvláště v Raku, Panně a Kozorohu³⁹⁷. A jestliže se vycházející Měsíc aplikuje na Mars a má stejný aspekt k Merкуру jako Saturn, zatímco Mars je nad Měsícem vyvýšen nebo je v opozici, jsou narozené děti kleštěnci nebo homosexuálové nebo nemají žádné trubice a otvory. Protože je tomu tak, když je také Slunce v aspektu, když světla a Venuše jsou mužské, Měsíc ubývá a škodlivé planety se přibližují v následujících stupních, budou narození muži zbaveni svých pohlavních orgánů nebo na nich utrpí zranění, zvláště ve Skopci, Lvu, Štíru, Kozorohu a Vodnáři, a ženy budou bezdětné a sterilní. Někdy ti, kteří mají takové genitury, také pokračují se zraněním zraku; avšak trpí vadou řeči, šířláním nebo mají potíže s výslovností ti, kteří mají Saturn a Merkur spojený se Sluncem v uvedených úhlech, zvláště když Merkur zároveň zapadá a oba mají nějaký aspekt k Měsíci. Je-li s nimi Mars, je schopen zmírnit vady řeči, jakmile jej potká Měsíc. Dále, jestliže se světla spolu nebo v opozici pohybují směrem ke škodlivým planetám nad úhly nebo když se škodlivé planety pohybují směrem ke světlům, zvláště když je Měsíc v uzlech³⁹⁸ nebo ve svých ohybech nebo ve škodlivých znameních jako je Skopec, Býk, Rak, Štír nebo Kozoroh, vznikají deformace těla jako hrb, pokřivenost, chromost nebo paralýza, vrozené, pokud se spojí škodlivé planety se světly, ale když jsou v bodech nadhlavníku, vyvýšené nad světly nebo vzájemně v opozici, budou deformace důsledkem vážných nebezpečí jako jsou pády z výšky, zřícení domů nebo napadení lupiči či zvířaty. Jestliže Mars převládá, hrozí nebezpečí ohně, zranění nožem, žlučnickových záchvatů nebo loupeží; u Saturnu zase hrozí zřícení budov, ztroskotání lodí nebo křeče. Zranění většinou vznikají, když je Měsíc blízko slunovratových nebo rovnodennostních znamení, zvláště v jarní rovnodennosti - bílá lepra, v letním slunovratu lišeje, v podzimní rovnodennosti lepra, v zimním slunovratu mateřská znaménka a podobně. Nemoci pravděpodobně vzniknou, když jsou v již popsaných polohách škodlivé planety v aspektu, ale v opačném smyslu, tj. večernice

---

³⁹⁷ Určité rukopisy zde dodávají "když se Měsíc aplikuje na hvězdokupy, vyřazuje z činnosti oči", což je zde zbytečné, jak poznamenává Camerarius na okraji druhého vydání

³⁹⁸ Body, ve kterých dráha Měsíce protíná ekliptiku. "Ohyby" jsou kvadrurní body k uzlům (srov. anonymní komentátor, str. 139, vyd. Wolf).

vzhledem ke Slunci a jitřenky k Měsíci. Saturn totiž obecně způsobuje, že jeho poddaní mají studená břicha, zvýšení hlenu, jsou revmatictí, vyzáblí, slabí, mají žloutenku, jsou náchylní k úplavici, kašli, zvýšené teplotě, kolice a elefantiáze; u žen také dochází k nemocem dělohy. Mars vyvolává chrlení krve, melancholii, oslabuje plíce a způsobuje svědění nebo kurděje; a dále způsobuje, že lidé jsou trvale podrážděni pořezáním nebo poleptáním intimních částí fistulemi, hemeroidy nebo nádory nebo také palčivými vředy nebo zažívacími bolestmi; je dále schopen poškodit ženy potraty, embryotomiemi nebo korozivními chorobami. Sami také způsobují vlastnosti nemocí podle povah planet v aspektu, které již byly probrány, podle toho, jaký mají vztah k částem těla³⁹⁹.

Merkur jim⁴⁰⁰ pomáhá zejména prodloužit zlé účinky; když je spojen se Saturnem, směřuje k nachlazení a pak uvádí do pohybu revmatismus a nahromadění tekutin, zvláště kolem hrudníku, hrdla a žaludku. Je-li spojen s Marsem, přispívá svou silou ke vzniku většího sucha, jako v případech vředovitých bolavých očí, strupů⁴⁰¹, abscesů, erysipelu, lišejů nebo kožních vyrážek, černé žluči, duševní choroby, posvátné choroby⁴⁰² a podobně.

Určité kvality nemocí jsou určeny změnami mezi zvířetníkovými znameními, která obklopují uvedené konfigurace v těch dvou úhlech. Proto zvláště Rak, Kozoroh a Ryby a obecně pozemská a rybí znamení způsobují nemoci jako zažívací bolesti, lišej, šupinatost, skrofulóza, fistule, elefantiáza a podobně. Střelec a Blíženci odpovídají za ty, které přicházejí s epileptickými nebo jinými záchvaty. A když jsou planety v posledních stupních znamení, způsobují zranění a nemoci zvláště končetin, poranění nebo revmatismus, z nichž vzniká elefantiáza a obecně dna v rukou a nohou. Jestliže žádná užitečná planeta nemá aspekt ke škodlivým, které poskytují příčinu, nebo ke světlům ve středech, budou zranění a nemoci nevyléčitelné a bolestivé; také když mají aspekt, ale škodlivé planety jsou silné a překonávají je. Jsou-li však užitečné planety samy v autoritativních polohách a překonávají škodlivé planety, které nesou odpovědnost za zlo, pak zranění nezmrzačují a nemají za následek hanbu a nemoci jsou mírné a ustupují při léčení a někdy je lze snadno vyléčit, pokud užitečné planety vycházejí. Jupiter totiž obecně způsobuje, že zranění budou lidským přičiněním odstraněna pomocí bohatství nebo úcty a nemoci zmírněny; a ve spojení s Merkurem se to stane pomocí léků a dobrých lékařů. A Venuše zařídí, že díky vyjádření bohů a zjevení budou vady do určité míry hezké a atraktivní⁴⁰³ a že nemoci budou hned zmírněny božským léčením; je-li s ní však Saturn, bude léčení spojeno s předvedením a přiznáním nemoci⁴⁰⁴ a tak podobně, ale když je s ní spojen Merkur⁴⁰⁵, bude to s přírůstkem využití a zisku pro ty, kteří tyto nemoci a zranění mají.

13. O kvalitě duše

---

³⁹⁹ Jde o odkaz na planetární melotézi v této kapitole (str. 82). Při působení podle svých vlastních charakterů ovlivní škodlivé planety ty části těla, jejichž vládci jsou podle melotéze

⁴⁰⁰ Škodlivým planetám, Saturnu a Marsu

⁴⁰¹ Suché strupy, krusty nebo svrab

⁴⁰² Epilepsie

⁴⁰³ Srov. známou část Republiky (474DE), ve které Platón vypráví, jak milenci vychvalují nezvyklé rysy a vzhled svých miláčků

⁴⁰⁴ Komentátor (str. 141, vyd. Wolf) říká, že se to vztahuje ke zvyku brát nemocné na léčení do chrámů. Tak by se nemoc otevřeně předvedla a mluvilo by se o ní. Proclus naznačuje, že se léčí pomocí předvedení a přiznání.

⁴⁰⁵ Hermes (Merkur) byl bohem obchodu a zisku

Charakter zkoumání tělesných nemocí by měl být takovýto. Pokud jde o kvality duše, pak těm, které se týkají rozumu a mysli, rozumíme pomocí stavu Merkuru, pozorovaného při zvláštní příležitosti; a kvality smyslové a iracionální části odhaluje Měsíc, který je více hmotný než Slunce, a ty z planet, které jsou umístěny v jeho separacích a aplikacích ⁴⁰⁶. Ale protože rozmanitost duševních podnětů je velká, je logické, že bychom neměli takové zkoumání provádět žádným jednoduchým nebo ledabylým způsobem, ale pomocí mnoha složitých pozorování. Rozdíly mezi znameními, která obsahují Merkur a Měsíc nebo planety, které jim dominují, mohou totiž vskutku hodně přispívat k charakteru duše; obdobné je to s aspekty ke Slunci a k úhlům, které mají planety, které se vztahují k uvažované třídě kvalit, a dále s tou vlastní přirozenou kvalitou každé z planet, která se vztahuje k pohybům duše. Ze znamení zvířetníku obecně slunovratová znamení vytvářejí duše, které se hodí k jednání s lidmi, které mají rády vzrušení a politickou aktivitu, hledají slávu a jsou a jsou pozorné k bohům, vznešené, proměnlivé, zvědavé, vynalézavé, s dobrým úsudkem a vhodné pro astrologii a věštění. Dvojtělesná znamení vytvářejí duše složité, proměnlivé, těžko pochopitelné, lehkovážné, nestálé, přelétavé, láskyplné, všestranné, s láskou k hudbě, líné, snadno zívavé, náchylné měnit své názory. Pevná znamení je dělají spravedlivé, neovlivněné lichotkami, vytrvalé, spolehlivé, inteligentní, trpělivé, pracovité, přísné, se sebeovládáním, záštiplné, vyděračské, svárlivé, ctižádostivé, vzpurné, chamtivé, tvrdé, neoblomné.

Pokud jde o umístění, polohy na východě a v horoskopu a zvláště ty, které jsou ve správné tváři ⁴⁰⁷, vytvářejí velkorysé, jednoduché, tvrdohlavé, silné, vznešené, horlivé, otevřené duše. Ranní zastávky a kulminace je dělají vypočítavými, trpělivými, s dobrou pamětí, spolehlivými, inteligentními, velkomyslnými, které dosáhnou toho, po čem touží, neoblomnými, mohutnými, drsnými, které se nenechají snadno oklamat, kritickými, praktickými, náchylnými trestat, obdařenými pochopením. Precese ⁴⁰⁸ a západy způsobují, že jsou snadno ovlivnitelné, nestálé, slabé, neschopné těžké práce, citově založené, skromné, zbabělé, nepoctivé, tyranské, těžko chápající, tupé, těžko vyburcovatelné. Večerní zastávky a polohy v nadhlavníku nad Zemí a dále, v případě Merkuru a Venuše, ve dne večerní západy a v noci ranní západy, tvoří duše vznešené a moudré, ale s průměrnou pamětí, které nejsou horlivé, ani nemají rády těžkou práci, ale pátrají po skrytých věcech a hledají neznámé, jako např. kouzelníci, odborníci na záhady, meteorologové, výrobci nástrojů a strojů, kejklíři, astrologové, filozofové, vykladači osudových znamení, snů a podobně.

Když jsou navíc vládcové duše, jak jsme vysvětlili na začátku, ve svých vlastních nebo příbuzných dómehch nebo rodech ⁴⁰⁹, je povaha duše otevřená, nerušená, spontánní a činorodá, zvláště když tytéž planety vládnou současně těm dvěma místům, tj. když jsou v libovolném aspektu k Merkuru a mají separaci nebo aplikaci k Měsíci ⁴¹⁰; jsou-li však v místech, která jsou Merkuru a Měsíci cizí, způsobí to, že vlastnosti jejich vlastních povah jsou nejasné, nezřetelné, nedokonalé a nečinné vzhledem k aktivní kvalitě duše. Avšak síly povahy planet,

---

⁴⁰⁶ Srov. I.24

⁴⁰⁷ Viz I.23

⁴⁰⁸ Postupy planety v protikladu k jejímu retrográdnímu pohybu nebo jejím zastávkám; srov. Bouché-Leclercq, str. 111. Termín může být dvojznačný; viz kap. 11, str. 80

⁴⁰⁹ Vládcové duše jsou Merkur a Měsíc. O dómehch viz I.17 a o rodech I.7 a 12

⁴¹⁰ Tj. když je od nich Měsíc separován nebo se na ně aplikuje

kteří jim dominují a překonávají⁴¹¹ je, jsou silné a pro subjekt škodlivé. Lidé, kteří z důvodu příbuznosti škodlivých planet jsou nečestní a zlí, získávají popud k vzájemnému poškozování snadno, nerušeně, bez obav a počestně, mají-li tyto planety sílu; jsou-li však překonávány planetami opačného rodu, jsou lidé letargičtí, nečinní a je snadné je ztrestat. A zase ti, kteří díky příbuznosti užitečných planet k uvedeným hranicím jsou dobří a čestní, když tyto planety nejsou překonávány, jsou šťastni a mají dobrou pověst díky své laskavosti k ostatním, a protože jim nikdo neškodí, mají užitek ze své vlastní spravedlnosti; jestliže však nad dobrými planetami dominují opačné, dostává se jim jen pro jejich mírnost, laskavost a soucit opovržení a pohany nebo se dokonce snadno může stát, že jim bude ubližovat většina lidí.

Toto je tedy obecná metoda zkoumání pokud jde o charakter. Dále budeme stručně uvažovat, v náležitém pořadí, zvláštní rysy, které vyplývají ze samotné povahy planet v tomto druhu dominance, dokud nepojednáme o teorii směšování v jejich nejdůležitějších aspektech.

Je-li Saturn sám vládcem duše a dominuje nad Merkurem a Měsícem, má-li významnou polohu vzhledem k vesmíru a k úhlům⁴¹², způsobuje, že jeho poddaní jsou milenci těla⁴¹³, mají pevnou vůli, jsou hlubocí myslitelé, asketové, milovníci majetku, mají jeden cíl, jsou pracovití, diktátorští, lakomí, prudcí, připraveni trestat, hromadí poklady a žárlí; je-li však jeho poloha opačná a bez důstojnosti, jsou ničemní, malicherní, podlého ducha a myslí, lhostejní, zlomyslní, zbabělí, bázlíví, uplakaní, nestoudní, pověřčiví, necitliví, zasmušilí, jsou pomlouvači, samotáři, rádi se dřou, splétají intriky proti svým přátelům, vůbec se nestarají o tělo.

Saturn, který je popsáným způsobem spojen s Jupiterem, opět ve významných polohách, způsobuje, že jeho poddaní jsou dobří, ohleduplní ke starším, klidní, vznešeného ducha, pomáhají⁴¹⁴, jsou kritičtí, velkomyslní, šlechtní, vlídní, moudří, trpěliví, mají rádi majetek, své přátele, mají dobré úmysly a filozofují; ale v opačných polohách jsou nevzdělaní, blázniví, ustrašení, pověřčiví, podezíraví, padoušsky hloupí, jedovatí, pokrytečtí, nečinní, nectižádostiví, nevlídní, opatrní, ale přesto hloupí, jsou častými návštěvníky svatýň, veřejnými vyznavači rozruchu, nenávidí vlastní děti, jsou bez přátel, schovávají se za zavřenými dveřmi, nemají soudnost, jsou bez víry, mají sklon měnit názory, je těžké se s nimi domluvit nebo se jim přiblížit a lze je snadno zneužít.

Saturn ve spojení s Marsem v počestných polohách způsobuje, že jeho poddaní nejsou ani dobří ani špatní, jsou pracovití, upřímní, hrubí v kontaktu, bez slitování, opovržliví, drsní, svárliví, zbrklí, neukáznění, prolhaní, tyranští, chamtiví, zlomyslní, skrz naskrz zlí, aktivní, netrpěliví, chvástávi, vulgární, chlubití, škodliví,

⁴¹¹ K výrazu "překonávají" viz III.4, str. 62. Planety by "dominovaly" nad vládci duše (Merkurem a Měsícem) uplatněním vládcovství nad částí zvířetníku, ve které jsou vládcové; mohlo by se tak stát jedním z pěti způsobů, které Ptolemaios upřesnil v III.2 (str. 59).

⁴¹² Bouch-Leclercq, str. 309, vypočítává podmínky, které by měly existovat, má-li planeta účinně působit, a charakterizuje je jako vztahy ke kruhům nativity, k zvířetníku, ostatním planetám, k vlastnímu pohybu planety a ke Slunci. Vzhledem k zvířetníku by planeta měla být v "pevném" znamení, v kvadrantu a znamení stejného pohlaví jako ona sama, v jedné ze svých vlastních oblastí působnosti (dóm, trojúhelník, povzbuzení, příznivé polohy, dekaný) a ne ve svém místě oslabení. Vzhledem ke kruhu nativity by planeta měla být nad úhlem (zvláště nadhlavníkem) nebo v příznivém aspektu (trigonu nebo sextilu) k úhlu a ne v místě, které nemá žádný aspekt k horoskopu (je disjunktní). Toto objasní, jaké jsou obecně "významné" neboli "počestné" polohy a jejich opozice.

⁴¹³ Ptolemaiovy výčty vlastností a kvalit přičítaných různým planetám, které zabírají zbytek této kapitoly, jsou pozoruhodně užitečné pro sestavení obrazu života v Egyptě v době římského impéria. F. Cumont, *L'Égypte des astrologues* (Brusel, 1937), je k tomuto účelu neustále používá.

⁴¹⁴ Určité rukopisy zde dodávají "bez ostrovtipu"; viz kritická poznámka.

nečestní, nepoddajní, nezměnitelní, protivní, zbabělí chvastouni, připravují léčky, drží se jich vztek, nepohnou s nimi prosby, vyhledávají cháttru, nenávidí prosté občany, rádi se hádají, nelze je ignorovat, nenávidí lidstvo, jsou všetečkové, ale současně zruční a praktičtí, protivníci si je nemohou podrobit a obecně jsou úspěšní v dosažení svých cílů. V opačných polohách způsobuje, že jsou to lupiči, piráti, penězokazci, zloději, křivopřísežníci, vrazi, zločinci, kriminálníci, vykradači chrámů a hrobů, jsou povolní k hanebnému jednání, berou nečestné výděly, jedí zakázané ovoce, jsou bez lásky, bezbožní, urážliví, vychytralí, hříšní a zcela zkažení.

Ve spojení s Venuší v počestných polohách Saturn způsobuje, že jeho poddaní nenávidí ženy, milují starodávnost, neradi se seznamují, nejsou ctižádostiví, nenávidí krásno, nejsou družní, mají pevné zásady, věštecké schopnosti, věnují se náboženským obřadům, milují mystéria a uváděcí ceremoniály, provozují obětní rituály, mystiku, náboženské zvyky, ale nazdobené a uctivé, filozofují, věří ve sňatek ⁴¹⁵ dovedou se ovládat, rychle se unaví a vedení žárlivostí snadno pojmou podezření vůči svým manželkám, jsou samotářští, závistiví, strozí ve společenských vztazích, skromní, vypočítaví a opatrní. V polohách opačného typu způsobuje, že jsou nespoutaní, chlípní, nečistí, nezdraví, kritičtí, zvrácení, podlézaví, dopouštějí se sprostých věcí, nedělají rozdíly a jsou neslušní v sexuálních vztazích, podvádějí ženy a zvláště své vlastní příbuzné, nenávidí krásno, hledají chyby, pomlouvají, pijí, jsou bezuzdní v sexuálních vztazích, aktivních i pasivních, přirozených i nepřirozených, a rádi je vyhledávají s těmi, kterým to nedovoluje věk, stav nebo zákon, nebo se zvířaty, jsou bezbožní, opovrhují bohy, vysmívají se mystériím a posvátným obřadům, jsou úplní bezvěrci, jsou klevetiví, penězokazci, traviči a ničemové, kteří se nezastaví před ničím.

Saturn v příbuznosti s Merkurem v počestných polohách způsobuje, že jeho poddaní jsou šouralové, zvědaví, zkoumají otázky zákona a zvyků, mají rádi lékařskou vědu, jsou mystikové, účastní se tajných obřadů, dělají zázraky, jsou podvodníci, žijí jen pro jeden den, jsou pohotoví, schopni vést obchod, jsou chytří, zahořklí, přesní, střídmi, přátelští, mají rádi praktické záležitosti, jsou schopni dosáhnout svých cílů. V nečestných polohách jsou to lehkovážní mluvkové, zlomyslní, bez lítosti v duši, těžce pracují, nenávidí své příbuzné, rádi trýzní, jsou trudnomyslní, noční tuláci, kladou léčky, nemají soucit, jsou to zrádcové, zloději, kouzelníci, traviči, padělatelé, nemají výčitky svědomí, jsou nešťastní a obvykle neúspěšní.

Pokud dominuje nad duší samotný Jupiter, pak v počestných polohách způsobuje, že jeho poddaní jsou velkomyslní, šlechtní, pociťují bázeň z boha, jsou vznešení, rádi se baví, jsou laskaví, úctyhodní, štedří, čestní, ušlechtilí, oslavovaní, hledí si svých věcí, mají vůdcovské schopnosti. Je-li náhodou v opačné poloze, zdají se jeho duše být podobné, ale s rozdílem ve směru k větší pokoře, menší nápadnosti a horšímu úsudku ⁴¹⁶. Například místo velkomyslnosti je obdařuje marnotratností, místo úcty k bohům pověřčivostí, místo umírněnosti zbabělostí, místo důstojnosti nafoukaností, místo laskavosti hloupou prostotou, místo lásky ke krásnu hloupostí, místo štedrosti lhostejností a podobně.

---

⁴¹⁵ V tomto místě některé rukopisy a Camerarius dodávají "jsou nezlomní".

⁴¹⁶ Ptolemaios má zřejmě na mysli známou Aristotelovu doktrínu, že dobrá vlastnost je střední hodnotou (Ethica Nicomachea, 2, str. 1106b, 27), a příklady, které cituje Aristoteles, avšak Ptolemaiovy příklady jsou pouze podobné a ne identické s Aristotelovými. Aristoteles např. uvádí "štedrost", jejíž účinek "marnotratnost" znamená nadbytek, dává do protikladu "velkomyslnost" a "malichernost" s "ničemností ducha", "umírněnost" s nadměrnou kvalitou "plachost" a s nedostačující "opovázlivost".

Jupiter ve spojení s Marsem v počestných polohách způsobuje, že jeho poddaní jsou drsní, bojovní, vojenského typu, manažerští, neklidní, vzpurní, horliví, bezstarostní, praktičtí, otevření, kritičtí, činorodí, svárliví, panovační, bezúhonní, mužní, libují si v kreslení, rádi vítězí, ale jsou velkodušní, ctižádostiví, vášniví, rozumní, úspěšní. V opačné poloze jsou drzí, nekritičtí, suroví, neúprosní, buňčtí, svárliví, umínění, pomlouvační, domýšliví, lakomí, chamtiví, snadno ovlivnitelní, lehkovážní, snadno mění názory, jsou nestálí, tvrdohlaví, nespolehliví, mají špatný úsudek, jsou necitliví, popudliví, aktivní, hádaví, marnotratní, upovídání a ve všech ohledech odlišní a snadno podrážditelní.

Jupiter ve spojení s Venuší v počestných polohách způsobuje, že jeho poddaní jsou čestní, rozkošníci, milují krásno, děti, divadlo a sféry Múz, jsou zpěváci, mají rádi své vychovatele, mají dobrý charakter, pomáhají, mají soucit, jsou bezelstní, pečliví, schopni atletického cvičení, rádi soutěží, jsou moudří, srdeční, okouzliví, velkorysí, slušní, dobročinní, rádi se učí, mají dobrý úsudek, jsou mírní a korektní ve věcech lásky, mají rádi své příbuzné, jsou pobožní, spravedliví, ctižádostiví, usilují o slávu a obecně jsou džentlmenští. V opačných polohách způsobuje, že jsou zhýčkaní, slaboští, zženštilí, rádi tancují, mají ženského ducha, nešetří výdaj, mají špatný vztah k ženám, jsou smyslní, chlípní, oplzlí, pomlouvační, cizoloží, mají rádi ozdoby, jsou poněkud měkčí, líní, rozmařilí, rádi hledají chyby, jsou vášniví, zvyšují lesk své osoby, mají ženské myšlení, jsou zbláznění do náboženských obřadů, jsou kuplíři, často navštěvují mystéria, avšak jsou důvěryhodní a nejsou lumpové, ale jsou dobrotiví, snadno přístupní a ochotní a projevují velkodušnost v neštěstí.

Jupiter ve spojení s Merkurem v počestných polohách způsobuje, že jeho poddaní jsou vzdělaní, rádi diskutují, ovládají geometrii, matematiku, jsou básníci a řečníci, jsou talentovaní, střídmí, s dobrým intelektem, umí dobře poradit, jsou to státníci, dobrodinci, manažeři, jsou dobromyslní a šlechtní, mají rádi lid, jsou chytří a úspěšní, vůdčí typy, uctiví, zbožní, obratní v obchodě, srdeční, milují své příbuzné, jsou dobře vychovaní a filozoficky zaměřeni. V opačných polohách jsou prostí, upovídání, často dělají chyby, jsou opovržením hodní, náboženští fanatici, mluví hlouposti, jsou náchylní ke zlobě, dělají si nárok na rozum, jsou hlupáci, chlubilové, studenti, kouzelníci, poněkud vyšinutí, ale dobře informovaní, s dobrou pamětí, učitelé a nevinní ve svých touhách.

Jestliže má dominanci nad duší samotný Mars, způsobuje v počestné poloze, že jeho poddaní jsou vznešení, vojenského a velitelského typu, odvážní, všestranní⁴¹⁷, silní, riskují, jsou zbrklí, vzpurní, lhostejní, tvrdohlaví, horliví, ukvapení, opovržliví, tyranští, aktivní, vznětliví, mají vůdcovské schopnosti. V opačné poloze jsou suroví, drzí, krvežízniví, tropí výtržnosti, jsou marnotratní, velkohubí, agresivní, impulsivní, opíjejí se, jsou násilníci, zločinci, nelítostní, neklidní, šílení, bezbožní, nenávidí vlastní příbuzné.

Ve spojení s Venuší v počestných polohách Mars způsobuje, že jeho poddaní jsou příjemní, veselí, přátelští, žijí klidně, jsou šťastní, hrají, nevzdělaní, půvabní, rádi tančí, jsou eroticky a umělecky založení, napodobují, těší se z rozkoší, jsou schopni získat majetek, jsou svalnatí a náchylní vést si špatně v otázkách lásky, ale přesto úspěšní, opatrní a citliví, je těžké je usvědčit, mají vášeň pro mladé muže i ženy, jsou urážliví, marnotratní, vznětliví a žárliví. V opačných polohách jsou potměšilí, chlípní, rozmařilí, lhostejní, drzí, jsou to pomlouvači, cizoložníci, lháři, podvodníci, svádí k tomu jiné, jsou dychtiví po

---

⁴¹⁷ Přídomek, který neustále používal Homér při popisu Odyssea

rozkoších a v tomto směru nenasytí, ničí ženy a panny, jsou odvážní, horliví, vzpurní, falešní, křivopřísežní, snadno ovlivnitelní a slabomyslní, ale někdy podobně rozmařílí, mají rádi ozdoby, jsou smělí, mají sklon k hanebnému chování a jsou nestydatí.

Ve spojení s Merkurem v počestných polohách způsobuje Mars, že jeho poddaní jsou vůdcové armád, obratní, silní, aktivní, nelze je ignorovat, jsou vynalézaví, nápadití, vychytralí, pečliví, ničemní, mnohomluvní, bojovní, prohnání, nestálí, systematičtí, ostrovtipní, prolhaní, pokrytečtí, zákešní, mají špatný charakter, jsou šťourové, náchylní k ničemnostem, ale přesto úspěšní a schopní udržovat styky a dohody s podobnými osobami a obecně jsou nebezpeční pro své nepřátele a užiteční pro své přátele. V opačných polohách jsou marnotratní, lakomí, hrubí, odvážní, riskují, mají sklon měnit názory, jsou vznětliví, je snadné je podráždit, jsou bezbožní, lháři a křivopřísežníci, jsou připraveni přejít do útoku, jsou drzí, ruší v divadlech, jsou to buřiči, žháři, piráti, lupiči, vrazi, padělatelé, bandité, čarodějové, kouzelníci, šamani.

Má-li Venuše sama dominanci nad duší, pak v počestné poloze způsobuje, že její poddaní jsou milí, dobří, milují přepych⁴¹⁸, jsou výmluvní, elegantní, veselí, rádi tančí, jsou dychtiví krásy, nenávidí zlo, milují umění, mají rádi představení, jsou slušní, zdraví, sní příjemné sny, jsou srdeční, prospěšní, soucitní, distingovaní, úspěšní a obvykle okouzlující, snadno si je nakloníte. V opačné poloze jsou bezstarostní, smyslní, zženštilí, plaší, lhostejní, nemravní, kritičtí, bezvýznamní, zaslouží si ostudu.

Ve spojení s Merkurem v počestných polohách Venuše způsobuje, že mají umělecké a filozofické sklony, mají porozumění, jsou talentovaní, poetičtí, rádi přemýšlejí, milují krásu, mají výborný charakter, vyhledávají požitky, milují přepych, jsou šťastní⁴¹⁹, samouci, usilují o to nejlepší, napodobují krásu, jsou výmluvní a mile hovoří, vzbuzují náklonnost, mají rádi přátele, jsou zbožní, chytří, vynalézaví, intelektuální, inteligentní, úspěšní, rychle se učí⁴²⁰, mají dobrý charakter, jsou seriózní, mají rádi atletiku, jsou poctiví, mají dobrý úsudek, jsou šlechetní, v lásce jsou ve vztahu k ženám zdrženliví, ale vášnivější k chlapcům, a žárlí. V opačné poloze způsobuje, že jsou bojovní, vynalézaví, pomlouvační, nestálí, mají špatné úmysly, jsou podvodníci, agitátoři, lháři, nactiutřači, křivopřísežníci, absolutní ničemové, intrikáni, bezvěrci, padělatelé, jsou nespolehliví, ničí ženy a děti, vystavují na odiv svou osobu, jsou poněkud zženštilí, zlomyslně kritizují a pomlouvají, jsou užvanění, lumpové, někdy⁴²¹ takové chování předstírají, aby vypadali zkaženě, a někdy jej předvádějí vážně, propůjčují se k hanebným činům a podrobují se všem druhům nečestného jednání.

Když má dominanci nad duší Merkur, způsobuje v počestné poloze, že ti, kteří se pod ním narodili, jsou moudří, bystří, přemýšliví, vzdělaní, vynalézaví, zkušení, dobří počtáři, badatelé v přírodě, hloubaví, nadaní, ctižádostiví, užiteční, prozíraví, mají dobrý odhad, jsou matematikové, účastní se mystérií, úspěšně dosahují svých cílů. V opačné poloze jsou to úplní ničemové, zbrklí, zapomětliví, prudcí, naivní, nevypočitatelní, snadno mění názory, hloupí mizerové, omezení, hříšní, lháři, nekritičtí, nestálí, nespolehliví, lakomí, nepoctiví a obvykle nejistí v úsudku a náchylní ke špatnostem.

---

⁴¹⁸ Určité texty zde přidávají "jsou přívětiví".

⁴¹⁹ Určité rukopisy v tomto místě dodávají "mají rádi moudrost".

⁴²⁰ Určité rukopisy dodávají "rádi se učí".

⁴²¹ Proclus zbytek tohoto odstavce vynechává

Přestože předchozí platí tak, jak je uvedeno, má určitý vliv také stav Měsíce. Je-li totiž Měsíc v ohybech svých severních a jižních hranic ⁴²², pomáhá ⁴²³ s ohledem na povahu duše směrem k větší všestrannosti, duchapřítomnosti a přizpůsobivosti; v uzlech směrem k větší dychtivosti, aktivitě a vzrušivosti; při východu a při zvětšení své svítivosti směrem k většímu přirozenému nadání, dobré pověsti, neústupnosti a otevřenosti; a při ubývání jasu nebo při zákrytu, směrem k větší netečnosti a zabeđenosti, menší cílevědomosti, větší opatrnosti a horší pověsti.

Slunce také přispívá, je-li příbuzné s planetou, která vládne nad povahou duše, v počestné poloze ji pozměňuje směrem ke spravedlnosti, úspěchu, slávě, důstojnosti a úctě k bohům, ale v opačné a cizí poloze ji dělá prostší, pracovitější, nenápadnější, divočejší, umíněnější, drsnější, s těžším životem a obecně méně úspěšnou.

14. O nemocech duše

Protože po výčtu charakteristik duše následuje výčet jejích hlavních nemocí z určitého hlediska, je obecně potřebné všimnout si a pozorovat polohy Merkuru a Měsíce vzájemně, vzhledem k úhlům a k planetám, jejichž povaha má způsobit nemoc; jestliže totiž nemají žádný vztah k sobě navzájem ani k východnímu horizontu a jsou překonávány, obklopeny nebo v opozici vůči nepříbuzným hvězdám ve škodlivém aspektu, způsobují výskyt různých chorob, které působí na charakter duše. Jejich výklad musí být opět určen z dříve popsanych kvalit planet, které jsou příbuzné těmto místům ⁴²⁴ na obloze.

Skutečně, většinu mírnějších nemocí jsme již do určité míry charakterizovali tím, co bylo řečeno o povaze duše, a jejich vzrůst můžeme rozpoznat z nadbytku škodlivých vlivů; nyní bychom totiž mohli "nemocemi" nazvat ty extrémny charakteru, které buď nedosahují nebo přesahují střední hodnoty. Avšak taková onemocnění, která jsou úplně nepřiměřená a jaksí patologická, která se vztahují k celé povaze a která se týkají inteligentní i pasivní části duše, je třeba rozpoznat následovně. Ve většině případů jsou epileptici ⁴²⁵ ti, v jejichž geniturách nemají Měsíc a Merkur žádný vztah k sobě ani k horizontu, zatímco Saturn ve dne nebo Mars v noci je úhlový a v dříve popsaném aspektu ⁴²⁶. Jsou zuřivě šílení, když za stejných podmínek vládne této poloze Saturn v noci a Mars ve dne, zvláště v Raku, Panně nebo Rybách. Jsou posedlí démony ⁴²⁷ a mají vodnatelnost hlavy, jsou-li v této poloze škodlivé planety a ovládají Měsíc ve fázi, Saturn v konjunkci a Mars v úplňku a zvláště ve Střelci a Rybách. Jsou-li škodlivé planety spolu a vládnu konfiguraci uvedeným způsobem, jsou nemoci rozumové části duše, které tyto zapřičiňují, zajisté nevyléčitelné, ale latentní a skryté. Jestliže však jsou v západních částech a užitečné planety Jupiter a Venuše k nim mají nějakou příbuznost a jsou úhlové ⁴²⁸

⁴²² Viz pozn. v III.12 (str. 83), která se týká ohybů a uzlů dráhy Měsíce.

⁴²³ Zde jsou stejně jako v případě tvaru těla a povahy (III. 11, srov. zvl. str. 80) skutečnými vládci planety a úlohou světél je pomáhat jim svým vlivem.

⁴²⁴ Tj. Měsíce a Merkuru.

⁴²⁵ Epilepsie a šílenství byly také uvedeny mezi tělesnými chorobami (kap. 12, str. 84).

⁴²⁶ Překonává, obklopuje nebo je v opozici; viz výše.

⁴²⁷ O této pověře v římském Egyptě srov. Cumont, *L'Égypte des astrologues*, 167-170. Ptolemaios zřejmě ztotožňuje posedlost démony s "vodnatelností hlavy".

⁴²⁸ Srov. I.6

na východě, jsou nemoci vyléčitelné, ale viditelné; je-li to Jupiter, lze je léčit lékařskými prostředky, dietou nebo léky; je-li to Venuše, pak pomocí bohů a zařikávání. Jsou-li samy škodlivé planety úhlové na východě a užitečné planety zapadají, jsou nemoci, které způsobují, nevyléčitelné, předmětem hovoru a viditelné; u epilepsie mají za následek oběti trvalých záchvatů, notoričnost a smrtelné nebezpečí; u šílenství a posedlosti způsobují nedostatek stability, odcizení přátel, strhávání šatů, nadávky a podobně; u posedlosti démony nebo-li vodnatelnosti hlavy způsobují posedlost, zpověď, muka a podobné projevy. Z míst, která ovládají konfiguraci, přispívají místa Slunce a Marsu ke vzniku šílenství, místa Jupiteru a Merkuru k epilepsii, místa Venuše k božské posedlosti a veřejné zpovědi a místa Saturnu a Měsíce k nahromadění vody a posedlosti démony.

Chorobná úchylka aktivní části duše ve své obecné povaze proto vzniká v takových podobných formách a je vyvolána těmito konfiguracemi planet. Odpovídající úchylka pasivní části, jak jsme na předchozím příkladě viděli v jeho extrémních případech, je nejzřetelnější v nadbytku a nedostatku ve věcech pohlaví, mužského a ženského, ve srovnání s tím, co je přirozené, a při zkoumání ji chápeme stejným způsobem jako dříve, ačkoliv místo Merkuru uvažujeme spolu s Měsícem Slunce a pozorujeme, jaký k nim má vztah Mars s Venuší. Jestliže totiž pozorujeme, když jsou světla bez doprovodu v mužských znameních, převažují muži v přirozených a ženy v nepřirozených kvalitách tak, aby se pouze zvětšila virilita a aktivita duše. Ale když podobně Mars nebo Venuše, jedna z nich nebo obě, jsou mužské⁴²⁹, oddávají se muži přirozeným sexuálním vztahům a cizoloží, jsou neukojitelní a při každé příležitosti připraveni na zvrhlé a bezuzdné činy sexuální vášně, zatímco ženy jsou chtivé nepřirozených souloží, vrhají vyzývavé pohledy a jsou lesbičky; stýkají se totiž s ženami a vykonávají funkci muže. Jestliže je samotná Venuše mužská, dělají tyto věci tajně. Jestliže je však takový Mars, pak někdy dokonce označují ženy, se kterými mají takové vztahy, za své právoplatné "manželky".

Avšak na druhé straně, když jsou světla v uvedené konfiguraci bez doprovodu v ženských znameních, převažuje u žen přirozené a u mužů nepřirozené jednání s tím výsledkem, že jejich duše jsou měkké a zženštilé. Jestliže je také Venuše ženská, jsou ženy zvrácené, smyslné a cizoloží a v důsledku toho s nimi každý může zacházet přirozeným způsobem při každé příležitosti a neodmítnou absolutně žádný pohlavní styk, i když by byl zvrhlý a nezákonný. Muži jsou naopak zženštilí a zkažení pokud jde o nepřirozené soulože a funkce ženy a zachází se s nimi jako s milenci, ačkoliv soukromě a tajně. Je-li však také Mars ženský, je jejich nemravnost otevřená a provozují uvedenou činnost obojího druhu, nasazují si masku společné děvky, která se podrobuje celkovému zneužití a každé zvrácenosti, dokud neutří ostudu a urážky, že mají takové zvyky. Východ a ranní polohy Marsu i Venuše přispívají k mužnosti a notoričnosti, zatímco západ a večerní polohy zvětšují ženskost a usedlost. Podobně, je-li přítomen Saturn, spojuje se jeho vliv se všemi předchozími a vzniká větší bezuzdnost, necudnost a hanba, zatímco Jupiter přispívá ve smyslu větší slušnosti, zdrženlivosti a cudnosti a Merkur směřuje ke zvětšení notoričnosti, nestálosti citů, všestrannosti a obezřelosti.

---

⁴²⁹ Srov. pozn. 3 na str. 102

KNIHA 4

1. Úvod

Na předchozí se lze dívat jako na to, co lze zjistit výzkumem jevů předcházejících narození a s ním současných spolu s jevy, probíhajícími po narození, které se nějak týkají konstituce subjektu tím, že odhalují obecnou kvalitu jeho povahy. Mezi vnějšími náhodnými jevy, kterými se budeme zabývat dále, bude na prvním místě diskuse o štěstí ve smyslu bohatství a cti; a protože materiální štěstí je spojeno s vlastnostmi těla, patří čest vlastnostem duše.

2. O materiálním štěstí

To, jaké budou materiální přírůstky subjektu, získáme z tzv. "Hodně štěstí"⁴³⁰; avšak je třeba určit ten, který měříme od horoskopu jako vzdálenost od Slunce k Měsíci denních i nočních nativit, z důvodů, které jsme uvedli v diskusi o délce života. Jak jsme stanovili, budeme proto nuceni vzít vládcovství znamení a pozorovat, jaký je stav těchto planet s ohledem na sílu a příbuznost způsobem, který jsme popsali na začátku⁴³¹. Dále musíme uvažovat planety, které jsou k nim v aspektu, nebo planety stejného nebo opačného rodu, které je překonávají. Když jsou totiž planety, které vládnu Hodně štěstí, silné, jsou subjekty bohaté, zvláště když se jim podaří mít správné svědectví⁴³² světel; tak Saturn přináší bohatství ve formě budov, zemědělství nebo lodních výprav, Jupiter pomocí fiduciárních vztahů, poručnictví nebo kněžství, Mars pomocí vojenských operací a velení, Venuše ve formě darů od přátel nebo žen a Merkur pomocí výmluvnosti a obchodu. A ve zvláštním případě, když je Saturn spojen s materiálním štěstím, je-li v aspektu s Jupiterem, je příčinou dědictví, zvláště když je nad horními úhly a Jupiter v dvojtělesném znamení nebo v aplikaci na Měsíc. V tom případě jsou totiž adoptování a dědí majetek ostatních; a když planety téhož rodu jako vládnoucí náhodou svědčí vládcovství, ponechají si svá bohatství beze ztráty; avšak jestliže planety opačného rodu překonávají vládnoucí místa nebo vycházejí za nimi, přinášejí ztrátu majetku a obecný čas⁴³³ je určen přiblížením příčinných planet k úhlům a následujícím znamením.

3. O štěstí v postavení

---

⁴³⁰ Viz III.10, str. 70 - 71. Autentičnost následující věty (k "nativitám") je pochybná, protože se zdá, že se vztahuje k větě v III.10 (str. 70, pozn. 5), která je nepochybně interpolací.

⁴³¹ Srov. II.7 (str. 44) a III.2 (str. 59).

⁴³² Srov. str. 96, pozn. 6

⁴³³ Kdy dědictví nabývá splatnosti; Bouché-Leclercq, str.437. Ashmand, str. 173, vztahuje tento výraz k době trvání bohatství.

Otázky postavení a štěstí, které z něj vyplývá, bude třeba určit z polohy světla a z příbuznosti k nim jejich doprovodných planet⁴³⁴. Jsou-li totiž obě světla v mužských znameních a buď obě nebo jedno z nich je úhlové a zvláště když je světlo toho rodu⁴³⁵ provázeno pěti planetami, ranními ke Slunci a nočními k Měsíci, budou z dětí králové. A když doprovodné planety jsou samy buď úhlové nebo mají aspekt k hornímu úhlu, budou narozené děti mocné, silné a budou světovládci⁴³⁶, a budou mít dokonce ještě více štěstí, budou-li doprovodné planety v pravém aspektu⁴³⁷ k horním úhlům. Je-li však jenom Slunce v mužském znamení, Měsíc v ženském a jedno ze světla je úhlové a ostatní planety jsou ve stejném postavení, budou to pouze generálové⁴³⁸ s právem života a smrti. Jestliže však žádná z doprovodných planet není ani úhlová ani nesevědí⁴³⁹ úhlům, budou pouze významní a budou se těšit dílčím postavením, která souvisejí s nošením věnců kolem hlavy⁴⁴⁰, řízením⁴⁴¹ nebo vojenským velením, a ne nejvyšším. Jestliže ale světla nejsou úhlová a většina doprovodných planet je úhlová nebo v aspektu k úhlům, nedosáhnou významnějších post, ale jen civilního vedoucího postavení a mírného postupu v zaměstnání. Jestliže však doprovodné planety nejsou spojeny s úhly, je jejich činnost bezvýznamná a bez povýšení, a když žádné ze světla není ani úhlové ani v mužském znamení a ani není doprovázeno užitečnými planetami, jsou úplně bezvýznamní a jejich štěstí je ubohé. Obecný nárys výzkumu, který je před námi, pak vyžaduje odstupňování společenských postavení tohoto druhu. Poněvadž mezi těmito stupni existuje velmi mnoho stavů, musíme je odhadnout ze specifických kvalit samotných světla a ze zvláštní odchylky podle způsobu, kterým jsou doprovázeny, a z vládcovství doprovodu. Jestliže se totiž jejich doprovod skládá z planet téhož rodu nebo z užitečných planet, bude postavení doprovázet větší nezávislost a bezpečí; obsahuje-li však opačný rod nebo škodlivé planety, nastane závislost a menší bezpečnost. Druh budoucího postavení je třeba vytyčit z kvality doprovodných planet; vládne-li doprovodu Saturn, přináší moc založenou na bohatství a hromadění majetku, moc za pomoci Jupiteru nebo Venuše spočívá v náklonnosti nebo darech, vyznamenáních a projevech velkomyslnosti; Mars přináší moc založenou na postavení generála, vítězstvích a strachu podřízených a Merkur na inteligenci, vzdělání a péči a vedení záležitostí.

4. O kvalitě činnosti

Vládce činnosti se určuje dvěma metodami, pomocí Slunce a kulminujícího znamení. Bude proto potřeba hledat planetu, která se ráno objeví

⁴³⁴ "Doprovod" popisuje Porfyryus, Introduction, str.190-191, vyd. Wolf, z kterého vychází Hefaistón, I.17, str. 74-75, vyd. Engelbrecht. Druhý ze tří možných způsobů doprovodu se týká světla. Je-li jedno z nich v horoskopu nebo v nadhlavníku, ať už ve svém vlastním dómu nebo ne, bude mít za průvodce libovolnou planetu svého rodu, která na něj vysílá své paprsky, u slunečního (denního) rodu ve směru denního pohybu nebes a u měsíčního rodu v opačném směru.

⁴³⁵ Rod genitury, denní nebo noční.

⁴³⁶ Ptolemaios měl nepochybně na mysli římské císaře, avšak tento přídomek používali astrologové pro krále ještě předtím, než se objevil v titulech císařů (Cumont, L'Égypte des astrologues, str. 27).

⁴³⁷ Vpravo znamená ve směru denního pohybu nebes.

⁴³⁸ Určitě tím myslí důstojníky ve velmi vysoké hodnosti ve službách impéria. Cumont, cit. práce, str.39-40, ukazuje, že tento význam mělo označení v Egyptě a někdy se shoduje s výrazem "soudce" (str. 45-46).

⁴³⁹ V aspektu.

⁴⁴⁰ Spojeno s kněžským postavením; srov. Cumont, cit. práce, str. 117.

⁴⁴¹ Zřejmě se vztahuje k prominentnímu postavení u dvora nebo v civilní službě.

nejblíže ke Slunci, a také tu, která je v nadhlavníku, zvláště když je v místě aplikace k Měsíci; a když se v obou polohách nachází stejná hvězda, musíme použít pouze ji a podobně když není žádná v jednom z těchto míst, musíme použít pouze tu, která je v druhém místě. A objevila-li se jedna planeta nejblíže ke Slunci a druhá je spojena s nadhlavníkem a s Měsícem, musíme použít obě dvě a musíme dát přednost té, která díky své síle má větší počet nároků na dominanci podle schématu, které jsme již vymezili⁴⁴². Ale nenajdeme-li takovou, která se objeví⁴⁴³ nebo je v nadhlavníku, musíme vzít vládce nadhlavníku, avšak s ohledem na náhodné záležitosti subjektu, protože osoby s takovými geniturami jsou většinou neaktivní.

Takto tedy určíme planetu, která vládne činnosti. Avšak kvalitu činnosti musíme rozeznat z charakteru tří planet, Marsu, Venuše a Merkuru, a znamení, kterými tyto procházejí. Obecně řečeno, vládne-li Merkur činnosti, jsou jeho poddaní spisovatelé, obchodníci, počtáři, učitelé, kupci, bankéři, věštcí, astrologové, obětní kněží a obecně ti, kteří provozují své funkce pomocí listin, interpretace a dávání a braní. A jestliže mu svědčí Saturn, budou správcové majetku druhých, vykladači snů nebo častí návštěvníci chrámů z důvodu prorokování a inspirace. Je-li svědkem Jupiter, budou zákonodárci, řečníci, učenci, kteří se těší příbuzenství s význačnými osobami.

Vládne-li činnosti Venuše, jsou její poddaní osoby, jejichž aktivita leží mezi vůněmi květin nebo mastí, spočívá ve víně, barvách, koření nebo ozdobách, např. prodavači mastí, tkalci, hospodští, obchodníci s vínem, drogisté, pracují s kořením, jsou malíři, barvíři, prodavači oděvů. A když jí svědčí Saturn, zacházejí se zbožím určeným pro radost nebo ozdobu, jsou čarodějové, traviči, kuplíři a ti, kteří si vydělávají na živobytí podobným zaměstnáním. Svědčí-li Saturn, budou to atleti, nositelé věnců, osoby zasluhující pocty a muži, kteří dosahují postupu pomocí žen. Od Marsu v aspektu ke Slunci pocházejí lidé, kteří ve svém řemesle používají oheň, jako kuchaři, formíři, vypalovači, kováři, dělníci v dolech; není-li se Sluncem, pak tyto lidé pracují se železem, jako stavitelé lodí, tesaři, sedláci, lamači kamene, kameníci, klenotníci, dřevorubci a jejich podřízení pracovníci. Svědčí-li mu Saturn, plodí námořníky, nosiče vody, tuneláře, malíře, hajné⁴⁴⁴, kuchaře, balzamátory⁴⁴⁵. Svědčí-li Jupiter, plodí vojáky, sluhy, publikány, hostinské, převozníky, pomocníky při obětních obřadech.

V případě vládnutí dvou planet nad činností, jestliže vládne Merkur a Venuše, způsobují činnost vyjádřenou uměním Múz, hudebními nástroji, melodiemi nebo básněmi a rytmem, zvláště když si vyměnily místa. Plodí totiž pracovníky v divadle, herce, otrokáře, výrobce hudebních nástrojů, sboristy, výrobce strun, malíře, tanečníky, tkalce a voskaře. Svědčí-li jim Saturn, plodí již uvedené a navíc obchodníky s ženskou parádou. Svědčí-li Jupiter, plodí právníky, vedoucí v kancelářích⁴⁴⁶, městské úředníky, učitele dětí, vůdce obyvatelstva⁴⁴⁷.

Jestliže se vládcovství činnosti zmocní Merkur a Mars, plodí sochaře, zbrojíře, tvůrce posvátných památníků, modeláře, zápasníky, lékaře, ranhojiče, udavače, cizoložníky, zločince, padělatele. Svědčí-li jim Saturn, plodí vrahy,

⁴⁴² V III.2 (str. 59).

⁴⁴³ Určité rukopisy říkají "ráno objeví".

⁴⁴⁴ Egyptští králové a římsí císaři chovali exotická zvířata a měli sluhy, kteří je hlídali; srov. Cumont, cit. práce, str. 63-64

⁴⁴⁵ Přesněji ty, kteří otevírají těla za účelem balzamování; srov. cumont, cit. práce, str. 138 a dále

⁴⁴⁶ Zřejmě myslí městské finanční úřady; Cumont, str. 47, pozn. 1.

⁴⁴⁷ Srov. Cumont, str. 71, pozn. 3, který se zmiňuje o neurčitosti astrologických odkazů na menší občanské úřady.

příležitostné zloděje, lupiče, piráty, zloděje dobytka, zloduchy. Svědčí-li Jupiter, plodí ozbrojence, duelanty, rázné a chytré osoby, všetečky, kteří se pletou do cizích věcí a tak ovlivňují jejich život.

Jestliže však dominují nad činností společně Venuše a Mars, plodí barvíře, voňavkáře, pracovníky s cínem, olovem, zlatem a stříbrem, statkáře, drogisty, lékaře, kteří používají léky. Svědčí-li jim Saturn, plodí pečovatele o posvátná zvířata, hrobníky, smuteční hosty, hráče na pohřbech, fanatiky, kteří se všude uchylují k mystériím, nářkům a krvavým obřadům. Svědčí-li ale Jupiter, časté návštěvníky chrámů, vykladače osudů, nosiče posvátných nástrojů, dozorce nad ženami, vykladače sňatků⁴⁴⁸ a partie, které se živí podobnými zaměstnáními a současně se oddávají rozkoši a jsou bezstarostní.

Podobně také zvláštní povahy znamení, ve kterých jsou vládcové činnosti, přispívají k rozmanitosti činností. Antropomorfní znamení⁴⁴⁹ přispívají ke všem záležitostem vědeckým nebo užitečným pro člověka; čtyřnohá⁴⁵⁰ přispívají u těch, které se týkají dolů, obchodu, stavebnictví a tesařství; slunovratová a rovnodennostní⁴⁵¹ těm, které jsou naučné, zahrnují směnný obchod nebo se týkají měření, zemědělství a náboženství; pozemská⁴⁵² a vodní⁴⁵³ k práci s tekutinami, botanické činnosti nebo takové, která se týká stavby lodí a dále pohřbů, nakládání nebo solení⁴⁵⁴.

Ve zvláštním případě jestliže Měsíc zaujímá místo činnosti a pohybuje se s konjunkce s Merkurem v Býku, Kozorohu a Raku, plodí věštce, obětní služebníky a odborníky v lekanomancii⁴⁵⁵; ve Střelci a Rybách nekromanty a vyvolávače duchů; v Panně a Štíru kouzelníky, astrology, proroky, jasnovidce; ve Vahách, Skopci a Lvu osoby osvícené bohy, vykladače snů a vymítače ďábla.

Zvláštní představy o činnosti si tedy budeme muset vytvořit tímto způsobem pomocí kombinací; její rozsah je třeba odhalit ze síly dominujících planet. Když totiž vycházejí nebo jsou úhlové, jsou činnosti, které vyvolávají, nezávislé, ale když zapadají nebo se odchyľují z úhlů, jsou podřízené; když je překonávají užitečné planety, jsou velké, slavné, prospěšné, neomylné a blahosklonné; překonávají-li je škodlivé planety, jsou nízké, potupné, bez užitku a omylné. Se Saturnem v opozici přinášejí chlad a směsi barev⁴⁵⁶; s Marsem neohroženost a proslulost; s oběma zároveň totální krach. Doba vzrůstu nebo poklesu se obecně vypočítává čas od času pomocí polohy planet odpovědných za účinek vzhledem k východnímu a západnímu úhlu⁴⁵⁷.

---

⁴⁴⁸ Snad "manželské zprostředkovatele"; srov. Cumont, str. 177, pozn. 3.

⁴⁴⁹ Blíženci, Panna, Střelec (částečně), Váhy. Tato a následující poznámky jsou založeny na Hefaistónově charakteristice.

⁴⁵⁰ Lev, Střelec.

⁴⁵¹ Rak, Kozoroh, Skopec, Váhy

⁴⁵² Skopec, Býk, Štír, Střelec

⁴⁵³ Ryby; Rak a Kozoroh jsou obojživelná

⁴⁵⁴ Konzervované ryby byly v Egyptě důležitým obchodním artiklem; Cumont, str. 112.

⁴⁵⁵ Věštění pomocí pozorování tekutin v nádobách.

⁴⁵⁶ Anonymní komentátor (str. 152, vyd. Wolf) vysvětluje: "to znamená znetvoření". Proclus parafrázuje "Saturn přináší opozici v chladu a ve směsi barev".

⁴⁵⁷ Srov. se směry pro výpočet času, které byly uvedeny na konci IV.2 (str. 95).

5. O sňatku

Následuje metoda, s jejíž pomocí musíme vyšetřovat zákonné spojení muže a ženy. U mužů je nutno pozorovat polohu Měsíce v jejich geniturách⁴⁵⁸. Je-li totiž náhodou ve východních kvadrantech, žení se muži mladí nebo si berou mladší ženu; je-li v západních kvadrantech, žení se pozdě nebo se starší ženou. A dopadají-li na něj sluneční paprsky⁴⁵⁹ a je v aspektu se Saturnem, neožení se vůbec. Je-li dále Měsíc ve znamení s jednou postavou nebo se aplikuje na jednu z planet⁴⁶⁰, žení se muži jednou; je-li ale v dvojtělesném nebo mnohotvarém znamení nebo se aplikuje na několik planet v témže znamení, žení se více než jednou. A když jsou planety, na které se aplikuje, užitečné buď příbuzností nebo svědectvím⁴⁶¹, budou mít dobré manželky; jsou-li škodlivé, je tomu naopak. Aplikuje-li se na Saturn, jsou manželky pracovitě a přísné; s Jupiterem důstojné a dobré hospodyně; s Marsem troufalé a vzpurné; s Venuší veselé, roztomilé a okouzující; s Merkurem inteligentní a horlivé. Dále Venuše s Jupiterem, Saturnem nebo Merkurem způsobí, že jsou šetrné a milují své manžele a děti, avšak s Marsem se snadno rozhněvají, jsou vrtkavé a bezcitné.

Pokud jde o ženy, musíme pozorovat Slunce v jejich geniturách; je-li opět ve východních kvadrantech, vdávají se ty, které je mají v této poloze ve své genituře, mladé nebo si berou mladší muže, avšak v západních kvadrantech se vdávají pozdě nebo si berou starší manžele. Je-li Slunce ve znamení s jednou postavou nebo se aplikuje na jednu z východních planet, vdají se jednou; a opět je-li v dvojtělesném nebo v mnohotvarém znamení nebo v aspektu s několika planetami na východě, vdají se vícekrát. Je-li podobně Saturn v aspektu se Sluncem, berou si usedlé, užitečné, pracovitě manželky; je-li v aspektu Jupiter, důstojné a šlechtné; Mars muže činu, s nedostatkem pohnutí a vzpurné; Venuše elegantní a mužné; Merkur šetrné a praktické; Venuše se Saturnem líné a slabší v sexuálních stycích; Venuše s Marsem vášnivé, prudké a nevěrné; Venuše s Merkurem zblázněné do chlapců. V této souvislosti východními kvadranty myslíme v případě Slunce znamení, která předcházejí před vycházejícím znaméním zvířetníku, a ta, která předcházejí zapadajícím znaméním; v případě Měsíce znamení od novu a úplňku ke čtvrtím, a západními kvadranty myslíme znamení opačná.

Manželství jsou většinou trvalá, jsou-li v obou geniturách světla v harmonickém aspektu, to znamená vzájemně v trigonu nebo sextilu, a zvláště když k tomu dojde záměnou⁴⁶²; a ještě více, když je Měsíc manžela v takovém aspektu ke Slunci manželky. Rozvody z malicherného důvodu a úplné odcizení se

⁴⁵⁸ V textu je doslova "jejich Měsíc", ale znamená to samozřejmě Měsíc v geniturách subjektů. Srov. P.Mich. 149, VI. 31-32, "Nalezneme Venuši v geniturách těchto mužů" atd.

⁴⁵⁹ V rozmezí 15° od Slunce; srov. Bouché-Leclercq, str.309

⁴⁶⁰ "Dvojtělesná" znamení předcházejí slunovratovým a rovnodennostním znaméním a následují za "pevnými" znaméním; viz I.11. Ptolemaios vysvětluje toto pojmenování spíše na základě toho, že se podílejí na dvou typech počasí, než že tato souhvězdí představují více než jednu postavu (např. Střelec, Kozoroh); je pro něj charakteristické, že dává přednost vědeckému vysvětlení před mytologií nebo fantazií. Anonymní komentátor říká, že "znaméním s jednou postavou" myslí tropická a pevná znaméní s výjimkou plodných, která jsou příbuzná dvojtělesným. O "aplikacích" srov. I.24

⁴⁶¹ Synonymum k "aspektu".

⁴⁶² Anonymní komentátor (str. 154, vyd. Wolf) k tomuto odstavci říká: "A jsou-li (aspekty) harmonické, buď světla (jsou v aspektu) nebo v obou geniturách nebo vzájemně; a když jeden (s druhým), buď Slunce se Sluncem nebo Měsíc s Měsícem nebo střídavě Slunce s Měsícem a Měsíc se Sluncem". Výrazem "jeden s druhým" zřejmě myslí "světla v jedné genituře se světly v druhé". Bude to spíše pravda než Bouché-Leclercqova domněnka (str. 449) o záměně dómů, zvláště když jsou dómy Slunce a Měsíce Lev a Rak disjunktní.

vyskytnou, když uvedené polohy světla jsou v disjunktních znameních nebo v opozici nebo v kvadratuře. A když užitečné planety sledují světla, když tato jsou v harmonickém aspektu, je manželství příjemné, radostné a prospěšné, avšak když takto sledují světla škodlivé planety, bude manželství plné hádek, nepříjemné a neprospěšné. Podobně když jsou světla v neharmonických polohách, nevymezují užitečné planety, které jim svědčí, úplně manželství, ale přinášejí obrodu a opakování, které udržují laskavost a náklonnost; avšak škodlivé planety způsobují rozvody s urážkami a násilím. Je-li s nimi samotný Merkur, jsou zapleteny do notoričnosti a vzájemného obviňování; a spolu s Venuší do cizoložství, otrávení a podobně. Manželství, která vznikají jiným způsobem, musíme posuzovat z pozorování Venuše, Marsu a Saturnu. Jsou-li totiž příbuzné se světly, musíme usoudit, že manželství budou také domácká a vztah zákonný. Manželský vztah se totiž bude řídit vztahem, který má Venuše ke všem uvedeným planetám, vůči Marsu u osob stejného věku, protože mají svá povzbuzení ve znameních, která jsou vzájemně v trigonu ⁴⁶³; vůči Saturnu u starší osoby, protože opět mají své dómy ve znameních, která jsou vzájemně v trigonu ⁴⁶⁴.

Proto Venuše s Marsem vyvolávají pouze milostné nálady, avšak je-li přítomen Merkur, také notoričnost; ve společných a příbuzných znameních ⁴⁶⁵, Kozorohu a Rybách, svazky se sourozenci nebo s příbuznými. Je-li v případě mužů Venuše s Měsícem, spojuje je se dvěma sestrami nebo příbuznými, a ženy spojuje Venuše s Jupiterem se dvěma bratry nebo příbuznými.

Opět, je-li Venuše se Saturnem, vyvolává pouze příjemné a pevné svazky, ale je-li přítomen Merkur, jsou také užitečné. Je-li však přítomen také Mars, bude manželství nestálé, škodlivé a plné žárlivosti. A je-li k nim ve stejném aspektu, přináší manželství, ve kterých jsou si partneři rovni věkem; je-li ale dále na východ než oni, sňatky s mladšími muži nebo ženami, a je-li dále na západ, se staršími ženami nebo muži. Jsou-li ale Venuše a Saturn také ve společných znameních, tj. v Kozorohu nebo Vahách ⁴⁶⁶, předpovídají sňatky příbuzných. Je-li u této kombinace přítomen Měsíc v horoskopu nebo nadhlavníku, ženění se muži se svými matkami, tetami nebo nevlastními matkami a ženy si berou své syny, synovce nebo zetě. Slunce, zvláště když planety zapadají, způsobuje, že muži si berou své dcery, neteře nebo snachy a ženy své otce, strýce nebo nevlastní otce. Avšak když uvedené aspekty nejsou tvořeny znameními téhož rodu, ale jsou v ženských místech ⁴⁶⁷, vyvolávají zvrácené jedince, připravené na aktivní i pasivní účast a v některých souhvězdích zcela oplzlé, jako např. v předních a zadních částech Skopce, v Hyjádách a Poháru a v zadních částech Lva a v tváři Kozoroha. Je-li však konfigurace úhlová, v prvních dvou úhlech, východním a nadhlavníku, způsobují úplnou přehlídku jejich nenormálností a předvádějí je dokonce na veřejných místech; v posledních dvou, tj. v západním a severním, plodí negry a eunuchy nebo sterilní a neprůchozí ženy; je-li přítomen Mars, muže bez genitálií nebo lesbičky ⁴⁶⁸.

---

⁴⁶³ Přesněji, jejich povzbuzení jsou v trigonu s jejich dómy; povzbuzení Marsu (Kozoroh) je tedy v trigonu s dómem Venuše (Býkem) a ne s jejím povzbuzením (Rybami). Povzbuzení Venuše je v trigonu se Štírem, dómem Marsu.

⁴⁶⁴ Je to přesně tak; Býk, dóm Venuše, a Kozoroh, dóm Saturnu, patří oba ke druhému neboli jihovýchodnímu trojúhelníku.

⁴⁶⁵ Kozoroh je dóm Saturnu a Ryby povzbuzením Venuše.

⁴⁶⁶ Kozoroh je dóm Saturnu, Váhy dóm Venuše a povzbuzení Saturnu.

⁴⁶⁷ Srov. I.6, podle níž polohy následující za Sluncem nebo ve dvou kvadrantech od nadhlavníku k západu a od dolního nadhlavníku k východu jsou ženské. Anonymní komentátor má zřejmě ve svém vysvětlení (str. 157, vyd. Wolf) na mysli I.6, avšak jeho úvaha vypadá poněkud zmateně.

⁴⁶⁸ Úchylné ženy; viz Cumont, str. 182-183.

Obecně budeme v případě mužů pomoci Marsu vyšetřovat, jaké budou jejich dispozice s ohledem na milostné záležitosti. Je-li totiž Mars separován od Venuše a Saturnu, ale svědčí Jupiteru, plodí muže, kteří jsou v lásce cudní a korektní a usilují pouze o její přirozené užití. Je-li však doprovázen samotným Saturnem, plodí muže opatrné, nerozhodné a frigidní. Jsou-li s ním v aspektu Venuše a Jupiter, zplodí muže vznětlivé a prudké, kteří však jsou pohlavně zdrženliví, ovládají se a vyhýbají se neslušnostem. Se samotnou Venuší, nebo je-li u toho také Jupiter, ale Saturn ne, plodí žádostivé, neopatrné muže, kteří vyhledávají rozkoše všude; a je-li jedna z těchto planet večernice a druhá jitřenka, muže, kteří mají styky s muži i ženami, ale k oběma jsou přitahováni jen mírně. Jsou-li však obě večernice, budou přitahováni jen k ženám, a když jsou znamení zvířetníku ženská, budou sami homosexuálně zneužíváni. Jsou-li obě jitřenky, budou nakaženi jenom láskou k chlapcům, a když jsou znamení zvířetníku mužská, k mužům libovolného věku. Je-li Venuše dále na západ, budou si začínat s ženami nízké úrovně, otrokyněmi nebo cizinkami; je-li Mars dále na západ, s lepšími, vdanými ženami nebo dámami vysoce postavenými.

U genitur žen musíme vyšetřovat Venuši. Je-li totiž Venuše v aspektu s Jupiterem nebo Merkurem, jsou v lásce mírné a čisté. Není-li přítomen Saturn⁴⁶⁹, ale je spojena s Merkurem, snadno se vzruší a jsou plné touhy, ale celkově opatrné, nerozhodné a vyhýbají se hanebnostem. Je-li však Venuše pouze s Marsem nebo má k němu nějaký aspekt, jsou žádostivé, nemravné a málo opatrné. Je-li s nimi také Jupiter a na Mars dopadají sluneční paprsky, obcují s otroky, muži nižších vrstev nebo cizinci; je-li v této poloze Venuše, stýkají se s muži vysokého postavení nebo s pány a hrají roli milenek nebo cizoložnic; jsou-li planety podle svých míst nebo aspektů ženské⁴⁷⁰, hrají obvykle pouze pasivní roli, jsou-li však planety mužské, jsou tak zvrhlé, že mají aktivní styky s ženami. Když se však spojí s uvedenou konfigurací Saturn, pak je-li ženský, je sám příčinou prostopášnosti, avšak když vychází a je v mužské poloze, dělá je předmětem odsouzení nebo milenkami takových mužů; ale opět kombinace s Jupiterem vždy vede k tomu, že tyto chyby jsou viditelnější, a Merkur je dělá notoričtějšími a nebezpečnými.

6. O dětech

Poněvadž téma dětí následuje po sňatku, budeme muset pozorovat planety, které jsou v nadhlavníku nebo jsou v aspektu s ním nebo s jeho následovníkem, tj. s Dómem dobrého démona⁴⁷¹, nebo, pokud takové planety nejsou, pozorujeme ty, které jsou spojeny se zcela opačnými místy; a musíme vzít Měsíc, Jupiter a Venuši, abychom předpověděli narození dětí, zatímco Slunce, Mars a Saturn naznačí, jestli jich bude několik nebo žádné. Merkur musíme uvažovat jako společný, ať už je v aspektu s kteroukoliv skupinou planet, přičemž dává děti, když je jitřenkou, a odebírá, když je večernicí.

Když jsou dárcovské planety výhradně v této poloze a jsou samy, dávají jediného potomka, ale jsou-li v dvojtělesných a ženských znameních a podobně v

---

⁴⁶⁹ Zde je uvedena verze lepších rukopisů a Proclova. Camerarius (viz krit. pozn.) čte s jistou hodnověrností "Jupiter", protože v předchozí větě byl s Venuší spojen Jupiter a Merkur; avšak tato pouhá hodnověrnost byla dobrým důvodem pro záměnu "Jupitera" za původní "Saturn". Dále účinek neúčasti Saturnu v tomto smyslu je stejný jako v předchozím odstavci, tj. dělá poddané žádostivějšími.

⁴⁷⁰ Srov. I.6.

⁴⁷¹ Jedenácté místo neboli dóm

plodných znameníh jako jsou Ryby, Štír a Rak, dávají dva i více. Mají-li mužskou povahu, protože jsou v mužských znameníh nebo v aspektu ke Slunci, dávají chlapce, mají-li ženskou povahu, dívky. Překonávají-li je škodlivé planety nebo když jsou v neplodných místech⁴⁷² jako Lev nebo Panna, dávají děti, ale ne k radosti a ne nadlouho. Když Slunce a škodlivé planety vládnu nad uvedenými oblastmi a jsou v mužských nebo neplodných znameníh a nepřekonávají je užitečné planety, znamená to úplnou bezdětnost, ale když jsou v ženských nebo plodných znameníh nebo jim svědčí užitečné planety, dávají potomstvo, které však bude trpět zraněními a bude žít krátce. Jestliže oba rod⁴⁷³ mají nějaký vztah ke znameníh, která označují zplození dětí, dojde ke ztrátám dětí, všech nebo některých podle nadřazenosti planet každého rodu, které svědčí a které jsou početnější nebo silnější, protože jsou dále na východ nebo blíže k úhlům nebo jsou nadřazené nebo následující. Vycházejí-li pak planety, které vládnu uvedeným znameníh, a jsou dárkyněmi dětí, jsou-li ve svých vlastních místech, budou děti slavné a proslulé; když ale zapadají a jsou v místech, která patří opačnému rodu, budou děti nízkého původu a bezvýznamné. A když jsou v harmonii s horoskopem a s Hodně štěstí, budou děti svým rodičům drahé, budou půvabné a zdědí po rodičích nemovitosti; jsou-li však disjunktní nebo v opozici, budou uhádané, budou stálou příčinou potíží, budou škodit a nezdědí majetek. A podobně když také planety, které dávají děti, jsou vzájemně v harmonickém aspektu, žijí děti v bratrské lásce a vzájemné úctě; jsou-li však disjunktní nebo vzájemně v opozici, bude povaha dětí hádavá a pletichářská. Zvláštní podrobnosti bychom opět mohli odhadnout tak, že bychom v každém jednotlivém případě použili jako horoskop planetu, která dává děti, a zkoumali důležitější otázky ze zbývajících konfigurací jako v genituře.

7. O přátelích a nepřítelích

Pokud jde o přátelské a opačné vztahy, z nichž hlubší a déletrvajících nazýváme sympatiemi a nepřítelstvím a menší a náhodné známostmi⁴⁷⁴ a spory, bude náš výzkum sledovat tento směr. V případě vyšetřování, která se týkají důležitých záležitostí, musíme pozorovat místa v obou nativitách, která mají největší autoritu, tj. místa Slunce, Měsíce, horoskopu a Hodně štěstí; jsou-li totiž ve stejném znamení zvířetníku nebo když si všechny nebo většina z nich vyměňují místa⁴⁷⁵ a zvláště když jsou horoskopické oblasti od sebe vzdáleny kolem 17°, přinášejí pevné a nezrušitelné sympatie, nenarušené žádnou hádkou. Jsou-li však v disjunktních nebo opačných znameníh, vyvolávají nejhlubší nepřítelství a dlouhodobé spory. Nejsou-li rozmístěny žádným z těchto způsobů, ale pouze ve znameníh, která jsou vzájemně v aspektu, pak v trigonu a sextilu zmenšují sympatie a v kvadratuře zmenšují antipatie. Když těmito konfiguracemi procházejí škodlivé planety, vznikají v přátelství občas období ticha a pohrdlivých řečí, a jestliže nad ně vstoupí užitečné planety, vznikají při nepřítelství období klidu

---

⁴⁷² Některé rukopisy v tomto bodě uvádějí "místa", některé "znamení" a některé (včetně Procla) "místa nebo znamení"; viz kritická poznámka. Méně obvyklý výraz "místa" je zřejmě původnější; "znamení" byla přidána jako vysvětlivka a tak se dostala do textu.

⁴⁷³ Anonym (str. 159, vyd. Wolf) říká, že Ptolemaios zde nemyslí běžné rody, denní a noční, ale dárcovské a ničivé planety.

⁴⁷⁴ Toto je neobvyklý výraz. Anonymní komentátor říká, že Ptolemaios jej používá pro "druhý a mírný" druh přátelství.

⁴⁷⁵ Viz Bouché-Leclercq, str. 241, pozn. 1.

a smíření. Existují totiž tři druhy přátelství a nepřátelství, protože lidé jsou si vzájemně nakloněni buď podle výběru nebo podle potřeby nebo prostřednictvím radosti a bolesti; když všechna nebo většina uvedených míst mají vzájemnou příbuznost, skládá se přátelství ze všech těchto druhů stejně jako nepřátelství, když jsou rozdělena. Avšak když mají příbuznost pouze místa světel, bude přátelství výsledkem volby, což je ten nejlepší a nejjistější druh a v případě nepřátelství nejhorší; podobně když jsou příbuzná místa Hodně štěstí, je výsledkem potřeby, a když jsou příbuzná místa horoskopů, radosti nebo bolesti.

Musíme pozorovat elevace ⁴⁷⁶ míst v aspektu a jak je planety sledují. Nativitě, ve které se vyskytuje elevace konfigurace, ať už je to stejné znamení jako následující místo nebo znamení jemu nejbližší ⁴⁷⁷, musíme přisoudit větší autoritu a řízení přátelství nebo nepřátelství; a těm nativitám, k nimž mají planety příznivější ⁴⁷⁸ vztah z hlediska blahovůle a síly, musíme přidělit větší užitek z přátelství a větší úspěch v nepřátelství.

U náhodných známostí a roztržek, které čas od času vznikají mezi jednotlivci, musíme dávat pozor na pohyby planet v každé nativitě, tj. kdy prorogace planet jedné nativity dosáhnou míst druhé ⁴⁷⁹. Částečná přátelství a nepřátelství totiž probíhají v těchto dobách a trvají nejméně do dovršení prorogace a nejdéle dokud některá jiná přibližující se planeta nedosáhne toho místa. Přibližují-li se Saturn a Jupiter vzájemně svým místům, vznikají přátelstvím prostřednictvím seznámení jinou osobou, zemědělství nebo dědictví; Saturn a Mars způsobují úmyslné hádky a intriky; Saturn a Venuše spojení díky příbuznosti, které však rychle ochladne; Saturn a Merkur způsobují sňatky a partnerské vztahy díky dávání a přijímání, obchodu nebo mystériím. Jupiter a Mars způsobují spojení přes vysoké úřady nebo správcovství majetku; Jupiter a Venuše přátelství díky ženám, náboženským obřadům, orákulím a podobně; Jupiter a Merkur spojení kvůli učeným debatám, založených na filozofických sklonech. Mars a Venuše způsobují spojení díky lásce, nevěře nebo nemanželským vztahům, ale ta jsou nejistá a vzkvétají pouze krátce; Mars a Merkur vyvolávají nepřátelství, hlasité spory a soudní pře, které vznikají kvůli obchodu nebo otravám. Venuše a Merkur dávají spojení založená na některém umění nebo doméně Múz nebo na seznámení dopisem nebo prostřednictvím žen.

Nyní musíme určit stupeň intenzity nebo zmírnění známostí a odporu ze vztahu mezi místy, která zaujímají, a čtyřmi základními a nejautoritativnějšími místy ⁴⁸⁰, protože když jsou nad úhly, Hodně štěstí nebo dómy světel, bude jejich předzvěst viditelnější, ale odejdou-li z nich, jsou nevýznamné. Jestli bude spojení pro partnery škodlivější nebo užitečnější, musíme zjistit z charakteru planet, které sledují uvedená místa.

Zvláštní téma otroků ⁴⁸¹ a sympatie nebo antipatie jejich pánů k nim objasňuje Dóm zlého démona ⁴⁸² a přirozená vhodnost planet, které sledují toto

⁴⁷⁶ Hvězda vpravo je zdvižena (neboli "překonává") nad hvězdu vlevo, tj. tu, která ji následuje při denním pohybu. Srov. Porfyrus, *Introd.*, str. 188-189, Wolf.

⁴⁷⁷ Poněkud nejasné, ale zřejmě myslí případ, kdy předchodí a následující místa, např. horoskopy těch dvou genitur, jsou v témže nebo v následujících znameních. Druhý případ je možný, protože v nerozbitých přátelstvích, jak říká výše, by měly být horoskopy od sebe do 17° a tedy by měly být v následujících znameních. Proclus to vykládá takto: "Větší autoritu nad přátelstvím nebo nepřátelstvím bude mít to místo, které je blízko elevace nebo následujícího místa ve stejném nebo nejbližším znamení."

⁴⁷⁸ Např. trigon je obecně příznivější než kvadratura.

⁴⁷⁹ Používá se metoda prorogace vysvětlená v III.10 s výchozím bodem v jedné nativitě a s cílovým ve druhé

⁴⁸⁰ Tj. ta, která jsou uvedena na začátku této kapitoly: horoskop, Hodně štěstí, Slunce a Měsíc

⁴⁸¹ Camerarius a jeden nebo dva rukopisy zde uvádějí název nové kapitoly ("O otrocích"). Důležitost přikládaná tomuto předmětu odráží význam otrokářství ve starověké společnosti.

místo jak v samotné nativitě, tak ve svých příchodech a opozicích k němu, zvláště když vládci znamení jsou k základním místům nativity buď v harmonickém aspektu nebo v opozici ⁴⁸³.

8. O cestování do ciziny

Problém zahraničních cest ⁴⁸⁴ řešíme pozorováním poloh světél vzhledem k úhlům, zvláště Měsíce. Když totiž Měsíc zapadá nebo se odchyluje od úhlů ⁴⁸⁵, věští cesty do zahraničí nebo změny místa. Také Mars má někdy podobnou sílu, buď když zapadá, nebo když se sám také odchyluje od nadhlavníku, když je v opozici nebo v kvadratuře ke světélům. Patří-li mezi znamení, která způsobují cesty, také Hodně štěstí, stráví subjekt celý život v cizině a bude zde mít všechny osobní vztahy a obchod. Když užitečné planety sledují uvedená místa nebo je následují, bude jejich činnost v cizině slavná a prospěšná a jejich návrat bude rychlý a bez překážek; sledují-li je však škodlivé planety, budou jejich cesty namáhavé, škodlivé a nebezpečné a návrat těžký, ačkoliv se v každém případě bere v úvahu spojení vlivů, určené pomocí dominance planet, které mají aspekt k těmže místům, jak jsme vysvětlili na začátku ⁴⁸⁶.

Obecně dochází k tomu, že jsou-li světla v dolních částech východních kvadrantů, jde o cestu do východních a jižních částí světa, jsou-li v západních kvadrantech nebo na samotném západě, jde o cestu na sever a na západ; a když mají zvířetníková znamení, která způsobují cestu, náhodou tvar jednoduché postavy, buď samy nebo planety, které jim vládnou, budou cesty uskutečňovány v dlouhých intervalech a příležitostně; jsou-li však dvojtělesná nebo mají dvojitý tvar, budou cestovat stále a velmi dlouho. Jsou-li Jupiter a Venuše vládci světél a míst, která vládnou cestování, jsou cesty nejen bezpečné, ale i příjemné; subjekty totiž budou vyslány na cestu buď představiteli země nebo pojedou za prostředky svých přátel a budou jim také napomáhat vhodné povětrnostní podmínky a hojnost zásob. Je-li s nimi ještě spojen Merkur, vyplývá z toho štěstí, o kterém jsme hovořili, prospěch, zisk, dary a sláva. Vládnou-li však světélům Saturn s Marsem a zvláště jsou-li vzájemně v opozici, nebude výsledek vůbec k užítku a subjekt se dostane do velkých nebezpečí; jsou-li ve vodních znameních, prodělá nešťastné cesty a ztroskotání lodi nebo bude putovat neschůdnými a pustými místy; jsou-li v pevných znameních, hrozí pády z výšek a náporů větru; ve slunovratových a rovnodennostních znameních nedostatečné zajištění a nezdravé podmínky; ve znameních lidského tvaru pirátství, intriky a loupeže; v pozemských znameních útoky dravé zvěře nebo zemětřesení, a je-li současně přítomen Merkur, hrozí

---

⁴⁸² Dvanáctý dóm, bezprostředně předchází horoskopu.

⁴⁸³ Tato část má potíže, jak poznamenává Bouché-Leclercq (str. 454, zvl. pozn. 4). Zřejmě máme pozorovat, jak říká, jestli planety, které jsou skutečně ve dvanáctém dómu nebo v aspektu nebo v opozici k němu, mají stejnou přirozenou povahu.

⁴⁸⁴ Nebezpečí a nejistota cestování ve starověku způsobily, že bylo bráno mnohem vážněji než dnes, a proto mu astrologové věnovali velkou pozornost.

⁴⁸⁵ Tj. když je na Západě (sedmý dóm) nebo v tzv. apoklimatu (třetí, šestý, devátý a dvanáctý dóm). Tyto spolu s příslušnými zvířetníkovými znameními jsou "znamení, která způsobují cestování". Měsíc je mezi nebeskými tělesy největší cestovatel. Srov. Bouché-Leclercq, str. 455.

⁴⁸⁶ Srov. III.4 na konci.

počasí, nebezpečná obvinění a dále kousnutí hadem a jinými jedovatými potvory. Vlastní kvalitu událostí, ať užitečných nebo škodlivých, tj. rozdílnost v příčině, pozorujeme z vládcovství míst, která mají význam pro činnost, majetek, tělo nebo postavení podle jejich původního rozdělení⁴⁸⁷, a případy, které do největší míry přinesou tyto předpovězené události, posuzujeme pomocí doby příchodu⁴⁸⁸ pěti planet. Takový je náš obecný pohled na tento problém.

9. O kvalitě smrti

Protože po vyčerpání všech ostatních zbývá jen zkoumání, které se týká kvality smrti, určíme nejprve pomocí prostředků vyplývajících z diskuse o délce života, jestli se destrukce uskuteční dopadem paprsku nebo sestoupením signifikátoru k západu⁴⁸⁹. Kdyby totiž k destrukci mělo dojít dopadem paprsků, je vhodné k určení kvalit smrti pozorovat místo jejich výskytu, ale když k ní dojde sestupem signifikátoru na západ, musíme pozorovat samotný západ. Ať už mají planety, které jsou nad uvedenými místy, nebo planety, které se k těmto místům jako první přibližují, nejsou-li přímo nad nimi, jakoukoli kvalitu, musíme si uvědomit, že smrti budou takové, jako jsou vlastní charakterystiky uvedených destruktivních míst jak z hlediska znamení zvířetníku, tak prostřednictvím povahy příznivých poloh⁴⁹⁰, jestliže současně planety v aspektu přispívají podle svých povah ke složitosti událostí.

Jestliže je nyní Saturn vládcem smrti, způsobuje konec v podobě dlouhé nemoci, souchotin, revmatismu, zimnic a horečky, slezinných, vodnatelných, střevních nebo hysterických stavů a takových stavů, které vznikají z nadměrného chladu. Jupiter způsobuje smrt uškrcením, na zápal plic, mrtvici, křeče, bolesti hlavy, onemocnění srdce a stavy, které souvisejí s nepravidelností nebo poruchou dýchání. Mars zabíjí pomocí horeček, soustavných nebo vracejících se v intervalech jednoho a půl dne, náhlých záchvatů, ledvinových poruch a takových stavů, při kterých se vyskytuje chrlení krve, krvácení, potraty, porody, erysipely a dýmějový mor, a nemocí, které způsobují smrt z horečky a přehřátí. Venuše způsobuje smrt díky žaludečním, jaterním a střevním potížím a dále na rakovinu, fistule, lišeje, požití jedů a neštěstí, která vznikají z nadměry nebo nedostatku tekutin. Merkur věští smrt z šílenství, rozrušení, deprese, na padoucnici, epilepsii, nemoci spojené s kašláním a kašláním krve a všechna onemocnění způsobená nadměrným suchem nebo jeho nedostatkem.

Ti, kteří odcházejí ze života popsáním způsobem, umírají přirozenou smrtí⁴⁹¹, kdykoliv jsou vládcové smrti ve svých vlastních nebo příbuzných přirozených charakterech⁴⁹² a když je výrazněji nepřekonává žádná planeta, která je schopna způsobit zranění a přivodit konec. Avšak umírají násilně a nápadně, když obě zlé planety dominují destruktivním místům v konjunkci, kvadratuře nebo v opozici, nebo když se jedna z nich nebo obě zachytí⁴⁹³ nad Sluncem, Měsícem

⁴⁸⁷ Srov. IV.4, IV.2, III.11 a IV.3.

⁴⁸⁸ Podle všeho do "znamení, která způsobují cestování".

⁴⁸⁹ Srov. III.10, zvl. str. 71. "Signifikátorem" je prorogátor, jak uvádí anonymní komentátor.

⁴⁹⁰ O "příznivých polohách" srov. I.21-22.

⁴⁹¹ Doslova "vlastní smrtí" v protikladu s násilnou smrtí způsobenou některým vnějším činitelem. Tak to vysvětluje anonymní komentátor.

⁴⁹² Když jsou v dómech členů svého vlastního rodu, říká anonym.

⁴⁹³ Toto slovo je zřejmě použito ve smyslu "poškození" (viz III.9, str. 68)

nebo oběma světly. Poškození smrti v tomto případě vzniká z jejich spojení, jeho velikost ze svědectví světél a jeho kvalita ze způsobu, jakým je ostatní planety sledují, a ze znamení, ve kterých se nacházejí zlé planety.

Je-li totiž Saturn v kvadratuře ke Slunci ze znamení opačného rodu nebo je v opozici, způsobuje v pevných znameních smrt ušlapáním v davu, oběšením nebo v důsledku zatvrdnutí tkáně, a podobně když zapadá a Měsíc se mu přibližuje; ve znameních tvaru zvířat způsobuje smrt prostřednictvím divoké zvěře, a když mu svědčí Jupiter, který je sám poškozen, smrt v boji se zvířaty na veřejných místech nebo ve svátek; ale v ascendentu v opozici ⁴⁹⁴ k oběma světlům smrt ve vězení. Je-li v aspektu k Merkuru a zvláště v sousedství hadů ⁴⁹⁵ na sféře nebo v pozemských znameních, umírají muži na kousnutí jedovatými potvory, a je-li přítomna také Venuše, na otravu a intriky žen; v Panně a Rybách nebo ve vodních znameních, je-li v aspektu Měsíc, utonutím a udušením ve vodě; v sousedství Arga jako oběti ztroskotání; v tropických nebo čtyřnohých znameních, je-li [Saturn] se Sluncem nebo k němu v opozici nebo místo Slunce s Marsem, při zřícení domu; a jsou-li v nadhlavníku nad nebo pod zemí, pádem z výšky.

Je-li Mars v kvadratuře nebo v opozici ke Slunci nebo Měsíci ze znamení opačného rodu, ve znamení s lidským tvarem, způsobuje, že dotyční budou zmasakrováni v občanských nepokojích nebo nepřitelem, spáchají sebevraždu nebo zemřou kvůli ženám jako vrahové žen, když jim ⁴⁹⁶ svědčí Venuše; je-li k nim v aspektu také Merkur, způsobuje smrt z rukou pirátů, lupičů nebo kriminálních; ve zmrzačených a nedokonalých znameních ⁴⁹⁷ nebo v Gorgoně Persea smrt setnutím nebo zmrzačením; ve Štíru a Býku vypálením, řezáním ⁴⁹⁸ nebo amputací u lékařů nebo smrt v křečích; v nadhlavníku nebo v opačném bodě připevněním na kůly ⁴⁹⁹, zvláště v Cefeu a Andromedě; na západě a v opozici k horoskopu upálením zaživa; ve znameních týkajících se čtvernožců smrt při zřícení domů, lámáním nebo rozdrčením; svědčí-li mu také Jupiter a současně je poškozen, umírají dotyční opět veřejně odsouzením a v důsledku hněvu generálů a králů.

Jsou-li spolu škodlivé planety a jsou v tomto stavu v opozici v některé z uvedených významných poloh, působí společně ve prospěch poškození smrti. V tomto případě význam kvality smrti souvisí s tou, která zaujímá destruktivní místo, jinak se osudové výskyty znásobují nebo zdvojují v kvalitě či kvantitě, kdykoli mají obě určitý vztah k destruktivním místům. Osoby s touto geniturou dokonce nebývají pohřbeny a sežerou je divoká zvířata nebo ptáci, kdykoli jsou škodlivé planety ve znamení tohoto tvaru ⁵⁰⁰, když žádná užitečná planeta nesvědčí dolnímu nadhlavníku nebo destruktivním místům. Ke smrti dochází v cizině, spadají-li planety, které zaujímají destruktivní místa, do klesajících míst ⁵⁰¹ a zvláště když je Měsíc v vedených oblastech nebo k nim v kvadratuře či v opozici.

---

⁴⁹⁴ Anonym, str. 165, Wolf, takto vysvětluje původní slovo. Melanchton je však chápe v opačném smyslu, "na západě a v opozici ke světlům".

⁴⁹⁵ Anonym říká, že má na mysli souhvězdí tvaru hada, jako Drak a Hydra.

⁴⁹⁶ Tj. Marsu a světlům.

⁴⁹⁷ Jako je Býk, slepý Rak, Štír, Střelec; srov. Bouché-Leclercq, str. 151

⁴⁹⁸ Vypálení a řezání byly dvě základní metody starověké chirurgie, často se užívaly společně a proto se o nich často společně píše, např. Platón, Rep. 406D (viz Adam).

⁴⁹⁹ Tj. ukřížování

⁵⁰⁰ Tj. znamení, která mají tvar divokých zvířat nebo ptáků. Anonymní komentátor uvádí jako příklad "kdyby Psí hvězda nebo Havran současně vycházely", srov. Bouché-Leclercq, str. 125, pozn. 1.

⁵⁰¹ "Místa" (dvanáctiny zvířetníku) lze klasifikovat jako úhly, následníky (znamení vycházející bezprostředně za úhly) a apoklimata, klesající místa, která následují za následníky.

10. O časových úsecích

Poněvadž jsme se v několika hlavách systematicky zabývali náčrtem každého druhu zkoumání pouze do té míry, abychom objasnili celkovou doktrínu, což byl náš původní záměr, zbývá stejným způsobem připojit pozorování, která bychom měli provést ve věci rozdělení dob tak, aby souhlasila se skutečností a shodovala se se specifickými doktrínami, které jsme již vyložili. Protože dále mezi všemi genetialogickými výzkumy má obecnější osud přednost před všemi zvláštními podmínkami, konkrétně před otázkou země narození, které jsou přirozeně podřízeny důležité detaily genitury jako tvar těla, charakter duše a rozdíly v chování a zvycích, je také nezbytné, aby ten, kdo provádí zkoumání, se vždy držel především základní a autoritativnější příčiny, aby se nestalo, že by, sveden podobností genitur, bezděčně přisoudil např. Etiopanům světlou pleť nebo rovné vlasy a Germánům nebo Galům černou pleť a kudrnaté vlasy nebo laskavou povahu, oblibu diskusí nebo rozjímání a Řekům barbarství a nevzdělanost; nebo aby u sňatku neudělal chybu u příslušných zvyků a jednání tím, že by např. určil sňatek se sestrou Italovi místo Egyptanovi, jak by měl, a sňatek s matkou Egyptanovi, ačkoliv se hodí pro Peršana. Obecně je tedy třeba nejprve porozumět univerzálním podmínkám osudu a pak k nim připojit zvláštní podmínky, které se vztahují ke stupni. Zabýváme-li se časovými úseky, musíme stejným způsobem vzít jako základ každé jednotlivé předpovědi rozdíly a zvláštní vlastnosti časových éér a přihlížet k nim, abychom při běžném, jednoduchém zpracování událostí provázejících výzkum neopatrně nepřihlíželi dítěti jednání, sňatek nebo něco, co přísluší dospělým, nebo velmi starému člověku početí dítěte nebo něco jiného, co se hodí mladším; ale uveďme jednou provždy do souladu ty detaily, které předvídáme v časových souvislostech, s tím, co je vhodné a možné u osob různých věkových skupin. V případě věkového rozdělení lidstva⁵⁰² totiž existuje jeden a týž přístup, který pro podobnost a srovnání závisí na pořadí sedmi planet; začíná prvním obdobím člověka a první sférou od nás, tj. sférou Měsíce, a končí posledním obdobím a nejvzdálenější planetární sférou, která se nazývá sférou Saturnu. Náhodné kvality každého období jsou ve skutečnosti ty, které jsou přirozeně charakteristické pro odpovídající planetu, a bude potřeba je pozorovat, abychom takto mohli prozkoumat obecné otázky časových údobí, zatímco zvláštní rozdíly určujeme ze zvláštních kvalit, které lze objevit v nativitách.

Zhruba do čtvrtého roku, podle čísla, které přísluší quadrenniu⁵⁰³, ovládá totiž období batolete Měsíc a způsobuje pružnost a malou stabilitu těla, jeho rychlý růst a zpravidla vlhkou povahu potravy, proměnlivost jeho stavu a nedokonalost a negramotnost jeho duše, což odpovídá jeho vlastním aktivním kvalitám.

V následující periodě deseti let Merkur, kterému patří druhé místo a druhé období, období dětství po dobu, která je polovinou z dvaceti let⁵⁰⁴, začíná artikulovat a formovat inteligentní a logickou část duše, vnášet určité zárodky a základy učení a

---

⁵⁰² Boll, Studien, str. 123, poznamenává, že tato kapitola s výčtem sedmi věkových období člověka příliš nezapadá do rámce Tetrabiblos a v určitých podrobnostech se odlišuje od předchozího; např. existuje sedm věkových období místo čtyř jako v I.10 a "sedm planet", ačkoli všude se dvě světla oddělují od ostatních pěti planet. Můžeme však souhlasit s jeho závěrem, že styl této kapitoly je nepochybně ptolemaiovský a že je to spíše dodatek od téhož autora než od někoho jiného. Ptolemaios si nicméně pravděpodobně vypůjčil hodně z tohoto materiálu od jiných a rozdíly ve zdrojích mohou za zřejmé nesrovnalosti. Věková období člověka, pro nás nejznámější díky As You Like It, II.7, najdeme u mnoha starověkých autorů.

⁵⁰³ Podle anonyma je toto čtyřletí přiřazeno Měsíci, protože se po této době jeho fáze znovu objevují ve stejných stupních.

⁵⁰⁴ Pouze polovina této periody je přiřazena Merкуру z důvodu jeho dvojí povahy, podle anonyma.

vyhášet na světlo individuální charakterové rysy a schopnosti, které povzbuzují duši na tomto stupni učením, školením a prvními gymnastickými cvičeními.

Venuše, která přebírá třetí období, období mládí, na dalších osm let podle své vlastní periody, začíná v dospělosti přirozeně naplňovat aktivitu rozmnožovacích orgánů a vštěpovat popud směrem k objetí lásky. V této době vstupuje do duše jistý druh šílenství, bezuzdnost, touha po libovolném sexuálním ukojení, ohnivá vášně, lstivost a slepota prudkého milence.

Vládce prostřední sféry Slunce ovládá čtvrté období, které je v pořadí prostřední, mladou dospělost, na dobu devatenácti let, během které vnáší do duše konečně ovládnání a kontrolu jednání, touhu po majetku, slávě a postavení a změnu od hravého, naivního hříchu k vážnosti, slušnému chování a ctižádosti.

Po Slunci se zmocňuje vlády nad dospělostí Mars, pátý v pořadí, na dobu patnácti let, stejnou s jeho vlastní periodou⁵⁰⁵. Uvádí do života bolest a utrpení a vnáší do duše a těla starosti a potíže a dává jim smysl a představu, že nejlepší léta odcházejí a nutí je, než se přiblíží konec, prací dosáhnout některého předsevzetí, které stojí za povšimnutí.

Šestý Jupiter, který si bere za svůj osud starší věk, opět na dobu své periody dvanácti let, způsobuje zřeknutí se manuální práce, dřiny a nebezpečné činnosti a místo nich přináší slušné chování, prozíravost, odchod na odpočinek spolu s všezahrnujícím přemýšlením, varováním a útěchou; zvláště způsobuje, že si lidé váží cti, chvály a nezávislosti, spojené se zdrženlivostí a důstojností.

Konečně Saturnu náleží stáří, poslední perioda, která trvá až do konce života. Pohyby těla i duše jsou nyní zchlazeny a mají omezené impulsy, radosti, touhy a rychlost; po životě totiž přichází přirozený rozpad, který se projevuje únavou věkem, sklíčeností, slabostí, urážlivostí, tím, že se člověk v každé situaci těžko zavděčí, a pomalostí pohybů.

Předchozí lze považovat za předběžný popis charakteristik věkových období života, na které pohlížíme obecně a v souladu s obvyklým během přírody. Pokud však jde o podrobnosti⁵⁰⁶, které je třeba odhalit ze zvláštností nativit, můžeme některé z nich opět založit na obecných úvahách, které jsme již vyslovili, tj. na prorogacích s největší autoritou, avšak všech a ne jen jedné jako v případě délky života. Použijeme prorogaci z horoskopu na události, které se týkají těla a cest do ciziny; z Hodně štěstí na záležitosti majetkové; z Měsíce na vlastnosti duše a sňatek; ze Slunce na váženost a slávu; z nadhlavníku na jiné podrobnosti vedení života, jako jsou činnosti, přátelství a počet dětí. Tak se totiž stane, že jedna užitečná nebo škodlivá hvězda nebude vládcem všech těchto prvků při stejné příležitosti, protože ve stejné době se obvykle přihodí hodně neslučitelných událostí. Někdo může například ztratit příbuzného a získat dědictví nebo být současně zlomen nemocí a získat si váženost a povýšení nebo se stát uprostřed neštěstí otcem dítěte

---

⁵⁰⁵ Jak poznamenává Bouché-Leclercq (str. 409), je záhadou, proč by se mělo patnáct let považovat za "periodu" Marsu. Synodická perioda této planety je 780 dní a siderická 687 dní. V dalším odstavci se dvanáct let, které mají být periodou Jupiteru, příliš neliší od skutečné siderické periody této planety (11,86 let) a je výsledkem měření, který obvykle udávají starověcí astronomové. K tomuto astrologickému, nikoli astronomickému, tvrzení o Marsu srov. P. Mich. 149, odst. V, 18 a dále, který hovoří o "periodě Marsu, který se vrací do původní polohy za patnáct let". V michiganském astronomickém pojednání je však délka periody Marsu spojena spíše s věkem chlapců v pubertě než s délkou období života člověka jako v Tetrabiblos.

⁵⁰⁶ Bouché-Leclercq, str. 502 a dále, hovoří o následujících odstavcích této kapitoly, které představují Ptolemaiovo zpracování předmětu "iniciativy" - předpověď úspěchu nebo neúspěchu jednotlivých činů, protože uznává toto téma. Obecná metoda je stejná jako v III.10, ale pět planet se považuje současně za prorogativní a planety, které ovlivňují svou přítomností fyzickou nebo v aspektu, nemusí být výhradně destruktivní, jako u prorogace probrané v III.10, ale také užitečné.

nebo mít jiné zkušenosti tohoto druhu, které se mohou vyskytnout. Není totiž obvyklá taková podobnost v dobrotě nebo špatnosti těla, duše, majetku, váženosti a společnících, člověk musí mít ve všech těchto podrobnostech nutně buď štěstí nebo neštěstí. Připouštíme, že by se to mohlo stát v těch případech, které jsou zcela pozeňnané nebo zcela nešťastné, kdy se výskyty všech užitečných nebo všech škodlivých planet soustřeďují na všechny nebo většinu prorogací. Toto se však přihodí zřídka, protože lidská povaha není dokonale přizpůsobena ani jednomu z těchto extrémů, ale směřuje se k rovnováze mezi dobrem a zlem, která vzniká jejich změnou. Můžeme pak popsaným způsobem rozlišovat mezi prorogačními místy a pokud jde o hvězdy, které se účastní prorogací, nelze uvažovat pouze ty destruktivní jako v případě délky života, ale úplně všechny, a podobně nejen ty, které se účastní prorogace pouze fyzicky, opozicí nebo kvadraturou⁵⁰⁷, ale také ty, která jsou v trigonu a sextilu.

Především musíme přisoudit vládu nad obdobími v každé prorogaci hvězdě, která je skutečně nad prorogačním stupněm nebo v aspektu k němu nebo, pokud tento stav neexistuje, hvězdě, která nejtěsněji předchází, dokud se nedostaneme k další, která je v aspektu s následujícím stupněm v pořadí znamení; pak této až k další následující a tak dále; a planetám, které vládnu příznivým polohám, je třeba dát část vládcovství. A opět musíme stupňům intervalů přiřadit roky: v prorogaci z horoskopu počet stejný jako je doba vzestupů v uvažované zeměpisné šířce; v prorogaci z nadhlavníku stejně jako doba kulminací; a v prorogaci ze všech ostatních podle blízkosti východů, západů nebo kulminací k úhlům, jak jsme vysvětlili v diskusi o délce života.

Pak popsaným způsobem odhalíme obecné chronokratory⁵⁰⁸ a roční chronokratory tak, že vytáhneme z každého prorogativního místa v pořadí znamení počet let od narození, jeden rok na každé znamení⁵⁰⁹ a vezmeme vládce posledního znamení. Totéž uděláme pro měsíce tak, že opět vytáhneme počet měsíců od měsíce narození a začneme přitom od míst, která vládnu roku, dvacet osm dní na znamení; a podobně pro dny vezmeme počet dní ode dne narození, přitom začneme u míst, která vládnu měsícům, dva a třetina dne na znamení⁵¹⁰. Musíme také dát pozor na příchody⁵¹¹, které se uskutečňují v místech časů, protože hrají v předpovídání časů událostí nemenší roli; zvláště na příchody Saturnu od obecných míst časů a Jupitera do míst roků; Slunce, Marsu, Venuše a Merkuru do míst měsíců a tranzitům Měsíce do míst dnů. Důvodem je to, že obecné chronokratory mají větší autoritu k uskutečnění předpovědi, zatímco částečné chronokratory přispívají nebo brání, podle příbuznosti nebo nepříbuznosti svých povah, a příchody ovlivňují stupeň zesílení nebo zeslabení události. Obecně je totiž zvláštní povaha a délka času vyznačena prorogativním místem a vládcem obecných časů spolu s vládcem příznivých poloh, protože každá planeta se v samotném čase nativity stává příbuznou s místy, kterým jako první vládne.

⁵⁰⁷ Tj. nejen ve škodlivých aspektech, ale také v užitečných.

⁵⁰⁸ Doslova "pány časů". Anonym (str. 173, Wolf) říká, že existují tři "obecné chronokratory" (tj. v každé z pěti obecných prorogací) - prorogátor, "ten, který se setkává" s prorogátorem a "pán příznivé polohy".

⁵⁰⁹ Toto je jasný význam textu a tak ho převzal anonym, Proclova Parafráze, Gogava a Cardanus, nicméně Bouché-Leclercq (str. 504) a Melanchtonův překlad počítají jeden rok na každý stupeň.

⁵¹⁰ O této části se vedou spory; tento text tlumočí to, co je nejlépe doloženo v rukopisech. Bouché-Leclercq (str. 505, pozn. 1) přiřazuje 30 dní jednomu znamení u počtu měsíců (též Cardanus, ale bez podpory rukopisů) a 2 1/2 dne na znamení při výpočtu dnů (tento údaj nalezneme ve dvou rukopisech). Je-li "28 dní" správně, představuje to zhruba délku lunárního měsíce.

⁵¹¹ "Příchod" je doba, po kterou planeta prochází jedním znaméním zvířetníku; srov. Bouché-Leclercq, str. 506; Cardanus, str. 364.

Jestli bude událost dobrá nebo špatná, poznáme z přirozených a smíšených vlastností chronokratorů, ať už jsou užitečné nebo škodlivé, a z jejich počáteční příbuznosti nebo odporu k místům, která ovládají. Kdy předpovězenou událost zaznamenejme, ukazují aspekty ročních a měsíčních znamení k místům, která poskytují příčiny, a aspekty znamení, do kterých přicházejí planety a ve kterých se vyskytují fáze Slunce a Měsíce, k ročním a měsíčním znamením. Ty, jejichž vztah k ovlivněným uvažovaným místům je od začátku, který je dán nativitou, harmonický a které k nim mají ve svých příchodech příznivý aspekt, mají totiž na uvažované věci dobrý účinek, dokonce i když způsobují zlo, jsou-li v opozici. A ty, které jsou neharmonické a opačného rodu, způsobují zlo, jestliže jsou v opozici nebo v kvadratuře k tranzitům, ale ne v jiných aspektech.

A jsou-li stejné planety vládci časů i příchodů, je povaha předpovězené události nadměrná a nezkalená, ať už směřuje k dobru nebo ke zlu; tím více když vládou příčině⁵¹² nejen proto, že jsou chronokratory, ale také proto, že jí vládli původně v nativitě. Subjekty jsou nešťastné nebo šťastné ve všech ohledech najednou, kdykoliv jsou všechny nebo většina prorogátorů v jednom a též místo nebo když jsou tato místa různá, kdykoliv jsou všechny nebo většina výskytů ve stejné době podobně šťastné nebo nešťastné.

Charakter výzkumu dob života je pak takovýto⁵¹³,

Závěr podle Parisina 2425:

podle způsobu, který souhlasí s přirozenými procedurami⁵¹⁴. Avšak v tomto směru metoda zaútočení na problém kvality časových předpovědí s úplným výčtem výsledků, což je komplikovaná záležitost, která se těžko vysvětluje, musí být ve zvláštních případech v souladu s naším původním programem ponechána správnému úsudku astrologa o záležitostech povahy, protože on je schopen správně uvést v soulad účinnou sílu obecné povahy hvězd se specifickými případy. Protože bylo téma nativit souhrnně podáno, bylo by také dobré dovést tuto proceduru ke správnému konci.

Závěr podle MADProc.Cam.:

V tomto bodě⁵¹⁵ však vynecháme podrobný výčet druhů předpovídaných událostí, které se uskutečňují v obdobích života, kvůli plánu, který jsem stanovil na začátku, totiž že účinná síla, kterou planeta uplatňuje v obecných situacích, se může také podobně a v souladu použít na zvláštní případy, pokud se příčina, kterou poskytne astrolog, a příčina pocházející ze směsi s patřičnou zručností zkombinuje.

---

⁵¹² Tj. určují kvalitu (dobro nebo zlo) působení.

⁵¹³ Původní zakončení této práce je pochybné; viz Úvod, str. xii

⁵¹⁴ Paralely s mnoha slovy a výrazy použitými v tomto závěru, který se objevuje v PL, lze nalézt v III.1; viz Úvod, str. xii, pozn. 4.

⁵¹⁵ Zdá se, že tento závěrečný odstavec, nalezený mezi studovanými rukopisy v MAD, je převzat přímo z Proclovy Parafraze. Camerarius jej použil v obou svých vydáních.

